

BELGISCHE SENAAT.

VERGADERINGEN VAN 10, 12 EN 13 NOVEMBER 1903.

Verslag der vereenigde Commissiën voor Justitie en voor Nijverheid en Arbeid belast met het onderzoek van het Wetsontwerp op de vergoeding van schade voortspuitende uit arbeidsongevallen.

(Zie n°s 123 en 302, *zittingsjaar* 1900-1901 ; 67, *zittingsjaar* 1901-1902 ; 54, 55, 57, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 67, 69, 70, 71, 78, 79, 83, 84, 95, 96, 97, 98, 101, 102, 104, 105, 109, 131, 132, 134, 138, 139, 141, 143, 144, 148, 150, 151, 152, 154, 156, 167, 171, 175, 177, 178, 185, 188, 195, 199, 200, 203 en 206, *zittingsjaar* 1902-1903, van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, 62, *zittingsjaar* 1902-1903, van den Senaat.)

Aanwezig: de heeren DUPONT, Voorzitter; SIMONIS en DE LANTSHEERE, Ondervoorzitters; AUDENT, BRAUN, COOLS, DECOSTER, DE MOT, DEVOLDER, DUPRET, KEESSEN, LAMARCHE, MERTENS, Baron ORBAN DE XIVRY, PICARD, PONCELET, ROBERTI, VAN VRECKEM, WIENER en CLAEYS BOUÛAERT, Verslaggever.

MIJNE HEEREN,

Bij den aanvang van het wetgevend zittingsjaar 1902-1903, noodigde de achtbare Voorzitter van den Senaat ons uit de meest zorgvuldigeaandacht te wijden aan het ontwerp van wet op de vergoeding van arbeidsongevallen; hij drukte zich uit in deze bewoordingen: « Het is noodig dat allen voor het vervaardigen van deze wet hunne bijdrage van opmerkingen, van verstand en van hart leveren. »

Dat zijn ongetwijfeld de gedachten en de gevoelens die alle leden der Hooge Vergadering bezielen.

Wij allen willen het lot der ongelukkige slachtoffers van den arbeid verbeteren zooveel als mogelijk is, de dikwijls pijnlijke ellende verzachten, opsporen wat, op dit gebied, door rechtvaardigheid en maatschappelijke orde wordt geëischt.

Het onlangs door de Kamer der Volksvertegenwoordigers aangenomen wetsontwerp is een van de ernstigste, van de belangrijkste die aan onze beraadslagingen werden onderworpen.

Het op te lossen vraagstuk is moeilijk en veelvoudig, want het betreft eene volstrekt nieuwe wettelijke regeling. 't Is eene erkende zaak dat de beginselen, tot nu toe aangenomen voor de vergoeding van arbeidsongevallen, diep, grondig moeten worden gewijzigd.

In dit opzicht is in de gemoederen eene wezenlijke omwenteling ontstaan. Wateen wegwerd erafgelegd sedert het tijdstip van uiterst individualisme, toen het Burgerlijk Wetboek enkel de artikelen 1781 en 1832 behelsde tot regeling van de wetgeving op den arbeid !

De maatschappelijke inrichting, geboren uit de omwentelingen die het einde der xviii^e eeuw kenmerkten, gelijkt niet meer op de thans bestaande. Na lang wachten is een geduchte strijd ontstaan tusschen kapitaal en arbeid. De wetgever moet zich ten doel stellen deze twee voor de maatschappij onmisbare krachten te verzoenen, te vereenigen; hij moet er zich op toeleggen de verschillende bestanddeelen der openbare welvaart tot elkaar te brengen.

Sedert bijna twintig jaren streven de pogingen van de Regeering en van de Kamers er voortdurend naar, aan België goede maatschappelijke wetten te geven en dikwijls leidden zij tot gelukkige en practische uitslagen.

't Ware te lang ze alle te vermelden ! De voornaamste hebben betrekking op de Raden van Nijverheid en Arbeid, — op de Regeling van den arbeid, — op de Werkmanswoningen, — op de Beroepsvereenigingen, — op de Arbeiderspensioenen, — op het Arbeidscontract en eene gansche reeks andere wetten welke België tot eer strekken en het plaatsten op den eersten rang der volkeren die, uitgaande van eene gedachte van maatschappelijke rechtvaardigheid en christelijke solidariteit, trachten den zedelijken en stoffelijken toestand der arbeidersklassen wijselijk en tragsgewijze te verbeteren.

De wet op het Arbeidscontract moest logisch, noodzakelijk worden aangevuld door eene wet op de arbeidsongevallen.

De wording der hervorming was lang en moeilijk, de bewerking ervan wel gerijpt. Bergen van boeken, vlugschriften, tijdschriftartikelen zagen het licht. Een aantal vergaderingen, politieke, wetenschappelijke en maatschappelijke congressen hielden zich met de zaak bezig. De nieuwe begrippen, door de geleerden en specialisten grondig bestudeerd, werden door de pers overal verspreid.

Theoretisch werd alles gewikt en gewogen, het voor en tegen werd besproken.

In de toepassing is alles op verre na niet opgelost.

De ondervinding, door andere volkeren opgedaan, is niet afdoende, omdat ze bijna overal van te korten tijd dagteekent.

Op dit gebied hebben meest alle landen van Europa wetten gemaakt, doch met wat verscheidenheid van beginsels, van afleidingen, van vormen, van regeling !

Duitschland gaf het voorbeeld in 1884.

Volgden toen : Oostenrijk in 1887 ; Noorwegen en Finland in 1894 ; Engeland in 1897 ; Frankrijk, Italië en Denemarken in 1898 ; Zwitserland in 1899 ; Holland en Griekenland in 1901 ; het Groot-Hertogdom Luxemburg in 1902 ; Rusland in 1903.

Uit de studie en de geschiedenis van de vreemde wetgevingen kan men enige les trekken.

Het is bewezen dat het niet mogelijk was eene onberispelijke model-wet te vinden van volstrekte en stellige toepassing.

Door elke natie werden regels aangenomen die het best in overeenstemming schenen met hare zeden, haren aard en hare instellingen.

Anderzijds dragen de vreemde wetten over 't algemeen het karakter eener minnelijke schikking, onder de verschillende partijen tot stand gekomen.

In Duitschland moest Prins von Bismarck de wet driemaal omwerken vooraleer hij ze door den Reichstag kon doen goedkeuren. In Frankrijk werd het ontwerp gedurende langen tijd van den Senaat naar de Kamer der Afgevaardigden verzonden om eindelijk te komen tot een vergelijk. Zelfde verschijnsel in Engeland en in Italië. Zwitserland alleen had eene, veeleer synthetische wet aangenomen waarvan de theoretici zegden dat ze zonder eenig gebrek was; na zeer korten tijd werd ze door het referendum weggevaagd en daar moet alles opnieuw worden begonnen.

In menig land moest de wet herzien of zal ze weldra gewijzigd worden: in Duitschland (wet van 1900), in Frankrijk, in Italië. Bij de wet van 1900 voegde Engeland er een gedeelte van de veldarbeiders bij en nieuwe wijzigingen worden er gevraagd.

In Holland, in het Groot-Hertogdom Luxemburg, in Rusland werkt de wet nog niet lang genoeg om daarvan de gevolgen te kunnen waardeeren.

In België werden al die beraadslagingen, al die veranderingen met de meeste aandacht nagegaan door de sociologen, de geleerden, de politieke mannen en inzonderheid door den Hooger Arbeidsraad.

Het Departement van Nijverheid en Arbeid heeft zich, sedert zijnen oorsprong, met die studie bezig gehouden. Vier Ministers, de achtbare heeren Nyssens, Cooreman, Baron Surmont de Volsberghe en Francotte hebben er hunne krachten en toewijding aan gegeven; daarin werden zij geholpen door ijverige en zeer uitstekende ambtenaars.

Een wetsontwerp, uitgaande van de achtbare heeren Janson, Houzeau de Lehaie en medeleden, was in 1890 op het bureel van de Kamer der Volksvertegenwoordigers neêrgelegd geworden, doch, tengevolge van de grondwettelijke ontbinding, werd het niet in behandeling genomen.

Den 26ⁿ April 1898, bood de achtbare heer Nyssens een ontwerp aan dat insgelijks verviel door de ontbinding van 7 Mei 1900.

De achtbare Baron Surmont de Volsberghe diende den 12ⁿ Maart 1902 een nieuw wetsontwerp in, berustende op dezelfde grondbeginselen, doch merkelyk verschillend op vele punten.

Aan de studie van dit ontwerp wijdde de Middenafdeeling lange en diepe beraadslagingen. Het geleerd en meesterlijk verslag van den achtbaren heer Van Cleemputte werd den 5ⁿ November 1901 aangeboden.

In de Kamer der Volksvertegenwoordigers was de beraadslaging uiterst doordacht, verheven, merkwaardig in elk opzicht. Een aantal sprekers verdedigden daarbij hunne zienswijze. Meer dan 200 amendementen werden onderzocht. Alle partijen drukten haren stempel op het wetsontwerp. Ook kon de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid met waarheid zeggen ter vergadering van 25 Februari 1903, toen de achtbare heeren Denis, Levie, Henri Delvaux, Verhaegen, Mansart, Woeste, Delporte, Vandervelde, Melot, Destrée, Hymans, Mabilie, Janson, Troclet, Carton de Wiart, Trassenster, Rosseeuw, Helleputte, Pepin,

Cooreman, Cousot, Beauduin en Van Cleemputte reeds het woord hadden genomen, dat « niet ééne redevoering was uitgesproken die er hem niet toe gebracht had de verschillende vraagstukken, door het wetsontwerp opgeworpen, van naderbij te onderzoeken en denkbeelden, reeds beschouwd als bepaald aangenomen, nogmaals te toetsen ».

De beraadslaging begon op 28 Januari 1903; zij werd onderbroken van 5 Maart tot 6 Mei, doordien, op voorstel van den achtbaren Baron de Broqueville en medeleden, het ontwerp naar eene bijzondere Commissie werd verzonden; zij eindigde den 16 Juli 1903, op welken dag er over het geheel der wet werd gestemd.

Een en zeventig leden keurden het wetsontwerp goed. Opmerkingswaardig, wellicht eenig feit in de parlementaire geschiedenis wanneer het eene zoo diep, zoo hartstochtelijk besproken wet gold, geen enkel lid stemde tegen.

Zeven en vijftig leden onthielden zich om redenen van verschillenden aard.

De Kamer der Volksvertegenwoordigers heeft dus eenparig verkozen hare goedkeuring te schenken aan het wetsontwerp. Die stemming wordt hierdoor verklaard, dat zij het karakter heeft eener minnelijke schikking. Geene partij, geen lid kon volstrekte of uitsluitende denkbeelden volkomen doen zegevieren.

Zij vindt insgelijks hare uitlegging in de verdiensten van het wetsontwerp. Aanvankelijk werd het sterk gehegeld, doch de voornaamste redenen van tegenkanting vervielen tengevolge van de wijzigingen er in den loop der beraadslaging aan toegebracht. Vooral zal het niet meer in de gedachte van iemand opkomen, de wet eene « bluf-hervorming » te heeten.

Het aan het onderzoek van den Senaat onderworpen ontwerp maakt in zijn geheel een merkwaardig, logisch, volledig werk uit; voordeelig zal het de vergelijking kunnen doorstaan met de wetten van de andere landen.

Wil dat zeggen dat volmaaktheid daarin is verwezenlijkt, ondanks de noodzakelijke onvolkomenheden van elk menschelijk werk en ondanks de geduchte moeilijkheden eener nieuwe wetgeving? Het ware te ver gaan, zoo iets staande te houden.

Wellicht had men voor de artikelen eene meer methodische volgorde kunnen aannemen, alsmede, voor sommige punten, meer juiste bewoordingen, meer duidelijke bepalingen, beter geschikt, meer in het bereik van de vele personen die daartoe hunne toevlucht zullen moeten nemen.

Zekere bijkomende bepalingen, zekere ondergeschikte verbeteringen zouden er best hare plaats vinden. Wij duiden ze aan in den loop van het verslag.

Doch men mag niet uit het oog verliezen dat het wijzigen van een hoofdregel de omverwerping van gansch het stelsel voor gevolg zou hebben.

Het wetsontwerp doet zich voor als eene oprechte en eerlijke proef van wettelijke regeling, geschikt om eene wezenlijke maatschappelijke bedaring te weeg te brengen. Moeten daarin wijzigingen gebracht worden, is het dan niet beter den uitslag der ondervinding af te wachten om in een volledig werk gerechtvaardigde verbeteringen te brengen?

Wie zou, van nu af aan, zich met zekerheid en juistheid durven uitlaten over de gevolgen die de uitvoering der wet zal hebben?

Is het, anderzijds, niet te vreezen dat het aannemen van amendementen en het verzenden van de wet naar de Kamer der Volksvertegenwoordigers

voor gevolg zal hebben dat geheel de wet weer op touw zou worden gezet en, voor een zeer langen tijd, misschien onbepaaldelijk, de invoering van een nieuw stelsel zou beletten, een stelsel dat door de arbeidersklasse vurig verlangd wordt en waaraan de nijverheid zelf, geenszins vijandelijk gestemd, de voorkeur geeft boven een toestand van bestendige onzekerheid?

Aan de Hoogere Vergadering komt het toe zich over al die punten uit te laten.

In elk geval schijnt men het eens te moeten worden nopens de hoofdgedachten van het wetsontwerp :

Invoering van het beginsel van 't beroepsgevaar en van de eens voor al bepaalde vergoeding, met al zijne gevolgen.

Zekerheid van de vergoeding, als een recht toegekend.

Vaststelling van de vergoeding op 50 t. h. in beginsel, welk bedrag veel hooger gaat indien men rekening houdt met de talrijke vermeerderingen die door de Kamer der Volksvertegenwoordigers werden aangenomen.

Men mag hopen dat de patroons, door eene gedachte van edelmoe-dige solidariteit gedreven, in stede van de nieuwe lasten te zwaar te vinden, integendeel alle middelen in 't werk zullen stellen om die lasten lichter te maken en blijf zullen geven van verdubbelde voorzichtigheid en zorgen.

De arbeidsongevallen geene aanleiding meer gevende tot hopelooze ellende, tot eindelooze rechtsgedingen, zoo verbitterend als pijnlijk, noodlottige oorzaak van verdeeldheid en haat, zullen arbeiders en patroons samenwerken opdat 's lands economische toestand zich sneller ontwikkele en België met vasten stap voorttrede op de baan van vooruitgang en maatschappelijke welvaart.

*
* *

Alle door het wetsontwerp opgeworpen vraagstukken konden wij niet grondig bestudeeren, voor vele moeten wij verwijzen naar de twee merkwaardige verslagen van den heer Van Cleemputte en naar de geleerde notas van groepen der minderheid, de eene ingediend door den achtbaren heer Denis, de andere door den achtbaren heer Trassenster.

Om des te meer kort en helder te kunnen zijn, hebben wij het verslag in twee deelen gesplitst.

Het eerste handelt over de algemeene beginselen der wet en is verdeeld in hoofdstukken waarvan wij hier de titels laten volgen :

I. — NIEUW BEGRIIP DER VERGOEDING.

Beroepsgevaar. — Forfaitaire of eens voor al bepaalde vergoeding.

II. — VOORWAARDEN DER VERGOEDING.

Omvang van de werking der wet. — Het dekken van de grove schuld.

III. — BEDRAG DER VERGOEDING.

Overgang der schadeloosstellingen.

IV. — WAARBORGEN DER VERGOEDING.

Van de verplichte of de vrije verzekering.

V. — REGELING DER VERGOEDING.

VI. — BIJZONDER STELSEL VOOR DE VOORZORGSKASSEN DER MIJNWERKERS.

DE BESPREKING DER ARTIKELEN EN AMENDEMENTEN vindt hare plaats in het tweede gedeelte.

EERSTE GEDEELTE.

Algemeene beginselen van het Wetsontwerp.

EERSTE HOOFDSTUK.

NIEUW BEGRIIP DER VERGOEDING.

BEROEPSGEVAAR. — FORFAITAIRE OF EENS VOOR AL BEPAALDE VERGOEDING.

Het wetsontwerp wijzigt grondig de bestaande wetgeving, gesteund op het begrip der schuld en op de verplichting deze te vergoeden.

Onder de thans bestaande wet, heeft de werkman, die het slachtoffer is van een ongeval, recht op vergoeding, indien het ongeval werd veroorzaakt door de schuld van den patroon.

Is het ongeval toe te schrijven aan de schuld van den arbeider, aan eene ongekende oorzaak, aan het toeval, dan is de patroon niet verplicht tussenbeide te komen.

Daarenboven moet het slachtoffer de schuld van den patroon bewijzen. Dat bewijs is dikwijls zeer moeilijk, soms onmogelijk; het geeft aanleiding tot langdurige, pijnlijke, verbitterende processen.

Feitelijk verkrijgen het meerendeel der werklieden, aan wie een ongeval overkwam, niet de vergoeding, die hun toekomt. Officieele of private liefdadigheid tracht in hunne behoeften te voorzien, doch niet de kwestie van liefdadigheid of menschlievendheid dient hier onderzocht te worden, maar wel die van rechtvaardigheid en recht.

Zoo ongelukkig en onbillijk kwam de toestand voor, dat, sedert lang, klaarziende en edelmoedige mannen hebben getracht daarin te voorzien, desnoods door de wet te ontwijken.

Reeds van 1884 af, muntte de achtbare heer Saintelette, gewezen Minister van Openbare Werken, onder allen uit door het invoeren van een nieuw leerstelsel, genaamd *het omkeeren van den bewijslast*. Hij legde het bewijs aan den patroon op, omdat het vermoeden van schuld tegen laatstgenoemde bestond en hij het bewijs van het tegendeel moest leveren.

Dat was eene mogelijke onrechtvaardigheid bestrijden door eene wellicht even groote onrechtvaardigheid. In een aantal gevallen wordt dat vermoeden van schuld niet bewaarheid en de last van het bewijs drukt even zwaar op den patroon als op den werkman.

Bazen en werklieden waren het eens om te vragen dat de wetgeving zou worden gewijzigd en verbeterd.

Doch hoe dat ernstig problema opgelost ?

Na vele opzoekingen en vele studiën, bleek het dat eene radicale verandering zich opdrong.

De arbeidsongevallen zijn vooral te wijten aan hetgeen men « machinisme » genoemd heeft ; ze zijn het gevolg van de sedert de laatste eeuw in gebruik gekomen werktuigen. Dit feit is vooral waar voor de groote nijverheid, waar de arbeider wordt beheerscht door krachtwerktuigen die met bedwelmende snelheid voortwentelen te midden van het gerucht, van de trillingen, in eene door stof en warmte bedorven atmosfeer.

Als oorzaak der ongevallen worden door de statistieken opgegeven : voor de schuld van den patroon, 16 tot 20 t. h. ; voor de schuld van den werkman, 20 tot 25 t. h. ; voor de gevallen van gemengde schuld, ongeveer 10 t. h. ; voor de bijzondere toevallen of ongekende oorzaken, nagenoeg 50 t. h.

Het gevaar kan dus worden beschouwd als eigen aan de nijverheid zelve, onafscheidbaar van de gemeenschappelijke werking van kapitaal en arbeid.

Derhalve is het billijk dat gevaar, in zekere verhouding, te leggen op de beide partijen die de arbeidsovereenkomst sluiten.

Vandaar de leer van *het beroepsgevaar* tot gevolg hebbende *de eens voor al bepaalde vergoeding*, gedeeltelijke doch zekere vergoeding, door de wet geregeld.

Dat dubbel begrip maakt de hoofdgedachte uit van het wetsontwerp : het dient tot grondslag aan de op dit gebied door de andere Europeesche Staten uitgevaardigde wetten.

Voor elk ongeval heeft de werkman recht op *vergoeding*, zelfs indien hij zich eene schuld te verwijten heeft ; doch deze vergoeding begrijpt slechts een gedeelte van zijn loon, zelfs wanneer de patroon zich de schuld moet toeschrijven.

Het « forfait », de eens voor al bepaalde vergoeding is volstrekt ; zij wordt opgelegd door de wet, de maatschappelijke orde.

Daarvan mag niet worden afgeweken door de overeenkomsten van partijen.

*
* *

Die oplossing stuitte tegen de aangenomen juridische beginsels. Om ze te rechtvaardigen, moest men van de ganghebbende denkbeelden afzien en zich op een algemeener standpunt plaatsen : het maatschappelijk belang staande boven de bijzondere belangen.

Is dat nieuw recht, door den wetgever zoo maar ineens in 't leven geroepen, een *privaat recht* of een *maatschappelijk recht*?

Deze twee termen sluiten elkaar niet buiten. Het door de wet aan een persoon erkend recht is wel een *privaat recht* ; doch dat recht vindt zijnen oorsprong in een sociaal belang en neemt aldus eenigszins het karakter van sociaal recht aan.

De hoofdzaak is de nieuwigheid van het recht, de diepe vervorming door het tegenwoordig stelsel ondergaan, de afwijking van het gemeen recht,

afwijking verbonden aan de tusschen den werkman en den patroon getroffen overeenkomst.

* * *

Dat nieuw recht is dus geene volledige, juridische omwenteling.

Het is enkel van toepassing op de betrekkingen tusschen patroons en werklieden, binnen de strikte grenzen der wet; buiten die grenzen, heerscht het gemeen recht.

Doch de veranderingen, door het wetsontwerp gehuldigd, zijn grondige veranderingen; eeuwenoude beginselen moesten daarvoor wijken.

Schuld was de grondslag der vergoeding. Voortaan moet eene vergoeding worden betaald, afgezien van alle denkbeeld van schuld, behalve de *opzettelijke* schuld, dat wil zeggen het bedrog.

De vergoeding was in verhouding tot de verantwoordelijkheid en de geleden schade. Deze begrippen verdwijnen. De vergoeding wordt bepaald door een volstrekt « forfait »; in beginsel 50 *t. h. van het loon*.

Hij, die de vergoeding verschuldigd was, was persoonlijk gehouden tot de volkomene betaling. Volgens het ontwerp, kan hij zich *ontlasten* door een *toegelaten* derden persoon in zijne plaats te stellen. Het doen optreden, het stellen van een derde voor den schuldenaar geschiedt zonder tusschenkomst van den schuldeischer.

De *toegelaten* verzekeraar mag tegen den werkman geene *bepaling van vervallenverklaring* invoeren, zelfs wanneer de *verzekering onvolledig is*.

De aan de slachtoffers verschuldigde vergoedingen behoorden tot hun vermogen en gingen over op hunne erfgenamen. De overgang van deze vergoedingen geschiedt niet ten voordeele van de erfgenamen, uit kracht van de bepalingen vervat in de overeenkomst, in het testament of in de wet, maar ten voordeele van door *de wet aangewezen rechthebbenden*.

Behoort er te worden gesproken van de rechtspleging?

De regelen van bevoegdheid in rechtspleging, *ratione loci* en *ratione materiæ*, moeten voor de arbeidsongevallen niet meer worden nageleefd. De verweerder, dien men voor de rechtbanken van eersten aanleg of van koophandel had moeten dagen, wordt voortaan voor den *vrede rechter* geroepen. De vrede rechter doet uitspraak in hoogsten aanleg tot een bedrag van 300 frank.

De rechter wordt niet meer aangewezen door de woonplaats van den verweerder, ook niet door de gewone regelen, het is alleen die *van de plaats waar het ongeval gebeurde*.

Men zal ook beginselen, die altijd onaantastbaar schenen, moeten doen wijken: zoolang de strafzaak niet is beslist, blijft de burgerlijke zaak hangende, of nog: de overeenkomsten tusschen partijen maken wet.

En dat alles, alhoewel de Regeering en de Kamer er om bekommerd waren zoo min mogelijk van het gewoon recht af te wijken!

Doch de hoofdgedachte van het wetsontwerp was een einde te stellen aan langdurige en verbitterende rechtsgedingen, aan pijnlijke, dikwijls hartverscheurende toestanden; de betrekkingen tusschen werklieden en patroons beter te maken en tot maatschappelijke bedaring te komen.

Laat ons hopen dat de verhevenheid en de edelmoedigheid van het doel niet zullen gedwarsboomd worden door de moeilijkheden der praktijk en het onverwachte der uitslagen.

HOOFDSTUK II.

VOORWAARDEN DER VERGOEDING.

OMVANG VAN DE WERKING DER WET. — HET DEKKEN DER GROVE SCHULD.

De voorwaarden zijn veelvuldig. Opdat er vergoeding kunne zijn, was er noodig :

Een ongeval, — overkomen aan een werkman, — bij arbeidsovereenkomst verbonden, — in den loop en ten gevolge van de uitvoering der overeenkomst, — in de ondernemingen bij artikel 2 bedoeld of aan de wet onderworpen uit kracht van artikel 3, — hebbende hetzij den dood van het slachtoffer, hetzij eene onbekwaamheid tot werken van meer dan acht dagen veroorzaakt, — zonder dat er bedrog of opzettelijke schuld bestond.

Hernemen wij die verschillende bestanddeelen.

1°. — *Een ongeval.*

De term wordt door de wet niet omschreven. Derhalve is het noodig zijne toevlucht te nemen tot den gewonen zin van het woord. « Traumatisme », verwonding met bloedstorting, is niet bepaald noodzakelijk, doch *ziekte*, zelfs *beroepsziekte* wordt buitengesloten, tenware de ziekte zelf een gevolg van het ongeval zij.

2°. — Overkomen aan een *werkman*.

Dus worden al degenen buitengesloten die niet zijn begrepen in deze bepaalde uitdrukking: dienstboden, dienstmeiden, koffiehuis knechten, treinwachters of hoofdtreinwachters, ontvangers of controleurs van tramwegen (anders is het gelegen met de conducteurs), enz., behalve wanneer de bepaling, die de beambten bedoelt, op hen toepasselijk is.

Daarentegen is de wet van toepassing op de leergasten, zelfs wanneer zij geen loon trekken, alsmede op de in het eerste artikel bedoelde beambten die met werklieden worden gelijkgesteld.

3°. — *Bij arbeidsovereenkomst verbonden.*

Zonder de verbintenis van deze overeenkomst, uitdrukkelijke of stilzwijgende, is de wet niet van toepassing.

Zij betreft dus niet degenen die, familieleden, te zamen werken en bijgevolg worden beschouwd als deelgenooten met het oog op de familiewinst, — de visschers of *zeelieden*, — de opgesloten die arbeiden in de gevangenissen, bedelaarsgestichten of scholen van liefdadigheid, — de soldaten die werkzaam zijn in Staatsondernemingen, enz., enz.

4°. — Overkomen *in den loop en ten gevolge van de uitvoering* der arbeidsovereenkomst.

Er kan geen sprake zijn van ongevallen voorgekomen buiten de fabriek, die niets te maken hebben met den arbeid.

De werkman zal, bij voorkomend geval, moeten bewijzen dat het ongeval gebeurde *in den loop* der uitvoering, doch niet dat het gebeurde *ten gevolge* van de uitvoering.

Elk ongeval, voorgekomen *in den loop* van de uitvoering, wordt verondersteld te zijn gebeurd *ten gevolge* van de uitvoering, behoudens tegenbewijs (art. 1).

5°. — In de ondernemingen bij artikel 2 bedoeld of aan de wet onderworpen uit kracht van artikel 3.

Artikel 2 somt de ondernemingen op die aan de wet zijn onderworpen. 't Zijn vooreerst al de nijverheidstakken die worden beschouwd als eenig gevaar opleverende; verder alle ondernemingen van nijverheid, landbouw of handel, die niet behooren tot hetgeen men als *kleine nijverheid* aanziet, dat wil zeggen, de eerstgenoemde, waarin *gewoonlijk ten minste vijf arbeiders werkzaam zijn*, de andere, waarin *ten minste drie arbeiders werkzaam zijn*; eindelijk, alle ondernemingen waarvan de gevaarlijke aard zou erkend worden.

Is die zoo ruime opsomming onvoldoende? Is het noodig zich aan een volstrekt beginsel te houden en geen enkel onderscheid te maken?

Deze vraag is levendig besproken geworden. Het beginsel van algemeenheid wordt verdedigd als eenvoudig en logisch denkbeeld, doch het scheen dat er rekening behoorde te worden gehouden met de practische noodwendigheden en men niet, zonder dringende redenen, wanneer de werklieden in geen gevaar verkeerden, eene massa kleine patroons (volgens de laatste nijverheidstelling van 1896 zijn er 32,000), die zich van lieverlede aan het nieuw stelsel zullen gewennen, diende te kwellen. Ten overige, laat artikel 3 aan alle patroons de vrije keuze zich aan de wet te onderwerpen.

* * *

Wat den landbouw betreft, deze quæstie is ingewikkeld en lokt vele beschouwingen uit.

Het lijdt geen twijfel dat de economische voorwaarden van nijverheid en landbouw geheel verschillend zijn.

Voor veldarbeid wordt « *machinisme* » weinig aangewend en, is dat het geval, dan wordt de wet toepasselijk (art. 2, I).

Het gevaar ontstaat vooral uit het leiden van voertuigen, gespannen, uit de zorgen aan dieren te geven, enz. Welnu, in dit opzicht, worden de veldarbeiders bijzonderlijk beschermd door artikel 1385 van het Burgerlijk Wetboek, dat een vermoeden van schuld invoert ten laste van den eigenaar van dieren. Van dit artikel is gezegd geworden dat het partijdig is ten voordeele van den werkman, evenals artikel 1382 partijdig is ten voordeele van den patroon.

Nijverheidsarbeid geschiedt in de fabriek, onder toezicht van het hoofd der onderneming of van zijne gelastigden; anders is het gelegen met den veldarbeider: hij werkt dikwijls ver af, zonder toezicht.

Nijverheidswerklieden zijn over 't algemeen blijvend, terwijl de veldarbeiders zich verplaatsen volgens de seizoenen; ze worden niet regelmatig aan het werk gehouden; hun loon kan dikwijls moeilijk worden bepaald, vooral in streken waar het samengaat met hulpverleeningen en voordeelen van verscheiden aard.

De gedachtengang is niet dezelfde geweest voor de nijverheid als voor den landbouw, de behoeften van dezen zijn op verre na niet dezelfde als die van den nijverheidsarbeid.

Voor den kleinen landbouwer zou de uit de wet voortvloeiende last verpletterend kunnen zijn. Dat is algemeen erkend geworden. Andere landen, — zooals Duitschland, waar verzekering verplicht is en door de corporatie ingericht, — nemen beter de gelijkstelling van den landbouw aan, doch, voor het stelsel van het wetsontwerp, zou het forfaitair risico den ondergang veroorzaken van den kleinen landbouwer; voor dezen is verzekering op verre na nog niet algemeen gemaakt en het is te voorzien dat er nog een lange tijd zal voorbijgaan eer dat geschiedt.

Over 't algemeen nemen de verzekeringsmaatschappijen geene overeenkomst aan voor premiën beneden de 15 frank; voor de kleine risico's zullen de agenten geene propaganda maken.

Het is dus geenszins te verwonderen dat er groot verschil van meening bestaat onder de aanhangers van de landbouwgroep, waarin men voor- en tegenstrevers van de uitbreiding aantrof. Onder laatstgenoemden was men het zelfs niet eens omtrent den aan te nemen grondslag; de eenen wilden de voorkeur geven aan 't getal arbeiders, de anderen aan de uitgestrektheid der bebouwde velden; de aangevoerde beweegredenen waren in tegenspraak.

De algemeene bepalingen konden niet worden uitgestrekt tot de middelsoort- en de kleine cultuur. Het wetsontwerp bepaalt zich bij de in artikel 2 gestelde grenzen, doch laat niettemin de vrije keuze bestaan.

Men mag niet uit het oog verliezen, dat nergens de vergoeding van arbeidsongevallen ineens werd uitgestrekt tot andere dan de nijverheids-ondernemingen. Duitschland en Engeland handelden bij uitbreiding. In dit laatste land heeft de wet van 1900, welke drie jaren na de wet op de aansprakelijkheid der patroons werd uitgevaardigd, zeker soort veldarbeiders opgenomen, doch er dient aangestipt dat, in dat land van groote cultuur de landbouwondernemingen dikwijls het karakter van nijverheid hebben en dat, daarenboven, de verzekeringen er tegen lagen prijs geschieden voor de werklieden in 't algemeen.

In Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Nederland is het vraagstuk niet opgelost ten aanzien van den landbouw. Na de uitbreiding te hebben aangenomen, is Zwitserland, ten gevolge van het referendum van 20 Mei 1900, op zijne stappen teruggekeerd.

Voor den landbouw is er eene afzonderlijke wet noodig. De Regeering heeft aangekondigd dat zij het voornemen had ze te bereiden zoodra de omstandigheden het toelaten.

*
* *

't Is overigens verkeerd te denken dat de andere wetgevingen al de werklieden in hare bepalingen opnemen. Zoo was de Engelsche wet van 1897 op de verantwoordelijkheid der patroons slechts toepasselijk op 6 millioen werklieden op een getal van 13 millioen. De wet van 1900 heeft er enkel 700,000 veldarbeiders bijgevoegd.

In zijn geheel gaat het wetsontwerp verder dan de wetgevingen van alle andere landen, Duitschland uitgenomen. Houdt men, wat dit laatste land betreft, rekening met de aan te nemen compensatiën, dan mag er gezegd dat de Belgische wet zoo ver zal gaan als de Duitsche wetgeving.

6° — Een ongeval hebbende hetzij den *dood* van het slachtoffer, hetzij een onbekwaamheid tot werken *van meer dan ééne week* veroorzaakt.

Het vraagstuk van wat men in 't fransch noemt « *délai de carence* », « *afwachtingstijd* », is levendig besproken geworden. De uitdrukking is van duitschen oorsprong (*Karenzzeit*) en duidt aan een termijn gedurende welken de vergoeding ontbreekt.

Alle vreemde wetgevingen hebben een min of meer langen termijn aangenomen (Duitschland, 13 weken. — Zweden, 60 dagen, — Oostenrijk en Noorwegen, 4 weken, — Engeland en Denemarken, 15 dagen, — Italië, 10 dagen, — Frankrijk, 4 dagen; in dit land verwekte deze beperkte termijn vele klachten).

De oorzaak? Men ducht veinzerij bij ongevallen van korten duur: 't is een bewezen feit dat men gemakkelijker een ongeval dan eene ziekte voorwendt.

Volgens het aan den Senaat onderworpen ontwerp, werd de termijn, die oorspronkelijk 15 dagen bedroeg, tot *ééne week* verminderd, en dan nog met *terugwerkende kracht*, dat wil zeggen dat, duren de gevolgen van het ongeval langer dan ééne week, de vergoeding aanvangt van den eersten dag af.

Ingevolge het stelsel van de eens voor al bepaalde som, zooals de andere wetgevingen het insgelijks hebben begrepen, bestaat er, gedurende den afwachtingstijd, geene aanleiding tot vergoeding, zelfs niet op grond van het gemeen recht, doch de dokters- en apothekerskosten zijn verschuldigd te rekenen van den dag waarop het ongeval gebeurde.

7°. — Een ongeval *niet door de opzettelijke schuld* van den patroon of van den werkman *veroorzaakt*.

De *opzettelijke schuld* is het *bedrog*; bijna altijd is het de *misdaad* of het *wanbedrijf*, 't is het gezocht, het uitgelokt ongeval!

't Is niet aannemelijk dat, in bedoeld geval, het slachtoffer recht hebbe op vergoeding of dat de patroon zich van alles kunne losmaken door een gedeelte der vergoeding te betalen.

Maar wat oplossing behoort men aan te nemen voor de *grove schuld* die den patroon of den werkman moet worden aangerekend? Kan men, zooals voorheen, een onderscheid maken tusschen de trappen der schuld: *culpa levissima, levis, lata*?

Dat vraagstuk werd levendig besproken door de sociologen alsook in de Kamer der Volksvertegenwoordigers.

Eerstens schijnt het hoogst onrechtvaardig en onlogisch de grove of opzettelijke schuld van den werkman en van den patroon niet op gelijken voet te stellen.

De eene schuld met de andere gelijkstellende, dient men de oplossing af te leiden uit de hoofdgedachten waarop het wetsontwerp berust.

De eens voor al bepaalde vergoeding is in alle gevallen verschuldigd, afgezien van het denkbeeld van schuld voortvloeiende, hetzij uit een niet opzettelijk vergrijp, hetzij uit de overeenkomst. Een werkman, die het slachtoffer is van een ongeval, heeft recht op vergoeding, wat ook de oorzaak van dit ongeval zij. Het ongeval is niet meer toe te schrijven aan den mensch, maar wel aan den drang der omstandigheden. De schuld

wordt beschouwd als een onvermijdelijk gevolg van den arbeid, als een der bestanddeelen van het beroepsgevaar.

Dikwijls is het moeilijk, de eigenlijke schuld te onderscheiden van 't bedrog. Maar hoeveel moeilijker zou het niet zijn de trappen der schuld zelve van elkaar te onderscheiden? Grove schuld buitensluiten, dat ware eene uitzondering in 't leven roepen, in de van het gemeen recht afwijkende uitzondering; dat ware alle moeilijkheden hernieuwen wat betreft het te leveren bewijs; 't ware de deur wagenwijd openzetten voor verbitterende en eindelooze rechtsgedingen; 't ware zich blootstellen aan willekeurige beslissingen; 't ware willen, hetgeen de wet ten doel heeft vooral en ten allen prijze te vermijden.

Die bewijsvoeringen zijn waar, wat benaming er ook worde gegeven aan de grove schuld, men heete ze onverschoonbare schuld, schuld bestaande in het niet gehoorzamen aan een uitdrukkelijk verbod of aan uitdrukkelijke bevelen, enz.

Het kan niet worden ontkend dat de voorstanders van de tegenovergestelde zienswijze zeer ernstige redenen aanvoeren, doch deze moeten wijken voor de grondredenen, uit den aard der zaak gesproken.

De werkman, die eene grove schuld beging waardoor het ongeval veroorzaakt werd, zal als 't ware een titel in zijne schuld zelve vinden. Zooals de heer Béranger het in Frankrijk zegde, zal hij veroordeeld en gepensionneerd worden, doch het algemeen belang vergt dat de schijnbare onrechtvaardigheid van dat feit door maatschappelijke noodwendigheid gedekt zij.

Daarop antwoordt men: De grove schuld dekken, dat is gebrek aan voorzorg begunstigen; dat is, daarenboven, straffeloosheid verzekeren aan den nalatigen patroon, die uit strafbare zuinigheid slechte inrichtingen behoudt, niet de maatregelen van veiligheid neemt welke voor het welzijn zijner werklieden streng worden geëischt. De redeneering is maar in schijn gegrond, zij is overdreven.

De werkman zal zich niet goedsmoeds aan erge verwondingen, misschien aan den dood blootstellen om een gedeeltelijken onderstand, minder dan de helft van zijn loon, te bekomen.

Wat den patroon betreft, doen veel waarborgen verwachten dat hij een onverdedigbaar gebrek aan voorzorg zal vermijden: de *zedelijke* straf en, is deze niet doelmatig, de straf *door de wet opgelegd*; correctioneële straffen voor dergelijke zaken zouden misschien niet zeer zwaar zijn, doch ze zouden ootterend wezen; de *burgerlijke* sanctie; de verzekeringsmaatschappijen zullen de gebrekkige inrichtingen kennen, zij zullen weigeren de *slechte risicos* te verzekeren of zwaarder voorwaarden opleggen.

Eindelijk, de *bestuurlijke* sanctie. De arbeidstoezieners zullen de gebrekkige inrichtingen aanwijzen, de patroons verwittigen, noodzakelijke veranderingen eischen en, desnoods, beteugelende middelen gebruiken.

HOOFDSTUK III.

BEDRAG DER VERGOEDING.

OVERGANG DER VERGOEDINGEN.

De door ons onderzochte regelen zijn eene uitzondering en derhalve *van strenge toepassing*. Voor alles wat niet uitdrukkelijk is voorzien, blijft het gewoon recht bestaan. Dus wordt er niets nieuws ingevoerd wat betreft *derde personen*, dat zijn alle anderen dan de hoofden van onderneming, eenerzijds, en de werklieden die het slachtoffer zijn van ongevallen, anderzijds.

Welke lasten worden door het wetsontwerp aan de hoofden van onderneming opgelegd?

Bij elk ongeval, te rekenen van den dag waarop het zich voordeed, *al* de genees- en artseneijkundige kosten. (Zie 2de gedeelte, opmerkingen over art. 5.)

Voor de andere schadeloosstellingen is de *vergoeding gedeeltelijk*, eene volstrekt eens voor al bepaalde som.

Een deel van de geleden schade komt ten laste van den patroon, in beginsel 50 t. h., — het andere deel wordt door den werkman zelven gedragen.

Alle vreemde wetgevingen hebben de splitsing der lasten aangenomen, volgens verschillende verhoudingen en regelen.

De bepalingen van het wetsontwerp veranderen naar gelang van de gevolgen des ongevals, dat ofwel eene onbekwaamheid tot werken, ofwel den dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt. (Art. 4 en 6.)

I. — GEVALLEN VAN ONBEKWAAMHEID TOT WERKEN.

De onbekwaamheid kan *tijdelijk* zijn of *voortdurend*.

A. — *Tijdelijke onbekwaamheid tot werken.*

Zij wordt beschouwd als *tijdelijk* tot aan de genezing of totdat er een akkoord is getroffen of een vonnis is gevelde waarbij de bestendigheid wordt vastgesteld.

Tijdelijke onbekwaamheid is *volkomen* of *gedeeltelijk*.

a) Zij is *volkomen*, wanneer er volstreckte onbekwaamheid bestaat tot het verrichten van den arbeid waartoe het slachtoffer, in zijn bedrijf, bekwaam was op 't oogenblik van het ongeval.

De vergoeding moet gelijk staan met 50 t. h. van het *gemiddeld dagelijksch loon*.

(Voor de beteekenis van het woord « loon », zie men het tweede gedeelte, art. 4.)

De vergoeding is eene *dagelijksche*: zij moet worden betaald voor elken dag, zonder de zon- en feestdagen, alsmede de dagen waarop geen gewoon werk verricht werd, af te rekenen.

Wij hebben gezien dat er een « Karenzzeit », een afwachtingstijd van

acht dagen bestond, doch zonder terugwerkende kracht indien de onbekwaamheid dien termijn te boven gaat.

Voor de onbekwaamheid tot werken van minder dan acht dagen is geene vergoeding verschuldigd, uitgenomen die voor genees- en artseneijkundige kosten.

b) Ingeval van *gedeeltelijke, tijdelijke* onbekwaamheid, moet de vergoeding gelijk staan met 50 t. h. van het verschil tusschen het vroeger loon van het slachtoffer en 't loon dat het zal trekken tot aan zijne volkomen genezing.

B. — Voortdurende onbekwaamheid tot werken.

Zij kan insgelijks *volkomen* of *gedeeltelijk* zijn.

a) Is zij *volkomen*, dan is eene *jaarlijksche* vergoeding van 50 t. h. van het loon verschuldigd, zoodra het karakter van *bestendigheid* bij overeenkomst of bij eindvonnis is vastgesteld.

Bij het eindigen van den herzieningstermijn (art. 30), wordt de jaarlijksche vergoeding door eene *lijfrente* vervangen.

Het slachtoffer kan vragen dat het *derde* van de rente hem als kapitaal wordt uitbetaald; dit punt wordt overgelaten aan de beoordeeling van den vrederechter, die het hoofd der onderneming zal oproepen (art. 7).

Eene onbekwaamheid, eerst voor tijdelijk gehouden, kan worden bevonden voortdurend te zijn; daarentegen kan eene onbekwaamheid, eerst voor voortdurend gehouden, worden bevonden tijdelijk te zijn. De regels veranderen naar gelang van de eindbeslissing;

b) Is de *voortdurende* onbekwaamheid slechts *gedeeltelijk*, dan dient er, zooals hierboven is gezegd voor de tijdelijke onbekwaamheid, te worden overgegaan tot « ventilatie », ten einde hetzij de jaarlijksche vergoeding, hetzij de lijfrente te bepalen.

Bereiken de kroozen der rente niet 60 frank 's jaars, dan kan worden bevolen dat de geheele waarde der rente als kapitaal zal worden betaald (art. 7).

Volgens artikel 30, kan de eisch tot herziening van de vergoedingen worden ingesteld gedurende drie jaren. Deze termijn loopt, niet te rekenen van het ongeval, maar te rekenen van het akkoord of van het eindvonnis.

Men mag niet uit het oog verliezen, dat het bedrag van 50 t. h. merkelyk toeneemt als men rekening houdt met den aan het hoofd der onderneming opgelegden last der genees- en artseneijkundige kosten. Volgens sommige berekeningen wordt de verhouding 66 t. h., volgens andere, 75 t. h.

II. — IN GEVAL VAN OVERLIJDEN VAN HET SLACHTOFFER.

De vergoedingen veranderen van aard. Daarenboven behoort het vraagstuk van den *overgang der vergoedingen* te worden onderzocht.

Eerstens, het hoofd der onderneming moet 75 frank betalen wegens *begraveniskosten*. Hij, die deze kosten heeft gedragen of voorgesloten, kan ze rechtstreeks vorderen van den patroon (art. 6 en 5).

Daarenboven wordt aan de *rechthebbenden* toegekend een *kapitaal* tegenwoordigende de waarde — berekend naar den leeftijd van het slachtoffer — eener *lijfrente* gelijkstaande met 30 t. h. van het jaarlijksch loon.

Het aandeel, door het slachtoffer zelf verbruikt, werd berekend op 40 t. h.

van dat loon. De overblijvende 60 t. h. worden, ingevolge den aangenomen regel van 50 t. h., verdeeld per helft. Dus bleven er 30 t. h. van het jaarlijksch loon over om in kapitaal te worden omgezet.

De grondslag waarop de berekening van het kapitaal behoorde te berusten, deed twee leerstelsels ontstaan.

Volgens het eene moest men tot grondslag nemen het loon van het slachtoffer en zijn *ouderdom* bij zijn overlijden; dat noemen de actuarissen: « in functie van den ouderdom van het slachtoffer. »

Volgens het andere, moest men berekenen « in functie van den toestand der familie », naar de behoeften van hen die geroepen waren om geholpen te worden.

Die laatste leer stuitte op ernstige bezwaren.

Zij deed het toekennen van eene vergoeding afhangen van den nood van hem die ze genoot. Zuiver geredeneerd had men dus moeten besluiten dat, waar geen nood was, daar ook geene vergoeding moest worden verleend.

Daarenboven, de verzekeringsmaatschappijen geene waarschijnlijkheidsberekeningen bij de hand hebbende, was het te vreezen dat het risico zou overdreven en 't bedrag der premiën verhoogd worden. Hoe zich reenschap geven van deze zoo veranderlijke gegevens: getal, toestand, behoeften der belanghebbenden? Alle actuarissen en niet het minst de geleerde bestuurder-generaal der Spaar-en Lijfrentekas, de heer Lepreux, bestreden die thesis met de uiterste krachtdadigheid.

Ongetwijfeld was het beter, als grondslag der berekening aan te nemen den ouderdom van het slachtoffer en zijn loon, gegevens tot waarschijnlijkheidsberekening.

Anderzijds heeft het wetsontwerp ten doel degenen, die leefden van het loon des slachtoffers, in denzelfden toestand te plaatsen alsof het slachtoffer niet was omgekomen en getroffen was geweest door eene voortdurende onbekwaamheid tot werken. Dezen zouden, in dat geval, een gedeelte van die rente hebben genoten, na aftrek van den last van onderhoud van het slachtoffer. 't Is dit gedeelte dat hun wordt toegekend, 't is de gedeeltelijke reconstitutie van het loon, na aftrek van den last.

In de toepassing kunnen zich strijdigheden voordoen. Daarom kan de rechter naar zijn beste weten beslissen. Hij kan eene andere wijze van verdeling en belegging bevelen, mits hij het beginsel der *rente*, die niet in kapitaal kan worden omgezet, eerbiedigt. (Art. 6 *in fine*.)

Overgang der vergoedingen.

De vraag te weten aan wie, in geval van overlijden van het slachtoffer, de vergoedingen moesten toekomen, gaf aanleiding tot ernstige debatten.

Volgens een eerste stelsel geschiedde de overgang ten voordeele van den echtgenoot of de erfgenamen naar de regels van toepassing op de huwelijksvoorwaarden, de nalatenschappen, de testamenten; daarmede kan men tot twee even onrechtvaardige uitslagen geraken: vergoeding van niet bestaande schade, niet-vergoeding van wezenlijke schade.

Volgens het wetsontwerp valt de vergoeding, in beginsel, ten deele aan hen die nadeel lijden door den dood van het slachtoffer. Daareven zagen wij, dat, voor de berekening van die vergoeding, men in aanmerking neemt de uitgaven eigen aan het slachtoffer en het forfaitair stelsel.

't Was onaannemelijk dat eene *vergoeding*, dat wil zeggen eene *schaadeloosstelling*, ten goede kwam aan erfgerechtigden tot den 12ⁿ graad, ja zelfs aan den Staat, bij gebrek aan erven; aan verre erfgenamen in de zijlinie, die misschien rijk waren of het slachtoffer niet kenden of geene schade hoegenaamd leden door het ongeval. Men mag niet uit het oog verliezen dat het hier niet betreft eene schuldvordering die wordt gevonden in het patrimonium van den *decujus*, maar eene door de wet geregelde toekenning in het voordeel der benadeelden en waarvan de titel, voor hen die er van genieten, in de wet zelve bestaat.

Alle vreemde wetgevingen hebben dat beginsel aangenomen, Italië uitgezonderd; na eene ongunstige proefneming, heeft dit laatste land zich bij de algemeene zienswijze aangesloten.

Overgang der vergoedingen wordt, buiten de gewone regelen, bij *voorrang* toegestaan aan de navolgende rechtverkrijgenden:

1° Aan de echtgenooten en aan de wettige en de onechte kinderen beneden de 16 jaren: groepen **A** en **B**.

De echtgenoot bekomt vier vijfden of drie vijfden van het voorziene kapitaal, naar gelang hij optreedt met een enkel kind, met één rechtverkrijgende of met rechtverkrijgenden van de andere groepen, of wel met meer dan één kind.

Onder de andere rechthebbenden wordt tot hoofdelijke verdeeling overgegaan. Is er geen echtgenoot, dan treden de kleinkinderen, groep **C**, staaksgewijs op met de kinderen.

2° Aan de kleinkinderen die den leeftijd van 16 jaren niet hebben bereikt en aan de bloedverwanten in opklimmende lijn, groep **C**;

3° Aan de broeders en zusters beneden de 16 jaren, groep **D**.

Voor allen, behalve voor de *weduwe* en de *kinderen*, is eene voorwaarde gesteld tot het bekomen van de vergoeding: het slachtoffer moest, ten minste gedeeltelijk, de steun zijn van den rechthebbende.

Zie het tweede gedeelte: Opmerkingen over artikel 6.

HOOFDSTUK IV.

WAARBORGEN DER VERGOEDING

VAN DE VERPLICHTE OF DE VRIJE VERZEKERING

Het wetsontwerp huldigt het beginsel van de eens voor al bepaalde vergoeding en brengt deze op 50 t. h. van de geleden schade, welke ook de oorzaak van het ongeval zij.

Als strenge gevolgtrekking, moeten wij er een ander noodzakelijk karakter in vinden: de zekerheid van vergoeding, den waarborg van de wezenlijke betaling der vergoeding. In dit opzicht, heeft de werkman recht op volstreckte gerustheid.

De zekerheid van vergoeding wordt door veelvoudige maatregelen verwezenlijkt.

Eerstens, de vergoedingen worden ten laste gelegd van de hoofden van

onderneming, die voor al hunne bezittingen aansprakelijk zijn (art. 4, 5, 6 en 10).

Betreft het een ernstig ongeval, hebbende voortdurende onbekwaamheid tot werken of den dood van het slachtoffer veroorzaakt, dan is de patroon verplicht, binnen een kort tijdsverloop, *het kapitaal* der toegekende *rente*, lijfrente of tijdelijke rente, te *vestigen* bij eene voor de betaling der renten toegelaten inrichting (art. 14).

De uitkeering der rente zal dus niet meer afhangen van het eventueel vermogen van den schuldenaar.

Deze is ontslagen van de verplichting om het kapitaal der rente te storten indien hij, ten aanzien van zijne verplichtingen, een *toegelaten* verzekeraar, verzekeringsmaatschappij of patronale mutualiteit, in zijne plaats heeft gesteld, of indien hij bij de Deposito- en Consignatiekas of bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas titels heeft neêrgelegd, waarvan de waarde groot genoeg is om de vestiging te waarborgen van het kapitaal, of, eindelijk, indien de vestiging van dit kapitaal of de uitkeering der rente is verzekerd door eene hypotheek of eene borgstelling die door den vrede-rechter voldoende is verklaard (art. 16 en 14). Zoodra één van deze maatregelen is genomen, is de waarborg volledig.

Er dient opgemerkt dat de *voor de uitkeering der renten toegelaten* instellingen niet mogen worden verward met die *toegelaten voor de verzekering*.

Het roerend goed van het hoofd der onderneming — meubelen, fondsen, schuldvorderingen, enz. — waarborgt de betaling aan het slachtoffer door een voorrecht dat onder n^r 4bis van artikel 17 der wet van 16 December 1851 voorkomt, welk nummer onmiddellijk volgt op het nummer dat het loon zelf waarborgt. In geval van failliet of volslagen onvermogen van den patroon, zullen dus slechts enkele kosten van bijzonderen aard of van weinig belang den voorrang hebben boven die schuldvordering (art. 15.)

Daarenboven is de schuldvordering van het slachtoffer niet vatbaar voor overdracht of inbeslagneming, tenzij wegens wettelijk verschuldigde kosten van onderhoud (art. 13).

Eindelijk verzekert eene weinig kostende rechtspleging de spoedige uitbetaling der vergoeding (art. 24 en volgende). In alle gevallen heeft de rechter zelfs het recht onderstand bij voorraad te verleen (art. 29.)

* * *

Dus zijn de maatregelen goed genomen tegenover de hoofden van ondernemingen, doch het was noodig het geval te voorzien waarin het voor dezen zeer moeilijk zou zijn hunne verplichtingen na te komen. Het meest voordeelig middel om dat te keer te gaan is *verzekering*.

Reeds nu is bijna de geheele groote nijverheid verzekerd.

Zonder tegenspraak is het te wenschen dat die voorzorg algemeen worde en zich uitstrekke tot alle patroons zonder onderscheid, doch ze wordt door het wetsontwerp niet volstrekt opgelegd. Schoon de hoofden van onderneming er toe aanzettende om zich te verzekeren door middelen die men te recht heeft vergeleken aan een wezenlijk *compelle intrare*, laat het aan allen de vrijheid zich niet te verzekeren mits de waarborgen voorzien bij de artikelen 20, 10, enz.

De hoofden van ondernemingen hebben de vrije keuze ofwel zich te verzekeren, hetzij bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas (art. 35), — hetzij bij eene andere toegelaten instelling; gemeenschappelijke kas van verzekering of maatschappij van verzekering tegen vaste premiën (art. 17), — hetzij zelfs bij eene niet toegelaten inrichting: maatschappij of mutualiteit; — ofwel zich hoegenaamd niet te verzekeren, hunne eigen verzekeraars te blijven, bij voorkomend geval, met de ontheffing bedoeld in artikel 10.

Onderzoeken wij, in 't opzicht van zekerheid, den toestand der schuldeischers, slachtoffers van een ongeval, voor elk van die gevallen.

1. — Wendt de patroon zich tot de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, dan is het de Staat zelf die, onder een anderen vorm, de schuld overneemt en de betaling verzekert (art. 35).

2. — Wendt hij zich tot eene andere *toegelaten* instelling, dan wordt de zekerheid weer aangetroffen in de strenge voorwaarden door den Staat gesteld tot die toelating, alsmede in de waarborgen bij het wetsontwerp bepaald (art. 17). De toegelaten verzekeraars zijn verplicht, reservefondsen of waarborgsommen te vestigen; het bedrag daarvan wordt, bij voorrang, aangewend tot betaling van de vergoedingen; daarenboven mag geene enkele bepaling van vervallenverklaring door de *toegelaten* maatschappijen worden ingeroepen tegen hen die eene vergoeding te vorderen hebben (art. 17). 't Lijdt geen twijfel of die maatschappijen zullen die zekerheidstellingen volledig maken door overeenkomsten van herverzekering.

De toelating zal overigens maar na advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen worden verleend (art. 34). Zij kan te allen tijde worden ingetrokken. Toelating en intrekking moeten in het *Staatsblad* worden opgenomen (art. 18).

3. — Verkiest de patroon zich te verzekeren bij eene *niet toegelaten* maatschappij, dan moet hij, onder zijne verantwoordelijkheid, zijne keuze vestigen op eene maatschappij die wel vermogend is en deze zal er voor zorgen zich te doen dekken door eene herverzekering.

4. — Eindelijk, indien de patroon zich volstrekt niet verzekert, blijft hij zijn « eigen verzekeraar ».

5. — De hoofden van private ondernemingen kunnen, alhoewel niet verzekerd door eene *toegelaten* maatschappij, bij ministerieel besluit worden ontheven van de verplichting bij te dragen tot het in artikel 20 bedoeld bijzonder fonds, indien zij zich onderwerpen aan de bij koninklijk besluit voor te schrijven voorwaarden (artikel 10). Deze ontheffing zal, buiten twijfel, enkel worden toegestaan aan inrichtingen van eersten rang, wier goedgeheid zeer vast staat. Daarenboven zullen deze inrichtingen, vóór alles, de mogelijke betaling van de verschuldigde vergoedingen door eene zekerheidstelling moeten waarborgen.

Voor die laatste veronderstellingen, niet-verzekering of verzekering bij eene niet toegelaten maatschappij, is het slachtoffer van een ongeval bijzonderlijk behoed, zoo men kwam te staan tegenover eene failliet of een volkomen ondergang of, indien de vrederechter, na eene vruchteloze oproeping, een proces-verbaal tot vaststelling van onvermogen moest opmaken.

Het slachtoffer kan zich wenden tot eene nieuwe instelling, tot eene kas van verzekering tegen het onvermogen der patroons, door den Staat opgericht onder de benaming van *Waarborgfonds* (art. 20). Dit fonds wordt in stand gehouden door de bijdragen van alle hoofden van ondernemingen die niet bij eene *toegelaten* maatschappij zijn verzekerd. Bleken de bijdragen ontoereikend te zijn, dan zouden ze verhoogd worden, doch, in geen geval, mag het *Waarborgfonds* zich onttrekken aan de verplichting de schuldvordering wegens vergoeding te betalen.

Indien, bij onaannemelijke veronderstelling, een toegelaten verzekeraar zijne betalingen moest staken en de zekerheidstellingen niet toereikend waren om de bevoorrechte schuldvorderingen te dekken, wat zou dan de toestand zijn?

De schuldeischer zou zich wenden tot den Staat. Zou deze mogen opwerpen dat hij slechts door een zedelijken waarborg is gebonden en de betaling van sommige vergoedingen achterwege laten? Dat schijnt onaannemelijk. De Staat zou tusschen beide moeten komen en de vergoedingen betalen, hetzij door bemiddeling van de in 1890 ingestelde kas van onderstand, hetzij door eenig ander middel, langs wetgevenden weg voort te stellen. Geen Parlement ter wereld zou er anders over kunnen beslissen.

De gaping waarop werd gewezen om voor te stellen dat alle hoofden van ondernemingen, zonder onderscheid, dat de verzekeraars zelven zouden worden gedwongen tot het *Waarborgfonds* bij te dragen, schijnt zich dus niet te kunnen voordoen.

* * *

Zoodanig is het stelsel, door het wetsontwerp ingericht. Het geeft volkomen zekerheid aan de slachtoffers van een ongeval.

Moest boven dat stelsel de voorkeur worden gegeven aan verplichte verzekering, ingericht naar een van de vele gekende vormen?

't Betreft hier een vraagstuk dat heftig werd besproken in de Kamer der Volksvertegenwoordigers en waaromtrent de meest schrandere geesten het niet eens waren; slechts bij zeer kleine meerderheid werd het opgelost.

Mag men bevestigen dat verplichte verzekering alleen bij machte is eene voldoende oplossing te geven aan alle vraagstukken die betrekking hebben op de vergoeding van arbeidsongevallen, dat verplichte verzekering een algemeen redmiddel is en dat zij, alleen, den werkman zekerheid van vergoeding geeft?

Dat alles schijnt niet bewezen.

Wat betreft het hoofdpunt, dat is de zekerheid van betaling, hebben we gezien dat het wetsontwerp alle mogelijke geruststelling aanbiedt: het is volstrekt niet bewezen dat die waarborgen beter of evengoed zouden teruggevonden worden in het stelsel van verplichte verzekering.

't Is immers niet voldoende den patroon te verplichten zich te verzekeren, onder bedreiging van min of meer zware straffen; vergoeding dient gewaarborgd te zijn; eene instelling, de Staat of eene andere, moet aansprakelijk zijn voor den patroon.

Welnu, onder zoodanige vormen van verplichte verzekering, bestaan er veeleer min volstreekte waarborgen.

* * *

Zijn er andere wezenlijke voordeelen die van aard zouden zijn de voorkeur te doen geven aan verplichte verzekering boven het door het wetsontwerp bekrachtigd stelsel van vrijheid?

Vooraleer op die vraag te antwoorden, zou men dienen te weten met welk stelsel van verplichte verzekering de vergelijking moet worden gemaakt.

Talrijk zijn de formules; geene daarvan werd door allen verdedigd als bijzonder gunstig zijnde voor België.

De voorstanders van verplichting zijn er niet toe gekomen het eens te worden. Terzelfder tijd als zij hunne lievelingsdenkbeelden voorstonden, deden zij wederzijds de gebreken van de andere stelsels uitschijnen.

't Is niet mogelijk geweest een onberispelijk stelsel van verzekering te vinden.

De Staten, die op dit gebied wetten maakten, namen de meest verschillende stelsels aan. In Holland bepaalt zich alles bij de « Rijksverzekeringskas ». In Duitschland en in het Groot-Hertogdom Luxemburg is de verzekering vooral van corporatieve aard. Oostenrijk heeft de gewestelijke verzekering aangenomen.

Dan komt het stelsel van verplichte verzekering met de vrije keuze van verzekeraar en — om ze niet alle te vermelden — het stelsel van den achtbaren heer Denis, die de corporatieve verzekering met de gewestelijke verzekering vereent te neinde, zooals de Duitsche corporatiën, « hare bestanddeelen niet over eene al te groote uitgestrektheid uit te breiden ten prijze van groote onkosten ».

Waar wij over zoo weinig plaats als in een verslag beschikken, kunnen wij niet al die stelsels grondig onderzoeken en bespreken. Bepalen wij er ons bij te zeggen dat geen hunner vrij is van ernstige critiek, vooral wanneer men ze beschouwt met het oog op België, wiens economische toestand zeer verschillend is van dien der landen die het beschermend stelsel zijn toegegaan.

*
* *

In beginsel is de leer der verplichte verzekering een verleidelijk iets. Zij schijnt vele voordeelen aan te bieden. Wij vinden ze genommerd en breedvoerig uiteengezet in de Nota der minderheid, door den achtbaren heer Denis uit naam van de socialistische partij ingediend en gevoegd bij het verslag der Middenafdeeling. Wij kunnen niets beter doen dan er naar te verwijzen.

Wij zullen slechts bij twee punten stilstaan; het coëfficiënt der lasten en risicos en het voorkomen der ongevallen.

Men heeft dikwijls gezegd dat verplichte verzekering het minimum van uitgaven alsook het maximum van zekerheid gaf en de goedkoopheid der premiën medebracht door het bijeenbrengen der risicos en door de wet van het groote aantal.

Voor de lasten is het moeilijk de evenredigheid te vinden tusschen de 20 miljoen (14,774,512 mark in 1901) die, zonder te spreken van de onrechtstreeksche lasten, de kosten bedragen in Duitschland en de kosten door de vrije verzekering noodzakelijk gemaakt in België.

Zeker is het voordeelig de risicos en de algemeene kosten te vereenigen,

maar ten ware men de voorkeur gaf aan den *eenigen verzekeraar*, wat niemand voor België heeft aanbevolen, moet men wel zijne toevlucht nemen tot verschillende inrichtingen, en deze zijn soms talrijk (in Duitschland telt men meer dan 110 corporatiën), verschillend van aard en wat wordt er dan van die wet van het groote aantal en van het bijeenbrengen der risicos?

In Duitschland tellen sommige corporatiën tot 100,000 arbeiders en nog veel meer; welnu, in België zijn er maar 680,000 arbeiders, waarvan ongeveer 200,000 voor de middelsoort- en de kleine nijverheid, de overige behorende tot de groote nijverheid.

Onder hoeveel inrichtingen zouden de risicos moeten worden verdeeld bij voorbeeld met het stelsel van de vrije keuze van den verzekeraar en wat zou voor elk harer het getal verzekerden zijn?

Ontegenzeggelijk zullen de mutualiteiten onder patroons uitmuntende diensten kunnen bewijzen in de groote nijverheid; maar wat zou het lot zijn van de middelsoort- en van de kleine nijverheid?

En hoe zouden de kapitalen, noodig tot het storten der renten en het vestigen der reserves, worden bijeengebracht?

Tot het oplossen van al deze vraagstukken moet men rekening houden met de practische noodwendigheden.

*
* *

Het voorkomen van ongevallen is onbetwistbaar een der ernstigste zijden van het vraagstuk.

Eene wet op de arbeidsongevallen, die zich niet eerst en vooral zou bekommeren over de bescherming van het menschelijk leven, zou gevaar loopen zeer gebrekkig te zijn. Maar welke noodzakelijke verhouding bestaat er tusschen het denkbeeld van verzekering, zelfs verplichte verzekering, en dat van het voorkomen der ongevallen?

Sommigen hebben zelfs beweerd dat de verzekering een noodzakelijk kwaad was, een verzachtend middel, dat het gevoel van verantwoordelijkheid en van voorzorg verzwakte, en dat, te dien opzichte, het beste stelsel zoude zijn niet-verzekerde patroons te hebben, hunne *eigene verzekeraars* blijvende.

Zonder zoover te gaan, dient men aan te nemen dat voorzorg en verzekering twee verschillende begrippen zijn en dat het eene zonder het andere kan verwezenlijkt worden.

Beoogt men verplichte verzekering zooals in Duitschland, dan valt het niet te betwijfelen dat de onderlinge verantwoordelijkheid voor gevolg heeft eene bewaking en een toezicht gunstig tot het voorkomen van ongevallen, doch dergelijke uitslag kan worden verkregen door andere middelen, inzonderheid door een streng politiestelsel, door de sanctiën van zedelijken, straffelijken, geldelijken en bestuurlijken aard, door ons aangeduid bij het behandelen van het dekken der grove schuld.

Raadplegen wij overigens de statistiek der ongevallen in Duitschland, waar verplichte corporatieve verzekering bestaat. De verhouding neemt steeds toe en dat in aanzienlijke mate. In 1897 bedroeg het cijfer van de ongevallen, door de corporatiën vergoed, 5.08 per duizend werklieden; in 1900, 5.63 per duizend. Sedert is de uitslag geenszins meer bemoedigend.

*
* *

Kortom, zonder de voordeelen te loochenen die verplichte verzekering in sommige opzichten kan aanbieden, denken wij te mogen zeggen dat niets dwingt de vrijheid, door het wetsontwerp behouden, haar ten offer te brengen en te bevelen hoe de hoofden van ondernemingen zich moeten verzekeren, op straffe van dwangmiddelen, boeten, gevangenis, dubbele premiën, enz.

Het ontwerp laat het veld open voor alle mogelijke vormen van verzekering en onderlingen bijstand. Het geeft tijd tot de inrichting, met het voordeel der ondervinding, van de gemeenschappelijke voorzorgskassen die tot hiertoe voor de takken der mijnnijverheid alleen in ons land zich hebben gevestigd. Het is in overeenstemming met onze overleveringen, met onze zeden, met ons nationaal karakter. Wij hebben de vrijheid lief; zij moet in zake van arbeidsongevallen, evenals op elk ander gebied, slechts in het geval van uiterste noodzakelijkheid worden opgeofferd. Hoe ruimer de vrijheid, hoe meer vruchtbaar zij is, hoe beter de gevolgen die men er van mag verwachten.

De vrijheid van verzekering laat het best de toekomst open.

Wordt het later bewezen dat dit stelsel gepaard gaat met ernstige bezwaren, dan zal het nog altijd geoorloofd zijn de toevlucht te nemen tot de verplichte verzekering onder den vorm, door de ondervinding bewezen de beste te zijn.

HOOFDSTUK V.

REGELING DER VERGOEDING.

De bepalingen van het wetsontwerp hebben ten doel spoedige en gemakkelijke regeling der vergoeding te bekomen.

Eerst en vooral is het noodig dat het ongeval onverwijld ter kennis worde gebracht van de bestuursoverheid en van den bevoegden rechter. Elk ongeval, dat van aard is om te veroorzaken hetzij den dood, hetzij eene onbekwaamheid tot werken, moet, binnen drie dagen, door een schrift, uitgaande van het hoofd der onderneming of van zijn gelastigde, worden aangegeven aan den arbeidsopziener, alsook ter griffie van de bevoegde rechtsmacht (art. 24).

Op deze verplichting staat de straf, voorzien bij artikel 25.

Een koninklijk besluit bepaalt de vermeldingen die in de aangifte moeten voorkomen omtrent den aard en de omstandigheden van het ongeval, den naam van den verzekeraar, enz., alsmede de gevallen waarin, op kosten van den aangever, een geneeskundig getuigschrift daaraan moet worden toegevoegd.

Bij voorkomend geval wordt een onderzoek door den arbeidsopziener ingesteld.

Alle voor de belanghebbenden nuttige stukken worden door de griffie te hunner beschikking gehouden (art. 24).

Alleen de vrederechter van het kanton, waar het ongeval heeft plaats gehad, is bevoegd. (Art. 26.)

De quæstie van bevoegdheid is levendig besproken geworden.

Velen hadden liever de voorkeur gegeven aan eene scheidsrechterlijke rechtsmacht, in den aard van die der Duitsche vereenigingen, samengesteld uit een rechter en bijzitters van het vak, patroons en werklieden.

Ernstige argumenten werden ten voordeele van beide oplossingen ingeroepen.

Op het Congres te Düsseldorf is de voortreffelijkheid van de scheidsrechterlijke rechtbanken vastgesteld geworden. Zij schijnen alle vereischte hoedanigheden in zich te vereenigen: kennis, eenvoudige formaliteiten, snelheid, welwillendheid voor de slachtoffers, enz.

Het meerendeel der andere landen hebben die scheidsrechterlijke rechtsmacht aangenomen; in België zelfs wordt ze aangetroffen in de statuten van de voorzorgskassen der mijnwerkers.

Verder hield men staande dat de vrederechters reeds overladen met werk en ongeschikt waren tot het beoordeelen van daadzaken in verband met technische vraagstukken, tenzij ze hunne toevlucht nemen tot lange en kostbare onderzoekingen door deskundigen.

Deze laatste beschouwingen waren blijkbaar overdreven.

De vredegerechten zijn eene uitgelezene rechtsmacht, zeer gewaardeerd in België, waar men voortdurend tracht hunne bevoegdheid uit te breiden; zij bezitten de hoedanigheden die men op dit gebied verlangt.

De vrederechters zijn voortdurend in aanraking met alle klassen van personen; ze zijn bijna voortdurend ter plaatse of in de nabijheid en derhalve in staat om beter en sneller de omstandigheden en de oorzaken van het ongeval te kunnen nagaan. In eersten aanleg nemen ze reeds kennis, welk ook het bedrag van den eisch zij, van de wederzijdsche verbintenissen van werknemers en werkgevers, enz.

Daarenboven zijn zij vooral, door den aard zelven van hun ambt, verzoenende magistraten en zoo, bij gemis van akkoord, het gerecht tusschen beide moet komen, is het onbetwistbaar dat, met het oog op maatschappelijke bedaring, de beste oplossingen degene zullen zijn, die door de partijen zelf worden aangenomen, goedgekeurd, gevonden. Artikel 28 geeft aan partijen het recht voor den vrederechter te verschijnen enkel om hun akkoord te doen vaststellen en uitvoerbaar te doen verklaren.

Worden bijzondere kundigheden vereischt tot het waardeeren van zekere gevallen, dan zal de rechter zijne toevlucht nemen hetzij tot bevoegde deskundigen, hetzij tot geneesheeren, enz., en zoo over het geval alle noodige licht verspreiden. Eene scheidsrechterlijke rechtsmacht zou eveneens moeten handelen, tenzij ze bestaat uit bijzitters die verschillen voor elke nijverheid of elk bedrijf en ze vakgeleerden in haren schoot telt.

Zeker is 't dat, als men den eersten rechter bijzitters geeft, men er als 't ware ook eischt voor de rechtsmacht in hooger beroep. Welnu, zoo ver gaat men niet.

Om scheidsrechterlijke rechtbanken te hebben, zou men een nieuw organisme in 't leven moeten roepen, wat uiterst kiesch zou zijn, tengevolge van de bepalingen der artikelen 92 en 94 der Grondwet die het instellen van buitengewone rechtbanken verbieden.

Men zou zich dus veeleer moeten wenden tot de rechtsmacht der werk-rechtersraden. Doch deze oplossing lost de grondwettelijke tegenwerping niet volkomen op en, daarenboven, mag niet uit het oog worden verloren dat de werkrechtersraden alleen in sommige plaatsen bestaan.

Het wetsontwerp sluit de scheidsrechterlijke rechtbank niet volkomen buiten. Te dien opzichte kwam men tot een soort van minnelijke schikking (art. 26).

De *toegelaten* gemeenschappelijke kassen van verzekering mogen in hare statuten eene scheidsrechterlijke bepaling opnemen, krachtens welke de geschillen zullen worden opgedragen aan eene scheidsrechterlijke commissie, naar 't voorbeeld van hetgeen geschiedt bij de voorzorgskassen ten bate van mijnwerkers.

Deze commissie moet zijn samengesteld uit een magistraat en uit bijzitters, in gelijk getal genomen onder de hoofden van ondernemingen en de werklieden, zooals in Duitschland geschiedt.

Niets belet dat eene soortgelijke bepaling worde opgenomen in de verzekeringsovereenkomsten gesloten met mutualiteiten, onder patroons opgericht, of met niet toegelaten verzekeringsmaatschappijen en, derhalve, zoo men daaraan de voorkeur geeft, zal de scheidsrechterlijke rechtsmacht gemakkelijk algemeen worden gemaakt.

* * *

De bevoegdheid van den vrederechter wordt door uitzonderlijke regelen bepaald. De bevoegde magistraat is niet diegene, aangeduid door de wet van 26 Maart 1876. Alleen *de plaats waar het ongeval gebeurde* kent bevoegdheid toe voor de gevallen in 't land voorgekomen. Wat betreft de in 't buitenland gebeurde ongevallen, gelden de gewone regelen (art. 26).

De rechtsvorderingen die, volgens de gevallen, moesten worden gebracht voor de burgerlijke rechtbanken of voor de handelsrechtbanken, worden alle aan den vrederechter onderworpen. Door eene nieuwe afwijking van de wet van 1876, doet de vrederechter uitspraak, in hoogsten aanleg, tot een bedrag van 300 frank; in eersten aanleg, welk ook het bedrag van den eisch zij.

Die uitzonderlijke regelen zijn alleen van toepassing binnen de strenge grenzen der wet, dat wil zeggen voor de hoofden van ondernemingen, voor de werklieden en voor de toegelaten verzekeraars.

Om de regeling van de vergoeding te bekomen, kan er geen sprake zijn van den strafrechter of van aanstelling als burgerlijke partij (art. 31).

* * *

Bijzondere bepalingen hebben ten doel traagheid vanwege het gerecht te vermijden en, van 't begin af, onderstand aan de slachtoffers te verzekeren (art. 29).

De rechter heeft altijd het recht, zelfs ambtshalve, voorloopig eene som toe te kennen in den vorm van eene dagelijksche tegemoetkoming. De vonnissen waarbij tijdelijke vergoedingen of vergoedingen voor het leven worden toegekend, zijn uitvoerbaar bij voorraad, ondanks hooger beroep, en zonder dat het noodig is zekerheid te stellen. Artikel 29 stelt beperkingen voor het geval van rente waarvan het kapitaal kan gevorderd worden.

Artikel 30 bepaalt den termijn der verjaring op drie jaren en dien van den eisch tot herziening insgelijks op drie jaren, te rekenen van het akkoord of van het vonnis.

HOOFDSTUK VI.

BIJZONDER STELSEL VOOR DE VOORZORGSKASSEN DER MIJNWERKERS.

De Voorzorgskassen der mijnwerkers werden ingesteld op verschillende tijdstippen, alle opklimmende tot meer dan zestig jaren. Er bestaan er zes, te weten : in het bekken van Luik, in de provinciën Namen en Luxemburg, in de bekkens van Bergen, Charleroi en 't Centrum.

Zij kennen vergoedingen toe aan de gekwetste of oud geworden werklieden, alsmede aan de weduwen en aan de familiën der overleden werklieden; haar hoofddoel is onderstand of pensioen te verleenen bij arbeidsongevallen.

De wet van 28 Maart 1868 gaf haar rechtspersoonlijkheid. Een organiek koninklijk besluit van 17 Augustus 1874 bepaalt de algemeene regelen in acht te nemen door de statuten, die achtereenvolgens werden goedgekeurd.

Deze kassen hebben belangrijke diensten bewezen. Zeer aanzienlijk is het getal van hen die onderstand en pensioen bekomen.

Uit het verslag, in 1901 aangeboden door de bestendige Commissie dier kassen, blijkt, dat, op den datum van 1900, 127 mijnondernemingen, tellende meer dan 134,000 werklieden, aan meer dan 20,000 gepensionneerden hulp verleenden.

Bij gebrek aan wetenschappelijke inrichting, hebben de jaarlijksche lasten den toestand onzeker gemaakt.

Het eerste inzicht was geweest die kassen gedurende zekeren tijd, veeleer een overgangstermijn, in stand te houden. De hoofden van steenkolenmijnnijverheid zouden, *gedurende tien jaren*, ontheven zijn geweest van de verplichting zich aan het wetsontwerp te onderwerpen, mits zij waren aangesloten bij eene voorzorgskas en aan hunne werklieden dezelfde voordeelen toekenden als die bij het ontwerp voorzien. Na dat tijdsverloop, zou de nieuwe wet van toepassing geworden zijn voor al hare bepalingen en de kolennijverheid zou beheerd zijn geweest door dezelfde regelen als de overige nijverheidstakken.

Doch algemeen werd gevraagd dat men de Voorzorgskassen zou laten bestaan en rekening zou houden met de door haar bewezen diensten door te handhaven wat ze hadden tot stand gebracht.

Aan dat verlangen gevolg gevende, heeft de Middenafdeeling het overgangsstelsel vervangen door een voor goed ingericht stelsel waarvan de voorwaarden bij artikel 38 werden bepaald.

De erkende voorzorgskassen moeten, na herziening harer statuten, deze aan de goedkeuring van de Regeering onderwerpen. Het wordt goed verstaan dat de vóór het in werking treden van deze wet verworven toestanden zullen geëerbiedigd zijn.

De nieuwe statuten, verwijzende naar de vergoeding van arbeidsongevallen, voor welke er een afzonderlijk bestuur en eene afzonderlijke boek-

houding zullen bestaan, zullen bepalingen behelzen overeenkomende met die van het wetsontwerp, behalve de volgende uitzonderingen :

Het toekennen van vergoedingen in geval van overlijden van het slachtoffer mag verschillen van den bij artikel 6 bepaalden overgang, mits het geheel niet beneden de door dit artikel verleende vergoedingen gaat.

De statuten kunnen bepalen dat de regelen van artikel 26 zullen worden nageleefd voor de beslissing over de geschillen betreffende de vergoedingen.

De erkende voorzorgskassen moeten niet opnieuw worden toegelaten. Mits zij hare statuten herzien, worden zij geacht *toegelaten* te zijn. De hoofden van steenkoolondernemingen zullen dus tegenover hunne werklieden zijn ontslagen door het feit hunner aansluiting bij eene gemeenschappelijke voorzorgskas waarvan de statuten werden goedgekeurd.

Onder zekere voorwaarden kan de ondernemer van de aansluiting afzien.

De Bestendige Commissie zal bij koninklijk besluit worden herzien.

De wet van 28 Maart 1868 wordt de model-wet voor de gemeenschappelijke verzekeringskassen (artikel 19). Deze zullen, uit kracht der toelating vanwege de Regeering, rechtspersoonlijkheid genieten benevens de voordeelen toegekend door deze wet, aangevuld door de bijkomende bepaling vervat in artikel 40.

Alles doet verhoppen dat de gemeenschappelijke voorzorgskassen zullen trachten hare inrichting te verbeteren, zich op betere grondslagen in te richten naar de gegevens der actuarissen, zich één te maken door het aannemen van gelijkvormige regelen, een bond onder elkaar te sluiten. Zoo zal hare werkkring ruimer worden en zal hare toestand zoo duurzaam zijn als haar lang bestaan en hare nuttigheid het verdienen.

TWEEDE GEDEELTE.

Bespreking der artikelen en der amendementen.

De bespreking der artikelen ving aan in de zitting van de Kamer der Volksvertegenwoordigers op 4 Maart 1903. Den 5^a Maart onderbroken ten gevolge der aanneming van het voorstel de Broqueville, waarbij het wetsontwerp naar eene bijzondere Commissie werd verzonden, is zij op 6 Mei hernomen en voortgezet, voor de eerste lezing, tot den 3^a Juli.

De tweede lezing, op 9 Juli aangevangen, werd geëindigd in de zitting van 15 Juli 1903.

Het wetsontwerp bevat 40 artikelen, wier nummering meer dan eens werd gewijzigd.

Eene menigte amendementen, meer dan 200, werden aangeboden. Zij gingen uit van een zeer groot getal Kamerleden en bewezen de krachtige samenwerking van alle partijen in de moeilijke vervaardiging van het wetsontwerp.

De Middenafdeeling heeft gewichtige wijzigingen voorgesteld aan het werk der Regeering. Deze heeft menigmaal de bepalingen van het ontwerp omgewerkt, zoowel in eerste als in tweede lezing.

De bijzondere Commissie, den 5^a Maart gekozen, heeft het werk zeer vergemakkelijkt; ook moeten wij wijzen op het aanvullend verslag van den achtbaren heer Van Cleemputte, dat eveneens zeer merkwaardig en door vele bewijsstukken gestaafd is.

Wij zouden een dik boekdeel moeten schrijven, wilden wij overgaan tot een uitgebreid onderzoek van al die amendementen en onderamendementen. Wij zullen ons bepalen bij het onderzoek der voornaamste.

Trouwens een groot deel dier amendementen werd door de voorstellers ingetrokken.

Wij zullen vooral letten op die welke aanleiding gaven tot eene geregelde bespreking en eene naamafroeping hebben uitgelokt.

Ten einde de bespreking beter te volgen geven wij, bovenaan, den tekst van elk artikel, met aanduiding der verschillende nummeringen; de nummers die tusschen twee haakjes staan, zijn, het eerste, dat van het ontwerp der Regeering, het tweede, dat van het ontwerp in eerste lezing aangenomen.

EERSTE HOOFDSTUK.

VAN DE VERGOEDING.

EERSTE ARTIKEL.

De vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen, overkomen aan werklieden in de bij artikel 2 bedoelde ondernemingen, in den loop en ten gevolge van de uitvoering der arbeidsovereenkomst, omschreven bij de wet van 10 Maart 1900, wordt geregeld overeenkomstig de bepalingen van deze wet.

Met werklieden worden gelijkgesteld leergasten, zelfs wanneer zij geen loon trekken, alsmede beambten die, ter oorzaak van hunne rechtstreeksche of onrechtstreeksche deelneming aan den arbeid, blootstaan aan dezelfde gevaren als de werklieden en wier jaarwedde, door de verbintenis bepaald, 2,400 frank niet te boven gaat.

Het ongeval, in den loop van de uitvoering der arbeidsovereenkomst voorgekomen, wordt, zoolang het tegendeel niet is bewezen, verondersteld te zijn veroorzaakt door die uitvoering.

In het ontwerp der Regeering kwam geene opsomming voor. Het was op algemeene wijze toepasselijk op alle nijverheidswerklieden. Voor de landbouw- en handelsondernemingen, eischte het 't gebruik van werktuigen gedreven door eene kracht, andere dan die van mensch of dier. Wij zullen daarop terugkomen bij het volgend artikel.

De bespreking liep vooral over de vraag of men de wet moest uitbreiden tot de *kleine nijverheid*, dat is, tot die waarin niet *in den regel* ten minste *vijf* werklieden werkzaam zijn.

Men was het eens de wet van toepassing te maken op alle takken van nijverheid waar gevaar aan verbonden is, maar er werd op gewezen dat het meerendeel der kleine nijverheidstakken, zooals die der bakkers, banketbakkers, schoenmakers, kleermakers, enz., enz., volstrekt geen gevaar aanbodt en dat, anderzijds, eene menigte kleine patroons zouden geleden hebben onder de toepassing der wet.

Dit dilemma was gesteld: óf wel de werklieden dier kleine patroons hebben er geen belang bij omdat de nijverheid volstrekt geen gevaarlijk karakter draagt en dan is het onnoodig en onrechtvaardig die patroons te kwellen, vooral door ze te verplichten bij te dragen in een waarborgfonds; -óf wel die werklieden hebben er belang bij omdat er eenig gevaar bestaat en dan is de wet van toepassing.

De achtbare heeren Woeste en Helleputte drongen vooral aan op die beschouwingen en de Kamer besloot, in dien gedachtengang, een nieuwen tekst aan te nemen, die artikel 2 van het wetsontwerp is geworden.

Trouwens de groote massa der nijverheidswerklieden was geroepen voordeel te trekken uit de wet. De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid heeft dienaangaande, in de zitting van 13 Mei 1903, officieele cijfers aangehaald, gegrond op de volkstelling en die niet werden tegengesproken.

Op een totaal van 682,000 werklieden, waren er 629,000 begrepen in de voorgestelde opsomming. De 53,000 overigen behooren tot 32,000 ondernemingen die elk minder dan vijf werklieden bezigen. Nog dient hier bijgevoegd, dat men, krachtens n° III van artikel 2, bij koninklijk besluit aan de wet zal kunnen onderwerpen al degene van die nijverheidstakken welke gevaarlijk mochten worden geacht. Ook is er elke kleine nijverheid in begrepen, waar gebruik wordt gemaakt van een motor.

Tegenover die getallen mag men dat stellen van 32,000 kleine patroons.

* * *

De achtbare heer Beauduin had een ruimeren omvang van werking voorgesteld. Zijn amendement werd verworpen in de zitting van 15 Mei 1903, met 72 stemmen tegen 51 en ééne onthouding. Met een zelfde aantal stemmen, voegde de Kamer bij het eerste artikel de woorden « bedoeld in artikel 2 » (vroeger artikel 1bis).

* * *

Het opstel van lid 2 van het eerste artikel werd herhaaldelijk omgewerkt.

De Middenafdeeling en de Regeering kwamen overeen, de wet slechts toe te passen op de *beambten* voor zoover dezen zijn blootgesteld *aan dezelfde gevaren als de werklieden, uithoofde van hunne rechtstreeksche of onrechtstreeksche deelneming aan den arbeid.*

Het oorspronkelijk ontwerp omsloot al de technische beambten ; zij, die het nijverheidswerk noch besturen noch bewaken, loopen geen gevaar en zijn daarom niet gelijk te stellen met de werklieden ; men heeft den tekst gewijzigd om dit juist te duiden.

De beperking van de jaarwedde tot 2,400 frank werd aangenomen omdat de beambten van hooger rang, ingenieurs of anderen, eer moeten beschouwd worden als helpers van den patroon en dat, met het oog op hun maatschappelijken stand en hunne vermoedelijke inkomsten, zij niet hetzelfde recht hebben als de werkman om de voordeelen der wet te genieten.

Het eerste artikel heeft enkel de *ongevallen* op het oog. De amendementen van de heeren Destrée, Lemonnier en Terwagne, waarbij de vergoeding werd uitgebreid tot de ziekten *aan het beroep eigen*, werden afgewezen.

* * *

De slotalinea is te danken aan een amendement van den achtbaren heer Destrée. Het vermoeden, bestaande in 't voordeel van den werkman en het tegenbewijs opleggende aan den patroon, werd door allen erkend, maar het scheen gepast een formeelen tekst in te lasschen opdat de slachtoffers van ongevallen beschut zouden zijn tegen elken twijfel en elke moeilijkheid.

ART. 2 (vroeger 1bis).

Aan deze wet zijn onderworpen de hierna genoemde openbare of bijzondere ondernemingen :

I. De mijnen, graverijen, groeven; de cokeovens; de perskoolfabrieken; de ovens en werkplaatsen tot bereiding van de erts en van de voortbrengselen der groeven ;

De hoogovens, staalfabrieken, inrichtingen tot het winnen en ruw bewerken van smeedijzer en andere metalen; de metaalgieterijen ;

De fabrieken van werktuigen en metalen voorwerpen ; de smederijen ; de werkplaatsen voor ijzerwaren, de sloten- en kachelmakerijen ; het afwerken van metalen ; het vervaardigen van bouten, spijkers, schroeven (vijzen), kettingen, draad, kabels, wapens, messen en andere gereedschappen of voorwerpen in metaal ;

De glasgieterijen, de glasblazerijen, de kristalfabrieken, de holglasblazerijen ; het bakken van aardewerk ;

Het vervaardigen van scheikundige voortbrengselen, gas en naproducten, springstoffen, strijkhoutjes, oliën, kaarsen, zeep, verfstoffen en vernissen, caoutchouc of veerhars, papier ;

De leerlooierijen en leertouwerijen ;

De graanmolens ; de brouwerijen, mouterijen, stokerijen ; de fabrieken van spuitwater ; de suikerfabrieken ;

De metsel-, timmer-, schilderwerken en alle overige werken behorende tot de bouwnijverheid ; het schoorsteenvegen ; de aardwerken, het delven van putten, de bestrating, de werken aan de wegen en verdere werken behorende tot de burgerbouwkunde ;

De boschbouwondernemingen ;

De ondernemingen voor personen- en goederenvervoer te land ; de binnenvaartondernemingen ; de trek-, sleep- en baggerondernemingen ; de ondernemingen voor bewaring in magazijn of pakhuis, verpakking, laden en lossen ; de telegraaf- en telefoonondernemingen ;

De ondernemingen, voor welker uitoefening stoom, lucht, gassen of electriciteit worden gebezigd, waarvan de spanning eene grens overschrijdt, bij koninklijk besluit aan te geven ;

En, in 't algemeen, de ondernemingen waar, anders dan tijdelijk, gebruik wordt gemaakt van werktuigen die worden bewogen door eene andere kracht dan die van mensch of dier ;

II. De nijverheidsondernemingen, die niet zijn begrepen in de hierboven

opgesomde soorten en waarin gewoonlijk ten minste vijf arbeiders werkzaam zijn;

De landbouwondernemingen waarin gewoonlijk ten minste drie arbeiders werkzaam zijn;

De handelsmagazijnen waar gewoonlijk ten minste drie arbeiders werkzaam zijn;

III. De hierboven niet opgesomde ondernemingen, waarvan de gevaarlijke aard bij koninklijk besluit wordt erkend, op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen.

Artikel 2 behelst de opsomming van de nijverheidstakken die aan de wet onderworpen zijn.

De tekst ervan werd bij de tweede stemming gewijzigd ten einde hem vollediger, duidelijker en meer logisch te maken, ten gevolge van verscheidene amendementen zoo van den achtbaren heer Verhaegen als van de Regeering.

I. — De opsomming, onder cijfer 1 vervat, begrijpt op algemeene wijze niet alleen de nijverheidsondernemingen, maar ook enkele andere die betrekking hebben hetzij op den landbouw — de boschbouwondernemingen werden aangeduid zonder beperking van het aantal werklieden, omdat zij meer gevaar opleveren — hetzij op den handel, ondernemingen van vervoer, enz.

*
* *

De woorden « *Entreprises de transport, par terre, de personnes et de choses* » hebben den oorspronkelijken franschen tekst vervangen die luidde : « *Entreprises de voiturages et de transport par terre* », ten einde den achtbaren heer Vandervelde te bevredigen die wees op de meer juiste termen van den vlaamschen tekst « *Het personen- en goederenvervoer te land* » en achtte dat de wet ook moest worden toegepast op de ondernemingen waarin huurkoetsiers werkzaam zijn.

*
* *

De achtbare heer Buyl stelde voor aan de opsomming toe te voegen de nijverheid *van de vischvangst* welke geschiedt door stoomsleepnetboten of zeilschuiten die aan de visschersbemanning niet in eigendom toebehooren.

Het eerste gedeelte van dit amendement werd verworpen met 66 stemmen tegen 51 en 2 onthoudingen, het tweede door zitten en opstaan.

De achtbare Verslaggever had doen opmerken dat de werklieden, door den heer Buyl bedoeld, zelfs wanneer ze werden beschouwd als *arbeiders* verbonden door een arbeidscontract, zeelieden waren, beheerd door het Wetboek van koophandel, en dat het niet mogelijk was door een eenvoudig amendement heel een hoofdstuk te wijzigen van het Zeewetboek te weten dit betreffende de aansprakelijkheid en de vergoedingen aan *zeelieden*.

De achtbare heer Vanderheyde had er reeds op gewezen dat de visschers

echte deelgenooten waren, die gemeenschappelijk met den reeder de gevaren der onderneming deelden, en dat de vergoeding der ongevallen niet zou geregeld zijn voor duizenden visschers van de kust. Hij verlangde eene afzonderlijke wetgeving voor al de op het marine-register ingeschrevenen in 't algemeen, in navolging der andere landen die de zaak der zeelieden hebben afgescheiden van die der overige werklieden.

Terugkomende op de verrichtingen van vervoer, enz., drong de achtbare heer Denis er op aan, dat de wet zou worden uitgelegd in dezen zin, dat zij toepasselijk was op den koopman die waren vervoert naar zijne klanten. De Minister van Nijverheid en Arbeid verklaarde, in overeenstemming met den Verslaggever, dat van het oogenblik af dat de hoofdonderneming aan de wet onderworpen is, de bijkomende verrichtingen, zooals het vervoer, ook onder de wet vallen.

Bij de tweede lezing, stelde de achtbare heer Denis voor, de verschillende alineas te doen wegvallen en ze te vervangen door de woorden « nijverheidsondernemingen » om tot het oorspronkelijk ontwerp terug te keeren. De Kamer verwierp dat voorstel met 65 stemmen tegen 45.

II. — Dit nommer trekt eene zekere grenslijn tusschen de groote en de kleine nijverheid, door de beperking tot 5 arbeiders minstens — tusschen de groote landbouwondernemingen, de groote handelsmagazijnen, en wat van minder belang is, door de beperking tot 3 arbeiders minstens.

Die arbeiders moeten *gewoonlijk* werkzaam zijn.

De zin van dit woord, dat de achtbare heer Anseele voorstelde te doen wegvallen, werd zeer duidelijk gekenschetst door den achtbaren Minister van Nijverheid en Arbeid.

« Gewoonlijk » wordt genomen in den zin van *regelmatig, normaal*. Er is hier sprake van arbeiders werkzaam gedurende het tijdvak van gewone bedrijvigheid aan iedere nijverheid eigen, en men moet acht geven op dit tijdvak van werkzaamheid, met aftrekking van den betrekkelijk werkelozen tijd.

Ten gevolge van eene bemerking van den achtbaren heer Vandervelde, heeft de Minister erkend dat het aangeduid beginsel van toepassing was op den landbouw evenals op de nijverheid.

* * *

Bij de tweede stemming, verlangde de achtbare heer Verhaegen de weglating der bepaling waarbij aan de wet onderworpen worden de niet opgesomde nijverheidstakken waarin 5 arbeiders minstens werkzaam zijn, n° II. De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid weigerde daarin toe te stemmen, zeggende dat, volgens de telling, de nijverheidsondernemingen, waarin 5 arbeiders werkzaam zijn, worden gerangschikt onder de middelsoort nijverheid en bij de 50,000 arbeiders tellen, die zodoende aan de toepassing der wet zouden worden onttrokken, — dat het enkel feit van de samenhooping van een zeker aantal arbeiders een bijzonder gevaar uitmaakt, al ware het alleen voor het toezicht, en, ten slotte, dat de behandeling aangenomen voor den kleinen patroon, wiens leven om zoo te spreken indringt in dat van den arbeider, niet kan worden uitgebreid tot den patroon van de middelsoort nijverheid. Trouwens, zooals wij het bij het

eerste artikel deden opmerken, behelzen de n^{rs} I en III een aanzienlijk getal ondernemingen die worden uitgezonderd door de beperking in n^r II vervat.

* * *

De bespreking was buitengewoon levendig over de toepassing van de wet op den landbouw.

De achtbare heeren Melot, Petit, Helleputte, Verhaegen, Versteylen, enz., hadden verschillende amendementen voorgesteld, waarbij aan de wet onderworpen werden de landbouwondernemingen van eene uitgestrektheid van tien hectaren of waarin hetzij één, hetzij twee arbeiders werkzaam zijn.

Die amendementen werden ingetrokken ten gevolge van het voorstel van den achtbaren Minister van Nijverheid en Arbeid die het cijfer van 3 arbeiders had aangenomen.

Het amendement van den achtbaren heer Francotte werd door de rechterzijde aanzien als eene *minnelijke schikking* en daarom hadden partijgangers en tegenstanders van de toepassing der wet op de veldarbeiders er zich bij aangesloten.

„Bij de eerste stemming, had de achtbare heer Vandervelde het amendement overgenomen waarbij slechts één arbeider werd vereischt. 58 leden verwierpen het, 46 namen het aan en er waren 5 onthoudingen.

Het bijkomend amendement, houdende minstens 2 arbeiders, werd in eene volgende zitting verworpen met 59 stemmen tegen 40.

* * *

Bij de tweede lezing, hernam men de bespreking met vernieuwden ijver.

Het voorstel door den achtbaren heer Denis gedaan om alle landbouwondernemingen zonder eenige beperking aan de wet te onderwerpen, werd verworpen met 61 stemmen tegen 37 en 1 onthouding, die van den heer Liefmans; het achtbaar lid gaf als reden op, dat het amendement al de bepalingen der wet tot de landbouwondernemingen uitbreidde en dat, volgens hem, de vergoeding van 50 t. h., eens voor al bepaald, in landbouwkzaken eene grove onrechtvaardigheid uitmaakte.

De tekst van het wetsvoorstel, gewijzigd door den achtbaren heer Verhaegen, werd aangenomen met 63 stemmen tegen 31 en 7 onthoudingen.

Dus vallen de landbouwondernemingen waarin gewoonlijk ten minste drie *arbeiders* werkzaam zijn onder de toepassing van de wet. Kunnen niet onder de arbeiders begrepen worden de zonen of dochters van den landbouwer die niet bezoldigd zijn, noch de dienstmaagden van de hoeve die zich hoofdzakelijk met huiswerk bezig houden.

Verscheiden leden, met name de achtbare heeren Degroote, Tibbaut, enz., hadden erop aangedrongen dat een bijzonder stelsel voor den landbouw zou worden ingevoerd door eene wet die met allen mogelijken spoed zou worden vervaardigd. In de zitting van 9 Juli 1903 verklaarde de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid dat de Regeering alleen bij wijze van overgangsmaatregel erin had toegestemd den landbouw in de wet op te nemen, ten einde den tijd te hebben eene bijzondere wet voor te bereiden die beter zou beantwoorden aan de behoeften, eigen aan de landbouwondernemingen.

III. — Dit nummer bedoelt al de ondernemingen, die gevaar opleveren, en kenschetst dus den waren zin van de wet. Zoodra de arbeiders zullen werkzaam zijn in eene gevaarlijke nijverheid, zal men de hulp der Commissie voor de arbeidsongevallen kunnen inroepen en een koninklijk besluit uitlokken.

N^o I behelst, genummerd volgens de telling, de als gevaarlijk erkende nijverheidstakken. Toch was het noodig het algemeen beginsel van n° III vast te stellen. Want sommige als niet gevaarlijk erkende nijverheids-ondernemingen kunnen van aard veranderen, nieuwe kunnen opdagen en aanleiding geven tot de toepassing van den algemeenen regel ten bate van den arbeider gesteld.

*
* *

ART. 3 (vroeger art. 2).

Aan hoofden van ondernemingen of van gedeelten van ondernemingen, die niet zijn bedoeld in artikel 2, staat het vrij, zich aan de bepalingen van deze wet te onderwerpen.

Te dien einde leggen zij, bij voorkomend geval, ter griffie van het vredege recht, binnen welks gebied de onderneming is gevestigd, eene uitdrukkelijke verklaring af, waarvan hun een ontvangbewijs wordt gegeven. Omvat de onderneming onderscheidene zaken, in verschillende kantons gedreven, dan wordt de verklaring gedaan ter griffie van het vredege recht, binnen welks gebied elke dier zaken gedreven wordt.

Wat betreft de ondernemingen, onderworpen aan de wet van 15 Juni 1896 op de werkplaatsreglementen, wordt van de verklaring melding gemaakt in een volgens genoemde wet opgesteld en aangeplakt werkplaatsreglement. Buiten dit geval, heeft de verklaring alleen kracht indien het is bewezen dat zij den werkman vóór zijne verbintenis bekend was. Het feit dezer bekendheid kan door alle middelen van recht worden bewezen.

Het doel van dit artikel is de toenemende uitbreiding van den omvang van de werking der wet, beschouwd als gunstig voor den patroon en voor den arbeider.

Het recht om zich te onderwerpen aan de bepalingen der wet is algemeen; het bestaat even zoo goed voor de kooplieden en de landbouwers als voor de hoofden van nijverheids-ondernemingen.

Omtrent de vereischte verklaring was er verschil van meening tusschen de Regeering en de Middenafdeeling. Deze verkoos dat de verklaring zou worden gedaan aan het Gemeentebestuur der plaats waar de onderneming gevestigd is, ten einde het den arbeider gemakkelijker te maken. De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid deed de bezwaren van dit stelsel uitschijnen. Daarenboven, zooals de achtbare heer Destrée terecht deed

opmerken, biedt de rechterlijke macht meer waarborg aan en de vaststelling van den juisten datum der verklaring kan van groot belang zijn.

De Kamer sloot zich aan bij de meening der Regeering.

*
* *

De keuze, door het hoofd der onderneming gedaan, moet ter kennis worden gebracht van den werkman, hetzij door de verklaring ingeschreven in het werkplaatsreglement, indien de onderneming onderworpen is aan de bepalingen der wet van 15 Juni 1896, hetzij door een ander middel.

De achtbare heer Destrée stelde voor, hetzelfde recht van keuze aan den arbeider te laten.

De Kamer verwierp dat amendement.

*
* *

Eene nog meer besproken vraag was die van de intrekking der keuze.

Het oorspronkelijk ontwerp liet toe de verklaring in dezelfde vormen in te trekken. De Middenafdeeling weigerde die bepaling aan te nemen; toen sloot de bijzondere Commissie er zich bij aan, ten einde de keuze gemakkelijker te maken door de proef ervan te laten nemen door de patroons met meer vertrouwen en minder achterdocht. In de Kamer ontstond krachtige tegenstand.

De achtbare heer Denis verklaarde dat het aangenomen stelsel onherroepbaar moest zijn. Datzelfde vonden ook verscheidene andere leden, de achtbare heeren Destrée, Carton de Wiart, Janson, Anseele, Huysmans, Léon Cambier, enz. De achtbare heer Mullendorf bestempelde het recht van herroeping met het schilderachtige woord: « proefje ». Eindelijk werd het voorstel, dat het slot van het artikel uitmaakte, verworpen met 63 stemmen tegen 46 en 1 onthouding.

In tweede lezing werd geen enkel amendement voorgesteld, behalve eene wijziging in den tekst door den achtbaren heer Destrée gevraagd, ten einde wel vast te stellen dat de verklaring van keuze slechts dan geldig zou zijn, wanneer het bewezen was dat zij den arbeider bekend was, eer deze zich verbond.

ART. 4 (vroeger art. 3).

Heeft het ongeval tijdelijke en volkomene onbekwaamheid tot werken gedurende meer dan ééne week veroorzaakt, dan heeft het slachtoffer, te rekenen van den dag na het ongeval, recht op eene dagelijksche vergoeding van 50 t. h. van het gemiddelde dagloon.

Betreft het eene tijdelijke onbekwaamheid die gedeeltelijk is of wordt, dan moet deze vergoeding gelijkstaan met 50 t. h. van het verschil tusschen het loon van het slachtoffer vóór het ongeval en het loon dat het slachtoffer kan verdienen alvorens geheel hersteld te zijn.

Indien de onbekwaamheid voortdurend is of wordt, vervangt eene

jaarlijksche vergoeding van 50 t. h., bepaald volgens den graad van de onbekwaamheid, zooals hiervoren gezegd, de tijdelijke vergoeding te rekenen van den dag waarop, hetzij door overeenkomst van partijen, hetzij door een eindvonnis, wordt vastgesteld dat de onbekwaamheid van voortdurenden aard is. Bij het eindigen van den termijn voor herziening, bepaald in artikel 30, wordt de jaarlijksche vergoeding vervangen door eene lijfrente.

Dit artikel behelst de hoofdbepaling, den hoeksteen van het wetsontwerp: de « forfaitaire » of de eens voor al bepaalde vergoeding van 50 t. h.

Het veroorlooft daarenboven een *afwachtingstijd* van ééne week, doch met *terugwerking* op den dag van het ongeval, indien de onbekwaamheid langer duurt dan ééne week. Drie gevallen doen zich voor bij de vergoeding.

Eerstens de dagelijksche vergoeding in geval van tijdelijke onbekwaamheid; dan de jaarlijksche toekenning van 50 t. h., indien de onbekwaamheid voortdurend wordt, en eindelijk de lijfrente bij het eindigen van den termijn voor herziening.

Het bedrag der vergoeding werd langdurig besproken. Wij hebben hierboven de quaësties van beginsel onderzocht.

Over het bedrag, het *quantum* stond de Kamer tegenover eene geheele reeks amendementen.

Ziehier de voornaamste: de achtbare heer Vandervelde stelde voor: 75 t. h.; de achtbare heer Denis: 66 t. h.; de achtbare heer Janson: 60 t. h. en de achtbare heer Destrée voegde er nog eene som aan toe voor het zedelijk nadeel.

In eerste lezing werd het amendement Vandervelde verworpen met 79 stemmen tegen 30 en 14 onthoudingen; het amendement Denis werd afgestemd door zitten en opstaan; het amendement Janson werd afgewezen met 69 stemmen tegen 16 en 2 onthoudingen; het amendement Destrée, in eene latere zitting, met 61 stemmen tegen 27 en 1 onthouding.

De achtbare heer Beauduin stelde een amendement voor, waarbij 55 t. h. werd toegekend, doch alleen voor voortdurende onbekwaamheid. Dit voorstel werd verworpen met 76 stemmen tegen 47 en 3 onthoudingen.

*
**

De achtbare heer Denis deed een ander voorstel, uit twee deelen bestaande: eerstens de toekenning van 100 t. h. van het loon, indien het slachtoffer zich geheel zonder steun bevond, en dan de bevoegdheid aan den rechter om het cijfer der rente te verhoogen, bij de meerderjarigheid van het slachtoffer, indien het getroffen werd door eene volkomene onbekwaamheid tot werken vóór den leeftijd van 21 jaar te hebben bereikt.

Voor het eerste geval deden de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid en de achtbare Verslaggever opmerken dat het bepaald noodzakelijk was zich aan te sluiten bij de « forfaitaire », de eens voor al bepaalde vergoeding, daar men anders den wiskundigen grondslag zou te niet doen

die onmisbaar is voor de goede toepassing van het stelsel, en de vaststelling van het cijfer, dat dienen moet ter berekening van de verzekeringspremie, zeer moeilijk zou maken. Voor alles wat niet door de eens voor al bepaalde vergoeding geregeld was, behield men de natuurlijke verplichting, die behoort tot het gebied van de weldadigheid, van de menschenliefde.

De Kamer verwierp het eerste gedeelte van het amendement door zitten en opstaan; het tweede gedeelte met 71 stemmen tegen 47 en 2 onthoudingen.

* * *

De achtbare heer Destrée had eene reeks amendementen neergelegd, vooral strekkende tot uitlegging van den tekst van het artikel. Die uitlegging werd overeenstemmend gegeven door het achtbaar lid, den Minister en den Verslaggever. Die amendementen werden dus ingetrokken.

* * *

Het woord « volkomene » van het eerste lid was niet begrepen in den bij eerste lezing aangenomen tekst.

Het werd in tweede lezing daaraan toegevoegd, zonder dat een tegenstrijdig voorstel werd gedaan.

De tijdelijke zoowel als de voortdurende onbekwaamheid kan dus, naar gelang der omstandigheden, of gedeeltelijk of volkomen zijn.

Voor de tijdelijke volkomene onbekwaamheid werd er besloten, zooals de achtbare Verslaggever deed opmerken, dat de *volstrekte* onbekwaamheid niet gevorderd wordt; het is voldoende dat zij volkomen zij uit het oogpunt van de bestaande geschiktheid, van de normale bezigheid des slachtoffers.

* * *

De quaëstie van den afwachtingstijd, dat wil zeggen van de uitsluiting der ongevallen welker gevolgen slechts van korten duur zijn, werd levendig besproken.

Voor den achtbaren Minister van Nijverheid en Arbeid, evenals voor den achtbaren Verslaggever, was het beginsel van den afwachtingstijd onmisbaar, wilde men het veinzen en het bedrog onmogelijk maken. Een afwachtingstijd is voorzien in bijna alle wetgevingen evenals in alle statuten van maatschappijen van onderlingen bijstand.

Anderzijds wierp men tegen, dat de lichte ongevallen, niet door de nieuwe wet beheerd, niet konden vallen onder den regel van het gemeen recht en dat de volstrekte onverantwoordelijkheid van den patroon er uit volgde.

Hier dient opgemerkt, dat de lichte ongevallen naar de mutualiteiten kunnen worden verwezen en, daarenboven, dat de afwachtingstijd niet bestaat wat betreft de genees- en artseneijkundige hulp; dat is des te meer van zelf sprekend dat reeds de wet op de arbeidsovereenkomst (art. 11) de eerste zorgen, bij voorkomende ongevallen te verleenen, ten laste van den patroon legt.

* * *

Wat den duur van den afwachtingstijd zelf betreft, was er lang verschil van zienswijze tusschen de Regeering en de Middenafdeeling. Men moet hier

wel onderscheid maken tusschen den afwachtingstijd en het uitgangspunt der vergoeding.

Het oorspronkelijk ontwerp stelde dien tijd op *twee weken*. Een amendement van de Middenafdeeling behield dit, doch nam de terugwerking aan, indien de gevolgen van het ongeval langer duurden dan vijftien dagen; daarna sloot zich de bijzondere Commissie in beginsel aan bij het voorstel der Regeering met het oog op eene transactionneele wijziging.

Deze bepaalde den afwachtingstijd op *acht dagen*, doch zij stelde dien voor alle gevallen vast, als uiterste termijn, zonder dat er ooit van terugwerking sprake kon zijn.

De stemming was tamelijk verward.

De Kamer werd geroepen uitspraak te doen over een amendement van den heer Léon Cambier, houdende dat het slachtoffer recht had, te rekenen *van den dag volgende op het ongeval*.

Dat gedeelte van het amendement werd aangenomen met 66 stemmen tegen 58.

De Kamer had het uitgangspunt der vergoeding gestemd maar niets besloten nopens den afwachtingstijd voor de lichte ongevallen, zooals vele leden dit beweerden.

Er was verwarring ontstaan. Om daaraan een einde te maken, deed de achtbare Voorzitter stemmen over de woorden « *van meer dan ééne week*. »

66 leden antwoordden ja, 59 neen. Derhalve nam de Kamer den afwachtingstijd aan, doch met *mogelijke terugwerking* voor het geval dat de gevolgen van het ongeval langer duurden dan ééne week.

In de volgende zitting deed de achtbare heer Trasenster een beroep op het reglement nopens deze laatste stemming, doch deze bleef behouden.

Bij de tweede lezing, stelde de achtbare heer Tibbaut een amendement voor, dat den afwachtingstijd bepaalde op ééne week, doch dat de *mogelijke terugwerking* deed wegvallen.

Dat voorstel werd verworpen door zitten en opstaan.

De achtbare heer Daens stelde voor, de weglating der woorden « *van meer dan ééne week* », dat wil zeggen de weglating van den afwachtingstijd.

Na bespreking van de vraag of dit amendement, reeds verworpen in eerste stemming, mocht worden voorgesteld in tweede lezing, besloot de Kamer met het te verwerpen: 65 stemmen waren voor den afwachtingstijd; 64 tegen; er waren 2 onthoudingen.

* * *

Er dient opgemerkt, dat het den werkman niet verboden is eene verzekering aan te gaan voor het gedeelte risico dat te zijnen laste blijft. Het spreekt van zelf dat de Regeering zou weigeren verzekeringsmaatschappijen toe te laten, die in haar reglement van orde eene bepaling in tegenstrijdigen zin zouden opnemen.

ART. 5 (vroeger art. 3).

Het hoofd der onderneming is, overeenkomstig de onderstaande bepalingen, verplicht tot betaling van de genees- en artseneijkundige kosten, door het ongeval veroorzaakt en gedaan gedurende de eerste zes maanden.

Heeft het hoofd der onderneming, uitsluitend op eigen kosten, een genees- en artsenijkundigen dienst ingesteld en daarvan melding gemaakt in eene bijzondere bepaling van het werkplaatsreglement, dan heeft het slachtoffer niet de keuze van geneesheer en apotheker; evenmin wanneer, bij gebreke van werkplaatsreglement, partijen, bij eene bijzondere bepaling der arbeidsovereenkomst, zijn overeengekomen dat de dienst wordt ingesteld door het hoofd der onderneming.

In de overige gevallen heeft het slachtoffer de keuze van geneesheer en apotheker; doch het hoofd der onderneming is slechts gehouden tot het bedrag van de som, eens voor al bepaald in een bij koninklijk besluit vast te stellen tarief.

De vergoedingen voor genees- en artsenijkundige kosten kunnen worden betaald aan hen die den last daarvan op zich hebben genomen. De personen, aan wie deze kosten zijn verschuldigd, kunnen ze rechtstreeks vorderen van het hoofd der onderneming.

De vergoeding der genees- en artsenijkundige kosten werd aangevraagd door de amendementen van de achtbare heeren Giroul, Vandervelde en Destrée.

De Regeering kondigde vervolgens een voorstel aan in denzelfden zin, onder artikel 3bis. Die bepaling was gunstig zoowel voor de patroons als voor de arbeiders.

Talrijke amendementen werden neêrgelegd door de achtbare heeren Giroul, Vandervelde, Destrée, Cousot, Pieraert, Neujean, Versteylen, Beauduin, Smeets en Lemonnier. De meeste werden ingetrokken.

De stemming had plaats in eerste lezing over den tekst der bijzondere Commissie, in tweede lezing over den door de Regeering gewijzigden tekst.

* * *

De bespreking liep vooral over de beperking van den termijn van *zes maanden* en over de *vrije keuze* van den geneesheer.

Voor het eerste punt, steunde de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid op de volgende beweeggronden :

1° De behandeling der wonden duurt slechts zeer uitzonderlijk langer dan zes maanden; volgens den achtbaren heer Donnay is het gemiddelde der geneeskundige behandeling zelfs geen 15 dagen, zooals werd vastgesteld, en zal het twaalf en een halven dag niet te boven gaan;

2° Na het tijdsverloop van zes maanden kan men de wet op den geneeskundigen bijstand doen tusschenkomen;

3° Ten slotte, wordt de beperking gerechtvaardigd door het begrip zelf van « eene eens voor al bepaalde vergoeding »; vermindering van het bedrag der vergoeding, vermindering van duur.

De door de bijzondere Commissie gewijzigde tekst werd aangenomen door zitten en opstaan.

*
* *

Wat de vrije keuze van den geneesheer aangaat, mag men zeggen dat de arbeider die in beginsel heeft. Slechts voor het geval dat de patroon den geneeskundigen dienst heeft ingericht, houdt die vrije keuze op. Het is billijk den patroon meester te laten van een dienst dien hij op zijne kosten inricht; het is, anderzijds, billijk, waar de arbeider den geneesheer en den apotheker kiest, de verplichting van den patroon te beperken. Van daar de slotparagraaf van het derde lid.

*
* *

Een amendement van den achtbaren heer Destrée, voorstellende de vrije keuze van den geneesheer, zonder beperking, toe te staan, werd verworpen door zitten en opstaan. Zelfde uitslag voor een amendement van den heer Destrée, vragende dat een koninklijk besluit *jaarlijks* het tarief zou regelen.

Een amendement van den achtbaren heer Renkin, de, volgens tarief, eens voor al bepaalde som voor de apothekers afschaffende, werd verworpen met 69 stemmen tegen 56 en ééne onthouding.

*
* *

De *kosten van verpleging in de gasthuizen* waren in de eerste stemming begrepen; zij werden in tweede lezing geschrapt door 71 stemmen tegen 55, ten gevolge van de bemerking van den achtbaren Minister van Nijverheid en Arbeid dat al wat bij een verblijf in het hospitaal overeenkwam met genees- en artseneijkundige hulp, alsmede het onderhoud van het slachtoffer, kon betaald worden uit de door de wet verzekerde vergoedingen en dat het onmogelijk was nog meer toe te staan.

*
* *

In antwoord op eene vraag van den achtbaren heer Troclet, heeft de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid verklaard dat in de woorden « *geneeskundige hulp* » begrepen was de *heelkundige* hulp.

De achtbare heer Destrée wees met nadruk op de uitlegging, door de Commissie gegeven aan de termen « genees- en artseneijkundige kosten », begrijpende namelijk de *kosten van operatie, verbandstoestellen, bijzondere behandeling*.

De achtbare heer Woeste meende niet dat men den zin ervan kon uitbreiden tot de *versterkende middelen*.

*
* *

Volgens de slotaline van het artikel, mogen de personen, die zich met de geneeskundige kosten hebben belast, zich *rechtstreeks tot den patroon* wenden, in plaats van tegen den werkman op te treden, hetzij er sprake is van de *geneesheeren* zelven of wel van de personen *die de zaak* voor het slachtoffer *beheerd hebben*, bij voorbeeld de *logementhouders*, enz. De achtbare heer Heynen heeft eene stellige verklaring in dien zin uitgelokt.

ART. 6.

Heeft het ongeval den dood van het slachtoffer veroorzaakt, dan worden, bij voorkomend geval, de volgende vergoedingen toegekend :

1° Eene som van 75 frank voor begrafenkosten. Het laatste lid van artikel 5 is van toepassing op deze vergoeding ;

2° Een kapitaal vertegenwoordigende de waarde — berekend naar den leeftijd van het slachtoffer op 't oogenblik van het overlijden — eener lijfrente gelijkstaande met 30 t. h. van het jaarlijksch loon.

Dit kapitaal wordt uitsluitend toegekend aan de hierna aangeduide groepen van personen :

A. Aan den niet uit den echt of van tafel en bed gescheiden echtgenoot, onder voorwaarde dat het huwelijk vóór het ongeval is voltrokken ; de weduwnaar heeft echter slechts dan recht op vergoeding wanneer het slachtoffer zijn steun was ;

B. Aan de wettige kinderen, vóór het ongeval geboren of ontvangen, en aan de onechte, vóór het ongeval erkende kinderen, voor zoover beiden den leeftijd van 16 jaren niet hebben bereikt ;

C. Aan de kleinkinderen, die den leeftijd van 16 jaren niet hebben bereikt, alsmede aan de bloedverwanten in opklimmende lijn, wier steun het slachtoffer was ;

D. Aan de broeders en zusters, beneden de 16 jaren, wier steun het slachtoffer was.

Ingeval de echtgenoot te gelijker tijd met verscheidene kinderen optreedt, heeft hij slechts recht op drie vijfden van het kapitaal ; ingeval hij te gelijker tijd optreedt hetzij met een enkel kind, hetzij met één of meer rechthebbenden van de overige groepen, heeft hij recht op vier vijfden.

De kinderen hebben den voorrang boven de rechthebbenden van de groepen *C* en *D* ; de rechthebbenden van groep *C* sluiten die van groep *D* buiten. Onder rechthebbenden van dezelfde groep wordt tot gelijke hoofdelijke verdeeling overgegaan. Bij ontstentenis van een overlevenden echtgenoot, treden echter de kleinkinderen te gelijker tijd op met de kinderen, doch de verdeeling geschiedt staaksgewijs.

De deelen van den echtgenoot en van de bloedverwanten in opklimmende lijn worden omgezet in lijfrenten.

De deelen van de overige rechthebbenden worden omgezet in tijdelijke renten, die voor elk hunner eindigen op den leeftijd van 16 jaren. De rechter kan nochtans, op verzoek van elken belanghebbende, na vooraf

partijen te hebben gehoord of opgeroepen, eene andere wijze van belegging van het kapitaal bevelen; hij kan ook, onder dezelfde omstandigheden, de verdeeling van het kapitaal onder rechthebbenden die te gelijker tijd optreden naar billijkheid wijzigen.

Een groot aantal vragen is aan dit artikel verbonden. Wij zullen niet terugkomen op de beschouwingen hooger uiteengezet als algemeene beginselen van het wetsontwerp.

*
* *

De begrafenis-kosten waren in den oorspronkelijken tekst bepaald op 50 frank.

Een amendement van den achtbaren heer Destrée, voorstellende 100 frank zooals in de Fransche wet, werd verworpen. Het cijfer van 75 frank, door den achtbaren heer Carton de Wiart en door de bijzondere Commissie voorgesteld, werd aangenomen.

Het werd verstaan dat de *negotiorum gestor*, dat wil zeggen hij die de kosten had voorgeschoten of gedragen, een rechtstreekschen eisch had tegen den patroon.

*
* *

Voor de toe te kennen vergoedingen werden verschillende stelsels besproken:

1° Moest de waarde van de tot grondslag dienende rente of kapitaal worden berekend naar den leeftijd van het slachtoffer op 't oogenblik van het overlijden en volgens zijn jaarlijksch loon of naar den toestand der familie?

2° Wat moest, daarenboven, het bedrag zijn der lijfrente?

3° Eindelijk, aan wie moesten de vergoedingen worden toegekend?

Het oorspronkelijk ontwerp bedoelde een kapitaal vertegenwoordigende de waarde, berekend naar den leeftijd van het slachtoffer op 't oogenblik van het overlijden, van eene lijfrente gelijkstaande met 25 t. h. van het jaarlijksch loon. De overgang geschiedde volgens de regels van het burgerlijk recht.

De Middenafdeeling bestreed dit stelsel en kende lijfrenten of tijdelijke renten toe, die elk een deel vertegenwoordigen van het jaarlijksch loon, en dit niet meer aan de bij contract, wet of testament erkende erfgenamen, maar aan de personen die schade leden door den dood van het slachtoffer. De lasten, aan den patroon opgelegd, waren min of meer zwaar, naar gelang van de samenstelling en den toestand van de familie.

De Regeering bracht achtereenvolgende wijzigingen in haar ontwerp, grootendeels de inzichten der Middenafdeeling aannemende, doch zij behield een grondslag die de wiskundige berekening der lasten gemakkelijker maakte, berekening naar den leeftijd van het slachtoffer op het oogenblik van 't overlijden en lijfrente gelijk aan 25 t. h. van het jaarlijksch loon.

Anderzijds waren een groot aantal amendementen aangeboden zoowel voor het bedrag als voor de andere punten.

Zoo werd de stemming zeer ingewikkeld.

Na debat besloot de Kamer, als uitweg, allereerst te stemmen over het 3° van het amendement van den achtbaren heer Denis, aldus luidende: « Laat het slachtoffer een overlevend echtgenoot en kinderen na, dan zal het geheel der hun toegekende renten 60 t. h. van het loon niet mogen te boven gaan. »

127 leden namen aan de stemming deel.

78 leden stemden tegen het amendement, 47 voor; 2 onthielden zich.

Dat was dus de verwerping van het algemeene stelsel, door den achtbaren heer Denis voorgestaan.

Toen besloot de Kamer, opnieuw als uitweg, te stemmen over de eerste woorden van het 2°: « een kapitaal, vertegenwoordigende de waarde, *berekend naar den leeftijd van het slachtoffer op 't oogenblik van het overlijden* », ten einde de quaestie van beginsel te regelen omtrent den grondslag der berekening.

De tekst van de Regeering werd aangenomen door zitten en opstaan.

Aangaande het bedrag waren er verscheidene voorstellen. Die van de achtbare heeren Beauduin: 55 t. h.; Janson: 35 t. h., werden achtereenvolgens verworpen.

De achtbare heer Renkin trok zijn amendement in, dat het bedrag bepaalde op 33 t. h.

Ten slotte nam de Kamer het cijfer aan van 30 t. h. van het jaarlijksch loon, dat was aangegeven door een amendement van den achtbaren heer Carton de Wiart, waarbij de Regeering zich had aangesloten.

*
* * *

Wat den overgang betreft, geschiedde de stemming over den tekst der Regeering.

Wij zullen dezen per littera ontleden:

A. Deze littera was aangenomen geworden volgens den tekst aan de eerste stemming onderworpen; de weduwnaar had slechts recht op de vergoeding voor zoover hij *in nood* verkeerde en dat de overleden echtgenoot zijn *voornaamste* steun was.

In tweede lezing verlangde de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid dit gedeelte van het artikel in overeenstemming te zien gebracht met de andere bepalingen, daarom de bijzondere vermelding van den *nood* weg te laten en het bijvoeglijk naamwoord *voornaamste*, aan het woord « steun » verbonden, te schrappen. Vandaar de thans bestaande tekst.

Tevens duidde de achtbare Minister den juisten zin aan van het artikel.

Door de weglating van het woord « *voornaamste* » heeft men willen zeggen dat het niet noodig was na te gaan *in hoeverre* het slachtoffer de steun was; doch de « *afhankelijken* » moesten ten minste een deel van het loon van het slachtoffer noodig hebben.

Het woord « *steun* » sluit dus in zich een zeker begrip van nood.

Behalve voor de *kinderen* en de *weduwe* is de vergoeding slechts verschuldigd voor zooverre het slachtoffer de steun was van den recht-hebbende, ten minste gedeeltelijk.

*
* *

De wet voorziet niet het geval van *hertrouwen*. De weduwe die hertrouwt

bevindt zich niet meer in denzelfden toestand. De vreemde wetgevingen (Frankrijk, Holland, Duitschland, Groot-Hertogdom Luxemburg) kennen aan de weduwe, in geval van hertrouwen, slechts twee- of driemaal het bedrag der jaarlijksche rente toe.

*
* *

B. — Bij de eerste stemming werden de woorden « *geboren of ontvangen* » toegevoegd voor de *wettige* kinderen; dat was het algemeen beginsel, *infans conceptus pro nato habetur*, in den tekst geschreven.

In tweede lezing heeft de achtbare heer Denis willen doen toevoegen voor de *onechte* kinderen: « *of zoo de erkenning daarna geschiedt, hetzij zij geboren of ontvangen zijn vóór het ongeval.* » Zijn voorstel werd verworpen met 67 stemmen tegen 43.

*
* *

C. — De tekst van het ontwerp eischte als voorwaarde van den overgang dat de bedoelde personen in *nood* waren en dat het slachtoffer hun « *voornaamste* » *steun* was.

De Kamer stemde over elk dezer drie punten.

Met 70 stemmen tegen 49 liet zij de woorden wegvallen: « *wanneer deze personen zich in nood bevinden* ».

Het woord « *steun* » werd behouden, het woord « *voornaamste* » verviel.

Wij hebben onder letter *B* aangeduid de uitlegging die uit deze stemmen voortvloeit.

D. — Zelfde opmerkingen als voor de vorige littera.

De volgende alinea is te danken aan een amendement van den achtbaren heer Léon Cambier, door de Regeering gewijzigd.

In die alinea moeten de woorden « *te gelijker tijd met verscheidene kinderen* » worden opgevat in den zin van: « *te gelijker tijd met meer dan één kind* ».

*
* *

De rente van 30 t. h., gerechtvaardigd waar het geldt de weduwe en de kinderen, zal, in sommige gevallen, het werkelijk nadeel, door de recht-hebbenden in opklimmende lijn geleden, verre overtreffen.

Nemen wij het geval van een ongehuwden arbeider, van dertigjarigen leeftijd, die 1,000 frank wint per jaar, het slachtoffer wordt van een doodelijk ongeval en een vader nalaat van 60 jaar.

De 30 t. h. van het jaarlijksch loon vertegenwoordigen 300 frank. Het te vestigen kapitaal, berekend naar den leeftijd van het slachtoffer, zal, volgens het tarief van de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, de som bedragen van 6,000 frank en zal voor den zestigjarigen bloedverwant, tegen 9-30 t. h. eene jaarlijksche rente geven van bij de 600 frank. Welnu, de jaarlijksche toelage, waartoe de zoon verplicht had kunnen zijn, zoolang hij geen eigen huisgezin had, zou de 300 frank niet hebben overtroffen.

*
* *

Volgens den oorspronkelijken tekst van het amendement der Regeering, werd, bij ontstentenis van rechthebbenden van de voorziene groepen, het

kapitaal gestort in de Onderstands- en Voorzorgskas, ingesteld bij de wet van 21 juli 1890. Deze alinea werd weggelaten.

* * *

Men mag zich afvragen wat er in sommige gevallen wordt van het voorziene kapitaal en ook of de overige rechthebbenden het deel van den overledene erven.

Stellen wij een voorbeeld : Het slachtoffer laat een echtgenoot na en twee kinderen beneden de 16 jaar. Een dezer laatsten sterft of overschrijdt den door de wet vastgestellten leeftijd vóór de regeling der vergoeding.

Zal de echtgenoot de vier vijfden ontvangen der vergoeding ten gevolge van de toevoeging van het deel des kinds, of slechts drie vijfden, een vijfde blijvende ten bate van den patroon ?

Deze laatste oplossing alleen is in overeenstemming met den zin van de wet. Het recht begint op het oogenblik van het overlijden en moet geregeld worden volgens den toestand die op dat oogenblik bestaat. Er moet dus geen rekening gehouden worden met den dood of de verandering van den staat van een der rechthebbenden. De patroon zal het kapitaal maar voor de vier vijfden moeten vestigen. De vervallen renten van het overige vijfde zullen alleen verschuldigd zijn van den dag van het overlijden of van de verandering van staat.

Geheel anders ware de oplossing zoo een der rechthebbenden ware uitgesloten. In dat geval komt zijn deel dat der andere rechthebbenden vergrooten. (Zie art. 22.)

* * *

Een amendement van den achtbaren heer Denis had betrekking op de vreemdelingen. Hij verlangde dat het recht der vreemdelingen tot verkrijging der toegekende vergoeding duidelijk door de wet zou worden erkend. Het eerste ontwerp sloot ze buiten, maar de Regeering had die bepaling ingetrokken.

De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid antwoordde dat het recht der vreemdelingen zeker was; dat de wet met vollen recht op hen toepasselijk was van het oogenblik dat zij ze niet buitensloot; dat, overigens, het recht der vreemdelingen door de Grondwet gevestigd was en dat het dus nutteloos was het erin te voegen. Allen waren het eens uit het oogpunt van het recht der vreemdelingen, doch sommige leden, de achtbare heeren Denis, Janson en anderen, vroegen de bepaalde vermelding, ten einde op die quæstie de aandacht te roepen der vreemde Parlementen en overal dezelfde gunst te verkrijgen voor onze landgenooten.

Het amendement werd verworpen, maar het bleef wel verstaan dat de Kamer uitspraak deed niet over de vraag van het recht der vreemdelingen, maar enkel over de gepastheid het erin te voegen.

* * *

De artikelen 4bis en 4ter in eerste lezing voorgesteld als amendement, het eene door de Middenafdeeling, het andere door den achtbaren heer Hoyois, werden ingetrokken.

* * *

Er dient opgemerkt, betreffende het laatste lid van artikel 6, dat de rechter niet eene uitkeering in kapitaal kan geven in plaats van de rente. De rente blijft regel.

De vrijheid gelaten aan den rechter, ten gevolge van opmerkingen gedaan door den achtbaren heer Trasenster, heeft ten doel in de aangeduide afwijkingen te voorzien. De rechter zou de tijdelijke rente, te betalen tot 16 jaar, kunnen omzetten in eene rente te betalen tot 21 jaar; ook kan hij de tijdelijke rente in lijfrente veranderen.

ART. 7 (vroeger art. 5).

Het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden kunnen vragen dat ten hoogste een derde van de waarde der lijfrente hun als kapitaal worde uitbetaald.

De rechter zal naar zijn beste weten in het belang van de aanvragers beslissen, na het hoofd der onderneming gehoord of hem behoorlijk opgeroepen te hebben.

In geval van gedeeltelijke voortdurende onbekwaamheid kan de rechter eveneens, op dezelfde wijze, op verzoek van elken belanghebbende, bevelen dat de geheele waarde der rente als kapitaal zal worden betaald aan het slachtoffer, wanneer de jaarlijksche rente zestig frank niet bereikt.

De waarde van de lijfrente wordt berekend naar een bij koninklijk besluit goedgekeurd tarief, dat vooraf wordt onderworpen aan het advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen.

De oorspronkelijke tekst van het ontwerp lokte verschillende amendementen uit, zoowel van de zijde der Middenafdeeling en van den achtbaren heer Destrée, als van de Regeering zelve.

Die oorspronkelijke tekst stelde voor, tot het *vierde* te beperken het gedeelte der lijfrente waarvan men de betaling in kapitaal mocht vragen.

De Middenafdeeling stelde het *derde* voor.

De patroons, zoowel als de arbeiders, hadden verlangd dat dit recht in de wet zou worden ingeschreven. Voor de arbeiders sprak de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid de vrees uit dat men misbruik zou maken van hun verlangen om een kapitaal te bezitten en achtte hij dat het, over 't algemeen, verkeerd was hun een kapitaal in handen te geven. De achtbare Verslaggever deed de tegenovergestelde redenen gelden en de Kamer nam de beperking van het *derde* aan.

* * *

Met het oog op de te volgen rechtspleging deed zich eene ernstige moeilijkheid voor. De Regeering had den oorspronkelijken tekst gewijzigd en een amendement voorgesteld volgens hetwelk de rechter *op eenvoudig ver-*

zoekschrift en *zonder hooger beroep* zou uitspraak doen, na partijen gehoord te hebben.

De achtbare heer Woeste deed uitschijnen dat er in dit geval niet gewone burgerlijke rechtsmacht, maar vrijwillige rechtsmacht zou geweest zijn; hij drong er op aan, evenals de achtbare Verslaggever en de achtbare heer Destrée, dat men in bedoeld geval zooals in de andere bij de wet voorziene gevallen, zijne toevlucht zou nemen tot de gewone rechtspleging, dat wil zeggen dat er daging en verschijning voor den rechter zou zijn; de rechter zou de moeilijkheid hebben opgelost bij vonnis, vatbaar voor hooger beroep.

De achtbare Verslaggever nam den oorspronkelijken tekst der Regeering over, gewijzigd door de Middenafdeeling; die tekst werd aangenomen.

ART. 8 (vroeger art. 6).

Onder het loon, dat tot grondslag strekt voor de vaststelling der vergoedingen, wordt verstaan het werkelijke loon dat, ingevolge de overeenkomst, den arbeider werd toegekend, gedurende het jaar dat aan het ongeval voorafging, in de onderneming waarin het zich voordeed.

Betreft het arbeiders die sedert minder dan één jaar in de onderneming werkzaam zijn, dan wordt onder loon verstaan het hun toegekend werkelijk loon, verhoogd met het gemiddelde loon dat aan gelijksoortige arbeiders wordt toegekend gedurende het tijdperk noodig voor het volledig maken van het jaar.

Geldt het eene onderneming waarvan de gewone werktijd minder dan één jaar duurt, dan wordt, voor de berekening van de vergoeding, gelet zoowel op het loon toegekend voor den werktijd als op de verdienste des arbeiders gedurende het overige gedeelte van 't jaar.

Gaat het jaarlijksch loon 2,400 frank te boven, dan komt het, voor de vaststelling van de vergoedingen, slechts tot het bedrag van deze som in aanmerking.

Betreft het leergasten, alsmede arbeiders die den ouderdom van 16 jaren niet hebben bereikt, dan gaat het tot grondslag genomen loon nooit beneden het loon van de andere minst betaalde arbeiders in hetzelfde beroep; in geen geval wordt het op minder dan 365 frank 's jaars geschat.

Om het gemiddelde dagloon te berekenen, deelt men door 365 het cijfer van het jaarlijksch loon, overeenkomstig de vorige bepalingen vastgesteld.

Dit artikel stelt vast het *loon dat tot grondslag strekt*, dat wil zeggen het cijfer dat dienen zal om de vergoedingen vast te stellen.

De zin van het woord *loon* wordt bepaald door de wet van 10 Maart 1900

op de arbeidsovereenkomst, naar welke het Wetsontwerp in zijn eerste artikel verwijst.

De wet van 1900 gebruikt het woord « loon », dat in zeer breeden zin begrijpt, zooals de achtbare Verslaggever het verklaarde, alles wat, volgens de arbeidsovereenkomst, de vergelding van den arbeider uitmaakt : betaling in geld, voeding, huisvesting, verschillende toekenningen en hulpverleeningen, aandeel in de winst, enz.

Diensvolgens moet voor de beambten het woord « wedde » in denzelfden breeden zin worden opgevat.

Verschiedende amendementen waren voorgesteld door de achtbare heeren Lemonnier, Léon Cambier, Denis en Vandervelde ten einde de bepalingen van het wetsontwerp te verklaren of uit te breiden. Ten gevolge der verstrekte ophelderingen werden deze amendementen of ingetrokken of verworpen.

*
* *

De achtbare heer Vandervelde deed het volgende voorstel :

« Om het jaarlijkschloon te bepalen vermenigvuldigt men het dagelijksch loon met 300, tenzij de onderneming een grooter getal werkdagen vergt ; in dat geval wordt deze gemiddelde duur van het werk tot vermenigvuldiger genomen.

» Vergt de onderneming echter een kleiner getal werkdagen dan 300, zoo wordt het jaarlijksch loon berekend zoowel naar het loon, ontvangen gedurende den werktijd, als naar de winst van den arbeider gedurende het overige van het jaar. »

Dat amendement moest de eerste drie alineas vervangen. Het werd niet aangenomen.

*
* *

Bij de tweede alinea verzocht de Middenafdeeling de woorden « loon dat zij werkelijk *ontvangen* hebben » te vervangen door de woorden « werkelijk loon dat hun werd *toegekend* ».

De Regeering had dit amendement overgenomen in haren gewijzigden tekst. Dezelfde verandering werd in de derde alinea gebracht.

*
* *

De vierde alinea bepaalt 2,400 frank als maximum van het jaarlijksch loon dat in overweging dient te worden genomen bij de vaststelling der vergoedingen.

Dit is hetzelfde cijfer als dat van het artikel 1 voor het jaarlijksch traktement der beambten, die het voordeel der wet mogen genieten.

De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid rechtvaardigde deze bepaling door de volgende beschouwingen.

De beperking is een gevolg van het stelsel van de eens voor al bepaalde vergoeding. Het cijfer 2,400 frank stemt overeen met een zeer hoog en buitengewoon loon, 8 frank per dag.

Eene beperking is noodig om de verhooging der verzekeringspremiën te beletten. De te zware lasten zouden eene nadeelige terugwerking kunnen hebben op de nijverheid.

Eindelijk, de vreemde wetgevingen huldigen hetzelfde stelsel.

De achtbare heer Vandervelde stelde de afschaffing der beperking voor.

De tekst der Regeering werd behouden met 68 stemmen tegen 49 en ééne onthouding.

*
* *

De zaak der leerjongens en der minderjarige arbeiders werd verdedigd door de achtbare heeren Janson, Neujean en Destrée. Voor deze achtbare leden lag er iets onrechtvaardigs in, geen rekening te houden met de loonsverhooging, die den jeugdigen arbeider zou moeten ten deel vallen, en aan te nemen wat zij noemden een stelsel van vergoeding.

De achtbare heer Neujean vond dat alinea 5 tot op zeker punt het aangeduide bezwaar verhielp, doch niet in genoegzame mate.

De Regeering had bij alinea 5 eene beperking toegevoegd van minimum 365 frank voor de leerjongens, al of niet behoorende tot eene bepaalde beroepsklasse, alsmede voor het geval dat de leerjongens niet betaald werden of zelfs moesten betalen om hunnen stiel te leeren. Ook merkte de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid op, dat de algemeene regel was dat de jeugdige arbeider, beneden de 16 jaar, zou worden vergoed naar het loon van de beroepsklasse waartoe hij behoorde.

Voor de bejaarde arbeiders, die weldra hun loon zouden zien vermindern, geeft het ontwerp groot voordeel; voor de jonge arbeiders zal het in sommige gevallen nadeelig zijn. Die gevolgen zijn onafscheidelijk van een stelsel gegrond op het beginsel van « eene eens voor al bepaalde vergoeding » en op het « *quod plerumque fit* ».

*
* *

De achtbare heer Melot, getroffen door de moeilijkheid die er bestond om het loon van den veldarbeider te berekenen, doordien men zoo vaak rekening moest houden met onbepaalde elementen, stelde voor een amendement, later door hem zelf gewijzigd, volgens hetwelk de Bestendige Deputatie van den Provincialen Raad elk jaar zou vaststellen, op advies der gemeentebesturen, voor iedere gemeente en per klasse van arbeiders, *het gemiddeld loon*.

De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid wees dat amendement af.

Volgens hem bezat de rechter de noodige kennis en macht om de bijzondere gevallen op billijke wijze op te lossen; het was niet aannemelijk, in de wet eene verschillende behandeling voor te schrijven voor de veldarbeiders en de nijverheidswerklieden; trouwens, politieke of bestuurslichamen hadden geen loonquaesties op te lossen, vooral daar die tusschenkomst den rechter zou binden, die beter in staat is over de verschillende gevallen volgens de omstandigheden uitspraak te doen.

De Kamer schikte zich naar de meening der Regeering.

*
* *

Voor de *jaarlijksche* vergoedingen en de lijfrenten is het jaarloon de grondslag der vergoeding; — voor de *dagelijksche* vergoedingen is de

grondsag het gemiddeld dagloon, verkregen door het jaarloon te deelen door 365, zooals de slotalinea voorschrijft.

Men moet deelen door het getal dagen van het jaar en niet door het getal dagen van arbeid; inderdaad wordt de vergoeding betaald voor alle dagen, de feestdagen erin begrepen.

ART. 9 (vroeger art. 7).

De Regeering kan, voor bepaalde takken van nijverheid, en na het advies te hebben ingewonnen van de bevoegde afdeelingen der raden van nijverheid en arbeid, beslissen, dat het tot grondslag te nemen loon zal worden vastgesteld naar het gemiddelde jaarlijksche loon dat, vóór het ongeval, gedurende een tijdperk van ten hoogste tien jaren werd toegekend.

Deze bepaling werd in de wet geschreven op verzoek van de nijverheids-ondernemingen met zeer afwisselend loon, vooral van de kolenmijnen.

De gevolgen van eenen bepaalden en gelijkvormigen regel zouden zeer onrechtvaardig en zeer schadelijk kunnen geweest zijn voor de arbeiders, slachtoffers van ongevallen, op een tijdstip waarop de loonen laag waren en, omgekeerd, op andere tijden, voor de patroons.

Men nam eerst het gemiddelde naar de *vijf* laatste jaren. De Middenafdeeling en de Regeering waren het eens den termijn tot *tien* jaar te verlengen.

De achtbare heer Denis vroeg door een artikel 7bis eene *algemeene raadpleging* over het gemiddelde der afwisselende loonen, binnen een tijd van zes maanden te houden. De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid verbond zich tot die raadpleging over te gaan op regelmatigen tijd en zelfs telkenmale dat het nuttig zou blijken.

Op dat antwoord werd het amendement ingetrokken.

ART. 10 (vroeger art. 8).

De in bovenstaande artikelen vastgestelde vergoedingen komen uitsluitend ten laste van het hoofd der onderneming.

Het hoofd der onderneming is echter, onverminderd hetgeen wordt gezegd in artikel 11, van dezen last ontslagen, indien hij, tot betaling van de genoemde vergoedingen, eene overeenkomst heeft gesloten hetzij met eene, volgens de bepalingen van hoofdstuk II dezer wet, toegelaten verzekeringsmaatschappij, hetzij met de uit kracht van artikel 35 ingestelde Verzekeringskas. In zoodanig geval gaan de verplichtingen van het hoofd der onderneming van rechtswege over op den verzekeraar.

Onverminderd de andere verplichtingen voortspuitende uit deze wet,

zijn de hoofden van bijzondere ondernemingen, die geene overeenkomst hebben gesloten zooals hierboven is gezegd, verplicht bij te dragen tot het ingevolge artikel 20 ingestelde bijzonder fonds; zij kunnen echter daarvan worden ontheven bij ministerieel besluit, op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen, indien zij de mogelijke uitkeering der vergoedingen hebben gewaarborgd onder de voorwaarden en op de wijze bij koninklijk besluit vast te stellen.

Talrijke artikelen betreffen den *waarborg der werkelijke betaling van de vergoeding*; men zou artikel 10 in verband moeten brengen met artikelen 11, 14, 15, 16, 17, 18 en 20.

Wij zullen hier niet terugkomen op de beschouwingen in het eerste gedeelte gedaan onder den titel: ALGEMEENE BEGINSELEN DER WET.

* * *

Eerst en vooral legt het artikel de vergoeding ten laste van het hoofd der onderneming.

Dit beginsel was in bijna alle amendementen vervat. De eerste alinea werd dus aangenomen zonder bespreking.

De twee volgende alinea's voorzien « *de verzekering* » door algemeene bepalingen die het stelsel van het wetsontwerp bevestigen; dit stelsel werd ingeboezemd door de amendementen van de achtbare heeren Cooreman, Helleputte, enz., over « *het waarborgfonds* ».

De aan de stemming onderworpen tekst was een amendement der bijzondere Commissie, waarbij de Regeering zich had aangesloten; het amendement wijzigde den tekst van het oorspronkelijk ontwerp door na de woorden « *het hoofd der onderneming* » deze woorden in te voegen: « *is, onverminderd de vrijstelling, voortspruitende uit artikel 9 (art. 11), ontheven* », en door de derde alinea er bij te voegen.

In tweede lezing merkte de achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid op, dat artikel 11 de ontheffing niet gaf en dat het dus goed zou zijn dit lid der zinsnede te doen wegvallen.

Op het voorstel van den achtbaren heer Helleputte werd het vervangen door deze woorden: « *Echter is het hoofd der onderneming, onverminderd wat in artikel 11 gezegd wordt* ».

De achtbare Minister nam dit opstel aan, opnieuw aandringende op het punt, bepalende hoe men artikel 11 verstaan moest, dat de ontheffing van den patroon niet bestaat voor het geval van dit artikel; dat is te zeggen dat, wanneer de dienst der vergoedingen, ondernomen door de onderlinge maatschappijen voor *de eerste zes maanden*, niet is vervuld of minder is dan de door de wet toegestane vergoeding, de patroon niet ontheven is en *hetzij het geheele bedrag, hetzij het verschil* moet betalen.

* * *

Bij de eerste stemming, drongen de achtbaren heeren Denis en Verhaegen beide erop aan dat hunne amendementen zouden voorgaan.

Het amendement Denis luidde aldus :

« De verzekering wordt verplicht gedaan door de gemeenschappelijke » voorzorgskassen of door de Nationale Verzekeringskas tegen de arbeids- » ongevallen. »

Dit was de *verplichte* verzekering door de mutualiteiten of door de Nationale Kas.

Het amendement van den heer Verhaegen luidde :

« De hoofden van bijzondere ondernemingen zijn gehouden de betaling » dier gelden te verzekeren, door eene overeenkomst te sluiten, hetzij met » eene verzekeringsmaatschappij, toegelaten volgens de bepalingen van » hoofdstuk II dezer wet, hetzij met de Verzekeringskas, ingesteld krachtens » artikel 31 (34.). »

Dat was de *verplichte* verzekering met de *vrije keuze van den verzekeraar*.

Het achtbaar lid had een ander amendement gewijzigd met het doel het *transactionneel* te maken. Hij had de strafbepaling door eene fiscale sanctie vervangen, in dezen zin dat het bedrag der storting, bij koninklijk besluit te bepalen en van de niet verzekerde patroons te eischen naar de voorschriften der wet, niet minder kon zijn dan *het dubbel van het bedrag der premie van verzekering der onderneming*. Overigens sloot hij zich aan bij de *ontheffing van verzekering*, zooals zij door de Regeering was aangeboden.

De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid deed uitschijnen den last welke zou voortspruiten uit dit nieuw soort van sanctie — in wezenlijkheid strenger dan de strafbepaling, — de groote moeilijkheid voor het Bestuur om voor elke onderneming de verzekeringspremie vast te stellen, het gebrek aan bepaalde belegging voor steeds aangroeiende reserves, enz.

* *

Op de bemerking van den achtbaren heer Hymans, dat men moest stemmen niet over een algemeen beginsel, maar over de *verplichte* verzekering *verwezenlijkt door een bepaald stelsel*, stemde de Kamer eerst over het amendement Denis en verwierp het met 66 stemmen tegen 52 en 13 onthoudingen.

Voor het amendement Verhaegen was de Kamer verdeeld tusschen een gelijk aantal stemmen vóór en tegen. Het werd verworpen met 63 stemmen vóór, 63 tegen en 4 onthoudingen.

Daarna kwam een amendement van den achtbaren heer Mullendorff. Het was eene herhaling van het amendement Verhaegen behalve dat de bepaling slechts doelde op « *de ongevallen die den dood veroorzaakten of eene volkomene of gedeeltelijke voortdurende onbekwaamheid* ».

De Kamer verwierp het met 64 stemmen tegen 60 en 4 onthoudingen.

De andere amendementen werden ingetrokken.

* *

Over de derde alinea werd niet gestemd terzelfder tijd als over de beide andere, zij werd voorbehouden tot na de stemming over artikel 20 (vroeger 16bis), omdat zij het door dat artikel ingestelde bijzondere fonds bedoelde.

Deze derde alinea veroorlooft de *ontheffing ten bate van sommige nijveraars onder bepaalde waarborgen en voorwaarden*.

Deze nijveraars blijven, volgens eene gebruikelijke maar niet toegelaten uitdrukking in de taal der actuarissen, hunne *eigene verzekeraars*.

Volgens de oorspronkelijke bedoeling kon de *ontheffing* slechts worden verleend aan de nijveraars die minstens 1,000 arbeiders in dienst hadden. In den tekst wordt voor de vrijstelling van de taxe geen bepaald getal arbeiders genoemd, maar het koninklijk besluit, bedoeld in artikel 10, *in fine*, zou eene voorwaarde betreffende dat getal kunnen stellen en als minimum hetzij 1,000 arbeiders, hetzij elk ander cijfer kunnen eischen.

*
* *

In tweede lezing stelde de Regeering voor, alineas 2 en 3 weg te laten, ten einde bij artikel 20 (vroeger 19 en 16*bis*) een ander stelsel van waarborgfonds voor te stellen, volgens hetwelk er geen sprake meer zou zijn van *ontheffing*, noch van *toelating*. De achtbare Voorzitter van de Kamer der Volksvertegenwoordigers achtte het amendement niet ontvankelijk, evenmin als amendementen van den achtbaren heer Denis en van de achtbare heeren Helleputte en consorten, die nieuwe stelsels van verplichte verzekering voorstelden.

De eerste twee alineas werden bepaald aangenomen en de derde opnieuw voorbehouden tot na de stemming over artikel 20 (vroeger 19 en 16*bis*) betreffende het waarborgfonds.

*
* *

Artikel 10 ontheft geheel en al, behalve wat gezegd wordt in artikel 27 (vroeger 26 en 23), waarbij wordt toegelaten het hoofd der onderneming rechtstreeks aan te spreken, de patroons die zich verbonden in de door de wet bepaalde voorwaarden. De *ontheffing* of vrijstelling bestaat ook voor de patroons die akkoord sloten met een niet toegelaten verzekeraar of voor hen die niet verzekerd zijn, van het oogenblik af dat zij, overeenkomstig artikel 14 (vroeger 12), het kapitaal van de rente hebben gevestigd hetzij bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, hetzij bij eene inrichting, *toegelaten voor den dienst der rente*.

Deze *vestiging van kapitaal* heeft slechts plaats in geval van overlijden of voortdurende onbekwaamheid van het slachtoffer.

ART. 11 (vroeger art. 9).

De hoofden van ondernemingen of hunne verzekeraars kunnen met de door de Regeering erkende maatschappijen van onderlingen bijstand overeenkomen, dat deze, gedurende ten hoogste zes maanden, te rekenen van het ongeval, op zich nemen de uitkeering der vergoedingen die, in geval van onbekwaamheid tot werken, aan hunne leden mochten verschuldigd zijn, op voorwaarde nochtans dat blijke :

1° Dat degenen die deze vergoedingen verschuldigd zijn een evenredig deel van de bijdrage ten behoeve van den onderlingen bijstand te hunnen laste hebben genomen. Dit in gemeen overleg vastgesteld evenredig deel mag niet minder zijn dan een derde;

2° Dat de belanghebbende maatschappijen aan hare leden dezelfde hulp toestaan in geval van ziekte als in geval van verwonding.

Is de dagelijksche onderstand, door de maatschappij verleend, gerin-

ger dan de vergoeding verschuldigd uit kracht van deze wet, dan moet het hoofd der onderneming het verschil storten.

Een koninklijk besluit zal bepalen onder welke voorwaarden de maatschappijen van onderlingen bijstand de uitkeering van de onderstandsgelden, die de tijdelijke vergoeding vervangen, op zich kunnen nemen.

Artikel 11 heeft ten doel aan de maatschappijen van onderlingen bijstand over te laten de regeling der tijdelijke vergoedingen tot den termijn van zes maanden.

De tusschenkomst dier maatschappijen is uit te leggen door de gelijkenis bestaande tusschen de kleine ongevallen en de ziekten die zij te haren laste nemen; zij zal van nut zijn zoowel voor de arbeiders als voor de patroons.

Zij zal, inderdaad, het onderzoek en de spoedige hulpverlening gemakkelijker maken.

De maatschappijen van onderlingen bijstand hebben meestal haren zetel in de plaats waar de onderneming ligt of in den omtrek. Hare beheerders kennen de deelgenooten; dezen kennen elkander. De vergoeding kan vereffend worden met minder kosten en meerder spoed dan door eene verzekeringsmaatschappij. Welnu, kleine ongevallen brengen betrekkelijk grootere beheerkosten mede: men moet trachten die tot het minimum te brengen.

Anderzijds moet men vooral bij weinig ernstige ongevallen, die slechts eene korte onbekwaamheid veroorzaken, vreezen voor bedrog en veinzerij. Dank aan haren aard en aan de wederzijdsche bewaking der leden, zijn de maatschappijen van onderlingen bijstand in staat de pogingen tot bedrog te verijdelen en te voorkomen.

Voor de ernstige ongevallen zijn de maatschappijen van onderlingen bijstand minder geschikt, daarvoor heeft men solider instellingen noodig die een groot aantal verzekerden tellen.

*
* *

Wij hebben, onder het vorig artikel, de beteekenis aangeduid van artikel 11, wat aangaat de *onthefving* van den patroon. Deze wordt alleen ontheven van de lasten door dit artikel bedoeld, voor zoover de maatschappijen van onderlingen bijstand volkomen de uitkeering gedaan heeft van de *verschuldigde vergoedingen*.

Het ten slotte in tweede lezing aangenomen opstel geeft nog duidelijker te kennen dat de patroon of de verzekeraar persoonlijk aansprakelijk blijven.

*
* *

De woorden « *verschuldigde vergoedingen* » begripen zoowel de genees- en artseneijkundige kosten als de andere vergoedingen. Stellige verklaringen werden daaromtrent gedaan door den Minister van Nijverheid en Arbeid en door den Verslaggever.

*
* *

Het oorspronkelijk ontwerp sprak van een tijdsverloop van *één, twee of drie maanden*. De achtbare heer Hubert stelde voor te gaan tot *zes maanden*.

den, daar de meeste ongevallen, die eene tijdelijke onbekwaamheid veroorzaken, binnen dien termijn vallen. Het doel van het achtbaar lid was aan de maatschappijen van onderlingen bijstand toe te laten gedurende zes maanden de ongevallen te vergoeden en als bemiddelaarsters op te treden tusschen de patroons en de Verzekeringskas. De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid verklaarde dat, zoo men, in het vervolg, het practisch middel kon vinden om van de erkende maatschappijen van onderlingen bijstand de bemiddelaarsters te maken tusschen patroons en arbeiders, men hare macht zou kunnen uitbreiden in zoover men haar zou toelaten om door middel der Spaarkas de herverzekering te sluiten voor hare eigene verrichtingen.

Eenparig werd hulde gebracht aan de arbeidersmaatschappijen van onderlingen bijstand, aan haar uitstekend toezicht en aan de goedkoope voorwaarden door haar verschaft, doch ernstige bezwaren deden zich voor.

Eenerzijds kwam de achtbare heer Anseele op tegen *wettelijke erkenning* geëischt voor die maatschappijen, welke, zonder dat, geen juridisch gevestigd zedelijk wezen uitmaken tot 't welk de arbeider zich wenden kan en waartegen hij handelend kan optreden. (Wet van 23 Juni 1894.)

Anderzijds wees de achtbare heer Tibbaut op de noodzakelijkheid waarin zich de meeste maatschappijen van onderlingen bijstand bevinden wijziging te brengen in hare statuten, die de zware schuld niet dekken, en dat om de meest ernstige redenen.

Het is te vreezen dat een practische en min of meer volledige uitslag niet zal bereikt worden eer er nieuwe mutualiteiten tot stand komen, hetzij gemeenschappelijke kassen onder patroons, hetzij onderlinge maatschappijen onder patroons en arbeiders of onder arbeiders voor ondernemingen van eenzelfde aard, of voor soorten van eenzelfde risico, of wel vooraleer de bestaande mutualiteiten zullen veranderd zijn door toevoeging van bijzondere afdeelingen of door andere middelen.

* * *

Nommer 2 slaat op de maatschappijen van onderlingen bijstand die zich te gelijk bezig houden met de ziekten en met de ongevallen; in dat geval alleen wordt de voorwaarde geëischt. Niets belet dat eene maatschappij van onderlingen bijstand, opgericht naar de wet van 1894 en naar het wetsontwerp, aan hare leden enkel bijstand verleent *in geval van ongevallen*. Deze laatste maatschappij zou ook met de patroons de overeenkomst mogen treffen, voorzien bij de eerste alinea van artikel 11.

* * *

Bij de eerste stemming werden alle amendementen ingetrokken behalve het amendement van den heer Hubert, overgenomen door de bijzondere Commissie. (Termijn van zes maanden.)

In tweede lezing werd het artikel omgewerkt. Een amendement van de Regeering voegde bij de eerste alinea de woorden « of hunne verzekeraars », ten einde het artikel in overeenstemming te brengen met artikel 20. Men moest aan de verzekeraars even zoo goed als aan de nijveraars toestaan met de onderlinge maatschappijen te onderhandelen.

Het overige van deze alinea werd gewijzigd om te beantwoorden aan

zekere opmerkingen betreffende het zoogenoemde voorrecht der *erkende* mutualiteiten. Daar de wet van 1894 aan deze maatschappijen niet toelaat de in het ontwerp van wet bedoelde verrichtingen te doen, geeft een stellige tekst haar deze vergunning. Trouwens, de *niet erkende* mutualiteiten mogen dezelfde verrichtingen doen.

Een amendement van den achtbaren heer Tibbaut, die voorstelde de woorden « de uitkeering der vergoedingen, enz. », te vervangen door deze « al de verplichtingen die door deze wet ontstaan voor de hoofden van nijverheidsondernemingen tegenover hunne arbeiders die zijn aangesloten bij de mutualiteit », werd verworpen door zitten en opstaan.

ART. 12 (vroeger art. 10).

De tijdelijke vergoedingen zijn betaalbaar op dezelfde tijdstippen als het loon; jaarlijksche vergoedingen en vervallen renten zijn betaalbaar om de drie maanden, telkens een vierde gedeelte; de begrafenis kosten moeten worden betaald binnen ééne maand na het overlijden.

Er werd geene wijziging gebracht in den tekst in eerste lezing aangenomen. Bij de tweede stemming lokte de achtbare heer Cooreman eene uitleggende verklaring van het artikel uit.

Er werd verstaan dat de *vervallen renten*, evenals de loonen, *niet vooruit betaalbaar zullen zijn*, en daarenboven, dat in geval van overlijden van een rechthebbende vóór den driemaandelijkschen vervalldag, de rente zal betaald worden, *naar evenredigheid* van den verstreken tijd, aan de rechtverkrijgenden van den overleden bezitter.

ART. 13 (vroeger art. 11).

De vergoedingen uit kracht van deze wet verschuldigd aan slachtoffers van ongevallen of aan hunne rechtverkrijgenden, zijn niet vatbaar voor overdracht of inbeslagneming, tenzij wegens wettelijk verschuldigde kosten van onderhoud.

De eenige uitzondering gemaakt op den regel van onafstaanbaarheid en onaantastbaarheid heeft betrekking op de *kosten van onderhoud, verschuldigd* door het slachtoffer of door de rechtverkrijgenden.

Bij de eerste stemming, heeft de Regeering haren eersten tekst hernomen dien de bijzondere Commissie had gewijzigd.

In tweede lezing stelde de Regeering voor, de woorden « kosten van onderhoud, verschuldigd » te vervangen door de woorden « wettelijk verschuldigde kosten van onderhoud ».

De achtbare heer Destrée vraagt of men daardoor wenschte te veroorloven de inbeslagneming of de overdracht voor de *te betalen kosten van onderhoud*, wanneer de verplichting nog niet *vervallen* is. Deze uitlegging werd door den Minister van Nijverheid en Arbeid en door den verslaggever niet aangenomen; de tekst luidt « niet vatbaar voor inbeslagneming »; welnu, de inbeslagneming veronderstelt eene *vervallen* schuld.

HOOFDSTUK II.

VAN DE WAARBORGEN EN VAN DE VERZEKERING.

ART. 14 (vroeger art. 12).

Behalve in de gevallen voorzien bij artikel 16, is het hoofd der onderneming gehouden het kapitaal der rente, overeenkomstig het in artikel 7 bedoelde tarief, te vestigen hetzij bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, hetzij bij eene andere voor de uitkeering der renten toegelaten inrichting. Een koninklijk besluit bepaalt de voorwaarden vereischt voor deze toelating, die door de Regeering slechts op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen kan worden verleend.

De vestiging van het kapitaal moet geschieden :

In geval van overlijden van den werkman, binnen ééne maand na de overeenkomst tusschen de belanghebbenden en, bij gebreke van overeenkomst, binnen ééne maand na het eindvonnis;

In geval van voortdurende onbekwaamheid tot werken, binnen ééne maand na het eindigen van den termijn voor herziening, bepaald in artikel 30.

Echter kunnen de inrichtingen, die met de uitkeering der renten zijn belast, onder hare verantwoordelijkheid uitstel van betaling toestaan aan de hoofden van ondernemingen.

In dit geval, treden deze inrichtingen in de rechtsvorderingen en voorrechten van het slachtoffer en van zijne rechtverkrijgenden.

De tekst van artikel 12 van het Wetsontwerp werd door de Middenafdeeling gewijzigd. De Regeering sloot zich aan bij het opstel van de Middenafdeeling, behalve dat zij gevraagd heeft bij de voorlaatste alinea, luidende : « Echter kunnen de *toegelaten* inrichtingen, die met de uitkeering der renten zijn belast » het woord « *toegelaten* » te doen wegvallen, daar de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas al deze verrichtingen doet en dat zij niet behoeft toegelaten te worden.

* * *

Bij de tweede stemming heeft de Regeering aan de eerste alinea toegevoegd de melding betreffende het koninklijk besluit dat de voorwaarden tot toelating zal vaststellen na voorafgaand advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen. (Artikel 34.)

* * *

Het kapitaal moet worden gevestigd binnen de door het artikel bedoelde termijnen. De vestiging kan niet geëischt worden zoo er

overdracht van rechten is van een toegelaten verzekeraar overeenkomstig artikel 10 of zoo er voldoende waarborg is voor de eventueele vestiging van het kapitaal of voor de uitkeering der rente. (Artikel 16.)

* * *

Voor de algemeene beginselen verzenden wij naar het eerste gedeelte :
Waarborgen der vergoeding.

ART. 15 (vroeger art. 13).

De schuldvordering van het slachtoffer des ongevals of van zijne rechtverkrijgenden wordt gewaarborgd door een voorrecht dat, in rangorde, en onder n^r 4bis, onmiddellijk volgt op n^r 4 van artikel 19 der wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheken.

Een amendement der Regeering voegde de woorden er aan toe « en onder n^r 4bis », ten einde duidelijk den rang van het voorrecht te bepalen. Het ware juister geweest in den tekst te zetten « of van de rechtverkrijgenden ». Inderdaad bestaat er geene devolutie : de rechtverkrijgenden vinden hun recht van schuldvordering niet uit hoofde van het slachtoffer, maar in de bepalingen der wet. Dezelfde opmerking geldt voor de laatste alinea van het vorig artikel en voor andere artikelen.

ART. 16 (vroeger art. 14).

Het hoofd der onderneming* is ontslagen van de verplichting om het kapitaal der rente te storten, zoo hij bewijst :

Dat hij, overeenkomstig artikel 10, ten aanzien van zijne verplichtingen een verzekeraar in zijne plaats heeft gesteld. Deze overdracht heeft ontheffing van het bij artikel 15 gevestigde voorrecht ten gevolge ;

Of dat hij de uitkeering der rente heeft verzekerd, door, overeenkomstig de bij koninklijk besluit te bepalen voorwaarden, bij de Deposito- en Consignatiekas of bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas titels neer te leggen, waarvan de waarde groot genoeg is om, bij voorkomend geval, de vestiging te waarborgen van het kapitaal waarvan de storting niet is geschied.

Hij is insgelijks ontslagen van de verplichting het kapitaal der rente te storten, indien de mogelijke vestiging van dit kapitaal, of de uitkeering der rente is verzekerd door eene hypotheek of eene borgstelling, die door den vrederechter voldoende is verklaard, behoudens hooger beroep, nadat het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden zijn gehoord of behoorlijk opgeroepen.

In het vonnis worden vermeld : de met de hypotheek belaste goederen, het voorwerp van de zekerheidstelling en de som tot welker bedrag de inschrijving mag worden genomen.

De rechter kan ook de aanwijzing, tot de bedoelde zekerheidstelling, van eene inschrijving op het Grootboek der Staatsschuld, hetzij voor den eigendom, hetzij voor het vruchtgebruik, voldoende verklaren.

Inschrijving of oppositie wordt, krachtens het vonnis, gevorderd, hetzij door den griffier, hetzij door den procureur des Konings, hetzij door het slachtoffer of de rechtverkrijgenden.

Artikel 32 is van toepassing op de akten, bij deze bepaling voorzien.

De vierde alinea is een amendement van de Middenafdeeling waarbij zich de Regeering aansloot. Het heeft ten doel de vrijstelling van de storting van het kapitaal, bij *het geven van eene hypotheek of het stellen van een borgtocht*, door den vrederechter voldoende verklaard. De achtbare heer Devigne had voorgesteld de verklaring van den rechter te vervangen door *de overeenkomst van partijen* ; daarna sloot hij zich aan bij het amendement der Middenafdeeling.

* * *

In tweede lezing hadden artikel 16 en andere aanleiding gegeven tot amendementen der Regeering, die den tekst omwerkten ten gevolge van de aanneming van het voorstel Helleputte, betreffende *de gemeenschappelijke verzekeringskassen*. Daar de Kamer van meening veranderd was omtrent *de maatschappijen van verzekering tegen vaste premiën*, werden al die amendementen ingetrokken.

Wij zullen die vraag bij het volgend artikel behandelen.

* * *

Het woord « borgstelling » van de vierde alinea slaat zoowel op de werkelijke borgstelling als op de persoonlijke borgstelling.

Het dient opgemerkt dat het aannemen van eene persoonlijke borgstelling niet geschiedt zonder zich aan een gevaar bloot te stellen en de vrederechter zal daaromtrent zeer omzichtig moeten zijn. Een persoon die, bij de aanneming, alle waarborgen biedt van betaalvermogen, kan onvermogen worden.

Is de persoonlijke borg onvermogen geworden, dan heeft hij die eene vergoeding te vorderen heeft het recht de wijziging van den waarborg te vragen.

ART. 17 (vroeger art. 15).

Met het oog op deze wet worden toegelaten de gemeenschappelijke kassen van verzekering tegen ongevallen, door de hoofden van ondernemingen ingesteld, alsmede de maatschappijen van verzekering tegen

vaste premiiën die zich gedragen naar de bij koninklijk besluit in te voeren verordening.

De toegelaten verzekeraars zijn verplicht, reservefondsen of waarborgsommen te vestigen op de wijze zooals door de verordening zal worden bepaald.

Het bedrag van de reservefondsen of waarborgsommen wordt, bij voorrang, aangewend tot betaling van de vergoedingen.

Geene enkele bepaling van vervallenverklaring mag door de verzekeraars worden ingeroepen tegen hen die eene vergoeding te vorderen hebben of tegen de rechtverkrijgenden.

De groote strijd over de *toe te laten* maatschappijen of inrichtingen werd geleverd bij de eerste stemming over artikel 17.

Voor een groot aantal leden der Kamer mocht de toelating slechts vergund worden aan *de maatschappijen van onderlinge verzekering* of aan *mutualiteiten*, met uitsluiting der maatschappijen van verzekering *tegen vaste premiiën*.

De achtbare heer Denis beschouwde de mutualiteit als de eenige normale vorm van verzekering en wilde haar daarom, als uitsluitend recht, het wettelijk monopolie der toelating geven. Hij beweerde dat, anders, de werking van de Algemeene Kas onmogelijk zou worden gemaakt, zooals het voorbeeld van Frankrijk het aantoonde; de werking der mutualiteit zou verlamd zijn en de hoofden van nijverheid zouden eene droombeeldige vrijheid betaald hebben met zwaardere lasten.

De achtbare heer Beauduin nam de toelating aan en de overdracht van de lasten van het hoofd der onderneming, die er het gevolg van is (art. 10), voor twee klassen van verzekeraars: voor de mutualiteiten, gemeenschap van patroons, omdat er daar slechts eene verplaatsing van schuldenaars was; voor de Algemeene Spaarkas, omdat zij eene Staatsinstelling is. Maar hij verzette zich tegen het denkbeeld dat de maatschappijen van verzekering tegen vaste premiiën aan de patroons het voordeel zouden kunnen verschaffen van de overdracht en van de ontheffing, omdat die soort van verzekeraars, volgens hem, bestond, niet ten bate der verzekerden of der arbeiders, doch met het doel om uit de verzekering winst te trekken.

Anderzijds deed men opmerken dat, hoewel de uitbreiding der *mutualiteiten* in al hare vormen willende begunstigen, men, uit het oogpunt der toelating en hare gevolgen, rekening moest houden met de practische noodzakelijkheden en de voordeelen der mededinging; de drie vierden der nijveraars, die zijn verzekerd, zijn het bij maatschappijen van verzekering *tegen vaste premiiën*; de gemeenschappelijke verzekeringskassen moeten nog ingericht worden; het is te voorzien dat voor de patroons der kleine en der middelsoort nijverheid die inrichting niet zal te verwezenlijken zijn en, zoo de clienteele der maatschappijen *tegen vaste premiiën* moest verminderen, het eene werkelijke inkrimping der verzekering zou zijn, zonder voordeel voor de mutualiteiten.

De achtbare heer Denis zelf erkende dat het onmogelijk was de *corporatieve vereeniging algemeen te maken*, volgens het stelsel der Duitsche wet, en beval voor de kleine en de middelsoort nijverheid eene *territoriale onderlinge verzekering* aan.

De achtbare heer Verhaegen verklaarde zich voorstander van de vrije keuze van den verzekeraar voor elk der drie in het ontwerp der Regeering voorziene organismen. Maar, daar hij de onderlinge patroonsvereenigingen wilde begunstigen, had hij een amendement voorgesteld, waarbij aan de onderlinge patroonsvereenigingen eene toelage werd verleend als *premie tót aanmoediging*.

Men dient op te merken dat de strijd voortging over de toelating en niet voor een volstrekt monopolie. Het hoofd der onderneming bleef vrij zich niet te verzekeren of zich te verzekeren bij een *niet toegelaten* verzekeraar, onder de door de wet gestelde voorwaarden.

De achtbare heer Helleputte dacht dat de voorwaarden van bestaan der maatschappijen *tegen vaste premiën* dezelfde zouden blijven ook na de aanneming van zijn amendement.

Anderzijds scheen het zeer noodig de voorwaarden der toelating zeer streng te maken, zoodat deze door de Regeering slechts in zeldzame en zeer uitsluitende gevallen zou worden toegestaan.

Dus begreep men minder goed den inzet van den strijd, maar tegen- en voorstanders van de maatschappijen van verzekering *tegen vaste premiën* streden niettemin met vuur.

Het beginsel van het voorrecht, aan de gemeenschappelijke kassen verleend, was begrepen in een amendement van den heer Janson. Het achtbaar lid sloot zich daarna aan bij het amendement van de heeren Helleputte en consorten, dat artikel 17 was, behalve de weglating der woorden « alsmede de maatschappijen van verzekering tegen vaste premiën ».

Bij de eerste stemming heeft de Kamer der Volksvertegenwoordigers dit voorstel aangenomen met de meerderheid van 71 stemmen tegen 50 en ééne onthouding.

Deze stemming wijzigde de beginselen van het wetsontwerp. Zij maakte eene reeks amendementen noodig, door de Regeering aangeboden voor verscheidene artikelen. Ook ontstond daardoor een nieuw stelsel, dat de Minister van Nijverheid en Arbeid aan de Kamer onderwierp. Volgens den achtbaren heer Francotte verbrak de bevoorrechte behandeling, aan de gemeenschappelijke kassen verleend, het evenwicht van het oorspronkelijk ontwerp; om dit te herstellen zou men, bij gebrek aan beter middel, elk soort van toelating moeten opgeven.

In dit stelsel zou er bijgevolg geene ontheffing meer bestaan, noch voor de patroons aangesloten bij de gemeenschappelijke kassen, noch voor hen die verzekerd waren bij de maatschappijen tegen vaste premiën. Anderzijds werd de deelneming der patroons en der verzekeraars *in het waarborgfonds* verplicht voor allen zonder onderscheid, met het doel niet alleen *het onvermogen der patroons*, maar ook dat der *verzekeringsmaatschappijen* te verhelpen.

De amendementen, die deze bepalingen voorstonden, werden niet ontvankelijk verklaard door den achtbaren voorzitter der Kamer.

De Regeering meende den tekst van artikel 17 te moeten hernemen en de

bespreking had dus in tweede lezing plaats op hetzelfde terrein als bij de eerste stemming.

De achtbare heeren Delbeke en Woeste, eenerzijds, en Levie, anderzijds, legden aan de Kamer al de bewijsgronden bloot ten gunste óf van de vermaatschappijen van verzekering *tegen vaste premiën* óf van de *gemeenschappelijke verzekeringskassen*. Wij kunnen die hier niet herhalen en moeten de leden van den Senaat aanraden die merkwaardige redevoeringen te lezen.

De uitslag was tegen de overwinnaars der eerste stemming.

De herinvoering der woorden : « alsmede de maatschappijen van verzekering tegen vaste premiën », werd ten slotte aangenomen met de meerderheid van 64 stemmen tegen 58 en 2 onthoudingen.

* * *

Hernemen wij thans de amendementen, bij de eerste stemming voorgesteld.

De achtbare heer Verhaegen trok zijne vraag in tot het geven van toelagen aan de mutualiteiten, daar de achtbare Minister van Financiën het beginsel gevaarlijk achtte, en behield zich voor op dat punt terug te komen bij de Begrooting van Nijverheid en Arbeid.

De achtbare heer Cooreman had bij amendement gevraagd dat de verzekeringsmaatschappijen verplicht zouden zijn in hare polissen te vermelden dat *geene enkele bepaling van vervallenverklaring zal worden ingeroepen tegen hen die eene vergoeding te vorderen hebben of tegen de rechtverkrijgenden*. Dat was een punt van gewicht uit practisch oogpunt.

De bijzondere Commissie nam het voorstel over, den tekst licht veranderende. Dat is de slotalinea van artikel 17.

De achtbare heer Carton de Wiart deed naar aanleiding daarvan opmerken dat de vernietiging van het verzekeringscontract niet mocht gevraagd worden tegenover den arbeider, doch dat hetzelfde niet gold voor de verhoudingen tusschen maatschappijen en patroons; dat men van verzeekerar tot verzekerde beter deed niet wettelijk te verbieden de bepalingen van vervallenverklaring betreffende de schuld, bij gebrek aan voorzorgsmaatregelen tegen ongevallen, enz. (art. 16 en 17 der wet van 11 Juni 1874); en zelfs dat men die bepalingen zou moeten bedoelen en ontwikkelen in de besluiten van uitvoering en toelating.

* * *

De achtbare heer Janson stelde een amendement voor, toelatende aan hen, in wier voordeel de wet gemaakt was, zich te doen verzekeren tegen de *niet gedekte* risico's en dit tot een bedrag van 80 t. h. der risico's; de helft der bijkomende verzekeringspremie vallende te hunnen laste, de andere helft ten laste van den Staat.

De Kamer wees dit amendement af met 58 stemmen tegen 48 en ééne onthouding.

* * *

Een amendement van den achtbaren heer Destrée, waarbij werd voorgesteld, ten einde misbruiken te voorkomen, nietig en van geener waarde te

verklaren de verplichtingen aangegaan jegens de tusschenpersonen die aan de slachtoffers hunne diensten zouden hebben verleend, werd verworpen met 54 stemmen tegen 44.

* * *

De tweede alinea verplicht de toegelaten verzekeraars tot het vestigen van reservefondsen *of* waarborgsommen. Het ware beter te zetten reservefondsen *en* waarborgsommen.

De reserve bestaat uit sommen die haar gebruik vinden van het oogenblik harer vestiging, daar zij dienen tot het uitvoeren van verplichtingen die uit de wet voortspruiten. Die reserve kan dus niet dienen om de *latere* verplichtingen te waarborgen. Wil men aan de toegelaten verzekeraars waarborgen vragen voor het vervolg, dan moeten er, behalve de reservefondsen die de *bestaande* verplichtingen verzekeren, ook nog waarborgsommen zijn die de *toekomende* verplichtingen verzekeren.

* * *

De toegelaten maatschappijen, die in de plaats komen van de ontheven ondernemingsbazen, moeten even zoo goed als dezen *het kapitaal, dat de te verstrekken renten vertegenwoordigt* (art. 14), *vestigen* bij de maatschappij die de renten moet uitbetalen.

Indien de toegelaten verzekeringsmaatschappijen eveneens worden gemachtigd tot het uitkeeren der renten, dan moet het *reservefonds* de *vaste waarde* vertegenwoordigen der loopende renten.

De quæstie van *het consigneren of nederleggen* der kapitalen die de rente vertegenwoordigen, werd tijdens de bespreking opgeworpen.

De inrichtingen die toegelaten zullen zijn voor het betalen der renten, zullen het bezit van hare *technische en mathematische reservefondsen* kunnen behouden, want men moet deze niet verwarren met de *waarborgsommen*, die altijd in bewaring zullen moeten gegeven worden.

Wat betreft de niet verzekerde patroons of de niet tot betaling der renten gemachtigde maatschappijen, moeten de kapitalen gestort worden bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas of bij eene voor de uitkeering der renten toegelaten inrichting, naar de door de Regeering bepaalde regels.

ART. 18 (vroeger art. 16).

De toelating wordt verleend en ingetrokken door de Regeering, die vooraf het advies inwint van de Commissie voor de arbeidsongevallen.

De koninklijke besluiten tot toelating en intrekking worden bekend gemaakt in het *Staatsblad*.

De lijst van de toegelaten vereenigingen wordt, om de drie maanden, afgekondigd in het *Staatsblad*.

Bij de stemming over dit artikel stond de Kamer tegenover vijf verschillende opstellen. Ten slotte had de stemming plaats over den tekst door de Regeering voorgesteld.

De achtbare heer Beernaert vraagde of de lijst der besluiten van intrekking niet om de drie maanden in het *Staatsblad* zou moeten worden afgekondigd.

De achtbare Minister van Justitie verklaarde dat het *Staatsblad* al de besluiten van toelating en intrekking moest vermelden, maar dat, wat de driemaandelijksche afkondiging aangaat, daar de namen der maatschappijen, waarvoor een besluit van intrekking genomen was, van de lijst waren afgeschrapt, het voldoende zijn zou aan de belanghebbenden de volledige tabel te geven van de toegelaten maatschappijen.

Al de bij dit artikel voorgestelde amendementen werden ingetrokken of verworpen.

ART. 19 (vroeger art. 27, 34 en 18bis).

De uit kracht van artikel 17 toegelaten gemeenschappelijke kassen van verzekering tegen ongevallen genieten de rechtspersoonlijkheid en de voorrechten bij de wet van 28 Maart 1868 toegekend aan de door de Regeering erkende gemeenschappelijke verzorgskassen ten bate van de werklieden der mijnen.

De statuten der gemeenschappelijke kassen kunnen bepalen, dat de vergoedingen wegens onbekwaamheid tot werken, gedurende een tijd die, te rekenen van het ongeval, zes maanden niet te boven gaat, rechtstreeks aan de slachtoffers worden betaald door het hoofd der onderneming of door eene plaatselijke kas waartoe hij bijdraagt, alles onder waarborg van de belanghebbende gemeenschappelijke kas.

Bij de eerste stemming werd dit artikel aangenomen als artikel 37, door een amendement der Regeering toegevoegd. Het brengt de bepalingen in herinnering betreffende de gemeenschappelijke verzorgskassen.

ART. 20 (vroeger art. 19 en 16bis).

Onder den naam van **Waarborgfonds** wordt eene kas van verzekering tegen het onvermogen der patroons ingesteld; deze kas heeft ten doel, in de betaling der vergoedingen, die bij een ongeval zijn verschuldigd, te voorzien, wanneer het hoofd der onderneming in gebreke blijft aan de op hem rustende verplichtingen te voldoen.

Het fonds is verbonden aan de Deposito- en Consignatiekas.

De tusschenkomst van dit fonds heeft eerst plaats na voorafgaande vaststelling van het niet-naleven der verplichtingen van het hoofd der onderneming, en, zoo daartoe aanleiding bestaat, van den verzekeraar.

Deze vaststelling geschiedt door den vrederechter naar de bij koninklijk besluit te geven voorschriften.

De Kas heeft haar verhaal op de in gebreke blijvende schuldenaars; zij treedt in de rechten, vorderingen en voorrechten van de slachtoffers of van de rechtverkrijgenden, zoowel ten aanzien van de hoofden van ondernemingen als ten aanzien van derden.

Het verhaal op de hoofden van ondernemingen geschiedt, bij dwangbevel, gelijk in zake van rechtstreeksche belastingen.

Het waarborgfonds wordt in stand gehouden door bijdragen welke ten laste komen van de hoofden der bijzondere ondernemingen, die niet op aanzoek van het bestuur der rechtstreeksche belastingen, hebben doen blijken van de overeenkomst van verzekering, in het 2de lid van artikel 10 voorzien, of van de ontheffing, in het 3de lid van hetzelfde artikel bedoeld. Een koninklijk besluit regelt de aangifte en de andere formaliteiten vereischt om van de overeenkomst of de ontheffing te doen blijken.

Het beloop van de bijdragen wordt vastgesteld bij koninklijk besluit, op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen.

De lijsten van aanslag worden opgemaakt, het recht van verhaal der aangeslagenen wordt uitgeoefend, en de invorderingen geschieden, zoo noodig, bij dwangbevel, gelijk in zake van rechtstreeksche belastingen.

De plicht om de werkelijke betaling der vergoeding te waarborgen werd door allen erkend. Dit is een der voornaamste doeleinden van het Wetsontwerp. Talrijke waarborgen werden daartoe gegeven. Wij hebben die in het eerste gedeelte onderzocht.

Het geldt hier eene bijzondere bepaling bestemd om het *onvermogen van den patroon* te waarborgen door een *waarborgfonds*.

Zulk eene bepaling komt voor noch in het ontwerp van den achtbaren heer Nyssens, noch in dat van den achtbaren Baron Surmont de Volsberghe.

De Middenafdeeling had voorgesteld een artikel *16bis* toe te voegen dat zou strekken om, in geval van onvermogen van den patroon of van den verzekeraar, met de betaling der vergoeding te belasten de *Voorzorgs- en Onderstandskas* ingesteld door de wet van 21 Juli 1890 ten voordeele der slachtoffers van de arbeidsongevallen. Telken jare zou op de Begrooting van Nijverheid en Arbeid een krediet worden ingeschreven om te worden aangewend tot het in stand houden der kas. Het mocht niet minder bedragen dan 50,000 frank, cijfer dat voor de behoeften voldoende werd geacht.

Dit stelsel werd van verschillende zijden bestreden.

De Regeering was van meening geweest eveneens zich te wenden tot de *Voorzorgs- en Onderstandskas*, doch door die in stand te houden met de vergoedingen die zouden zijn betaald geworden aan de overleden slachtoffers,

maar die, door dat overlijden, zonder doel bleven, bij gebreke aan rechtverkrijgenden in het stelsel der erfelijke devolutie.

De achtbare heeren Vandervelde en Carton de Wiart bestempelden deze kas met den naam van *Doodenkas* en de gedachte ervan scheen opgegeven.

Toen kwam een voorstel van den achtbaren heer Cooreman waarbij de waarborgkas zou in stand gehouden worden door eene bijdrage, te verdeelen onder de hoofden van ondernemingen die zich niet hadden doen verzekeren naar luid der wet. Het was een soort van gedwongen onderlinge verzekering. Aan het einde van elk dienstjaar zou men de te betalen taxe kunnen omslaan, die aldus het karakter aannam van een soort van hoofdelijken omslag.

Het denkbeeld werd ontwikkeld en tot grondslag genomen voor een artikel 16*bis* aangeboden door de Regeering en door de bijzondere Commissie; het voornaamste verschil was dat de taxe voorloopig was, in plaats van aan het einde van het dienstjaar te worden verdeeld, en dat zij, de eerste maal, moest vastgesteld worden, als proef.

De achtbare heer Helleputte bood een amendement aan, in denzelfden zin opgevat, voor 't geval het amendement, voorgesteld door den achtbaren heer Verhaegen bij artikel 8 werd verworpen.

De achtbare heeren Trasenster en Beauduin drongen er op aan dat het in stand houden der kas van onvermogen ten laste zou komen van al de nijveraars, overeenkomstig de Fransche wet, die eene taxe oplegt van 50 centiemen per hoofd voor de arbeiders. De uit dien hoofde te betalen hoogere taxe werd door hen berekend op slechts 1 t. h. van de verzekeringspremie.

Na de aanneming van het amendement Helleputte waarbij de toelating der maatschappijen van verzekering tegen *vaste premiën* werd uitgesloten, vereenigde zich de Regeering met dit laatste stelsel.

De aanneming van het artikel geschiedde niet zonder moeite.

Allereerst trok de achtbare Verslaggever het amendement in dat artikel 16*bis* uitmaakte der Middenafdeeling, maar artikel 16*bis*, door de bijzondere Commissie voorgesteld, werd behouden.

Het is over dien tekst dat gestemd werd.

Eerstens verwierp de Kamer een amendement van den achtbaren heer Beauduin hetwelk door het toedoen van de Spaar- en Lijfrentekas instelde eene nationale kas van verplichte verzekering tegen het onvermogen en waarbij al de werkgevers, in het eerste artikel bedoeld, zich zouden hebben aangesloten.

De eerste vijf alinea's van het artikel werden aangenomen.

Bij de zesde alinea betreffende *het in stand houden* van het waarborgfonds, deed zich voor het amendement van den achtbaren heer Trasenster, hetwelk de bijdragen ten laste legde van al de hoofden van ondernemingen, aan de wet onderworpen. Het werd verworpen met 84 tegen 26 stemmen en 4 onthoudingen.

Op dit oogenblik nam de Kamer de derde alinea aan van artikel 10 betreffende het *waarborgfonds* en de *onthefving*.

De drie laatste alinea's van artikel 20, tekst der bijzondere Commissie, werden daarna aangenomen.

* * *

In tweede lezing stelde de Regeering eene slotalinea voor, aldus luidende :

« De toegelaten verzekeraars zijn gehouden het waarborgfonds te helpen in stand houden door eene bijzondere bijdrage. »

Het doel van het amendement was waarborg te bekomen niet alleen tegen het onvermogen van den patroon, maar ook tegen het *onvermogen van den verzekeraar*.

Het werd door den achtbaren Voorzitter van de Kamer der Volksvertegenwoordigers onontvankelijk verklaard en, daar de Kamer niet eenparig van gevoelen was de exceptie van niet-ontvankelijkheid niet op te werpen, werd het niet aan de stemming onderworpen.

* * *

Bij de derde alinea stelde de Regeering voor, de woorden toe te voegen « en, zoo daartoe aanleiding bestaat, van den verzekeraar ».

Het amendement werd aangenomen.

Het geldt hier den *niet toegelaten* verzekeraar, want het artikel bedoelt het onvermogen *der patroons* en zoo de patroon zich had doen verzekeren in eene *toegelaten* maatschappij, dan zou hij ontheven zijn geweest.

De volgende alinea's werden ook eenigszins omgewerkt en daarna aangenomen.

Het geheel van artikel 10 en van artikel (19) 20 werd toen achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen.

* * *

Indien er een proces ontstaat ten einde de regeling te bekomen van de door het Waarborgfonds te betalen vergoeding, zal de rechtsvordering worden ingesteld tegen den Belgischen Staat in den persoon van den Minister van Financiën.

HOOFDSTUK III.

VAN DE BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID.

ART. 21 (vroeger art. 20 en 17).

Er wordt in geen deele afgeweken van de algemeene regelen betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid, wanneer het ongeval opzettelijk is teweeggebracht door het hoofd der onderneming.

Met uitzondering van dit geval, geeft de schade, voortspruitende uit arbeidsongevallen, ten laste van het hoofd der onderneming en ten voordeele van het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden enkel en alleen recht op de bij deze wet vastgestelde vergoedingen.

Schade en interessen kunnen in geen geval te gelijk met deze vergoedingen worden gevorderd.

Onafhankelijk van de rechtsvordering die uit deze wet voortspuit, behouden het slachtoffer en de rechtverkrijgenden tegen andere aansprakelijke personen dan het hoofd der onderneming of zijne werklieden en aangestelden, het recht, overeenkomstig de regels van het gemeene recht, vergoeding van de geleden schade te eischen; het hoofd der onderneming wordt, bij voorkomend geval, van de hem opgelegde verplichtingen ontslagen, tot het bedrag van de toegekende schadeloosstelling.

De rechtsvordering tegen de derde aansprakelijke personen kan zelfs door het hoofd der onderneming, op zijn risico, worden ingesteld in de plaats van het slachtoffer of de rechtverkrijgenden, zoo dezen verzuimen van dat recht gebruik te maken.

Bij de eerste stemming verwierp de Kamer eerst een amendement van den achtbaren heer Giroul dat de *onverschoonbare* schuld stelde in de plaats van de *opzettelijke* schuld.

Een amendement van den achtbaren heer Destrée wilde dat *in geval van correctioneele vervolgingen*, het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden het recht zouden hebben zich bij het openbaar miuisterie aan te sluiten en overeenkomstig het gemeen recht de *algeheele vergoeding* te vorderen. De Kamer verwierp het met 76 stemmen tegen 26 en 15 onthoudingen.

De alinea's 4, 5 en 6, bij de eerste stemming aangenomen, maakten een amendement uit van de bijzondere Commissie waarbij zich de Regeering had aangesloten.

In tweede lezing stelde de Regeering voor, deze alinea's te vervangen door een nieuwen tekst, die de vierde en de laatste alinea zou uitmaken van het artikel. Deze verandering beoogde alleen eene verbetering van opstel en gaf geene aanleiding tot bespreking.

De woorden « bij voorkomend geval » van de voorlaatste alinea slaan op het geval van onvermogen der andere personen die voor het ongeval aansprakelijk zijn, alsook het geval dat die andere personen veroordeeld zouden zijn tot betaling van slechts een gedeelte der vergoeding. Heeft er veroordeeling plaats voor het geheel en wordt de betaling gedaan, dan moet het hoofd der onderneming niets betalen; heeft er veroordeeling plaats voor een gedeelte slechts of wordt de betaling niet geheel gedaan, dan moet het hoofd der onderneming het verschuldigde betalen, maar het mag niet van beide kanten geschieden. Het slachtoffer mag niet meer trekken dan 100 t. h.

*
* *

Het beginsel van het artikel is dat het gemeen recht toepasselijk is, zoodra er geen sprake is van eene afwijkende, wel gekenmerkte en door de wet nauwkeurig aangeduide bepaling.

* **

De vragen betreffende de dekking der grove schuld werden onderzocht in het eerste gedeelte, hoofdstuk II, Voorwaarden der Vergoeding n° 7.

ART. 22 (vroeger art. 21 en 18).

De bij deze wet bepaalde vergoedingen zijn niet verschuldigd wanneer het ongeval door het slachtoffer opzettelijk is teweeggebracht.

Geene vergoeding hoegenaamd is verschuldigd aan dengene der rechtverkrijgenden die het ongeval opzettelijk heeft teweeggebracht.

Het artikel behelst de eenige door de wet aangenomen uitzondering voor het forfaitair stelsel of *dekking der grove schuld* van het slachtoffer.

De tweede alinea spreekt over de rechtverkrijgenden die het ongeval opzettelijk hebben teweeggebracht. Voor hen bestaat er geene enkele afwijking van het gemeen recht. Daaruit volgt dat geene enkele vergoeding hun verschuldigd zou zijn, zelfs al ware het ongeval het gevolg van eene eenvoudige schuld van hunnentwege: *de dekking der grove schuld* bestaat voor het slachtoffer *alleen*. Deze verklaring is noodig daar de tekst aanleiding geeft tot de tegenovergestelde uitlegging.

* * *

Zoo een der rechtverkrijgenden is uitgesloten, komt zijn deel dan aan de anderen ten goede? Of wel heeft de patroon het voordeel van niet-betaling van dit deel?

De eerste oplossing moet worden aangenomen.

De schuldige rechtverkrijgende is in werkelijkheid geen rechtverkrijgende. Om recht te hebben op de vergoeding moet men behooren tot de geroepene groepen en niet door uitsluiting getroffen zijn. Welnu, dit is het veronderstelde geval. De uitdrukkelijke bepaling van alinea 2 was zelfs niet noodig, opdat de vergoeding geregeld werde afsof die rechtverkrijgende niet bestond. Het deel dat hij gehad zou hebben vervalt dus aan de andere rechtverkrijgenden en niet aan den patroon. Deze zal de algeheele vergoeding verschuldigd zijn, en die vergoeding zal worden verdeeld onder de niet uitgesloten rechtverkrijgenden.

* * *

Een amendement van den achtbaren heer Hymans, aan den rechter de macht gevende om de renten, bepaald bij artikelen 4 en 5, te verminderen, indien het bewezen was dat het ongeval te wijten was aan de onverschoonbare schuld van den arbeider, werd verworpen.

Het deel van het amendement betreffende de onverschoonbare schuld van den patroon en de verhooging der vergoeding werd ingetrokken.

ART. 23.

Elke met de bepalingen van deze wet strijdige overeenkomst is van rechtswege nietig.

Dit artikel ware beter op zijne plaats in het hoofdstuk der algemeene bepalingen.

Niet alleen de regels van de burgerlijke aansprakelijkheid van hoofdstuk III, maar ook de andere wetsbepalingen zijn van *openbare orde*.

* * *

Een amendement van den achtbaren heer Destrée, voorstellende aan het gemeen recht te onderwerpen de ongevallen welke eene onbekwaamheid tot werken veroorzaakten van minder dan acht dagen, werd niet aangenomen.

Die ongevallen, schoon niet uitgesloten van het forfaitair stelsel, geven geen aanleiding tot geldelijke vergoeding, maar verkrijgen de genees- en artseneijkundige kosten, kosten die, in elk geval, verschuldigd zijn van den eersten dag af.

HOOFDSTUK IV.

VAN DE AANGIFTE VAN ONGEVALLen EN VAN DE RECHTSMACHT.

ART. 24 (vroeger art. 23 en 20).

Elk ongeval dat aan een werkman is overkomen gedurende zijnen arbeid en dat heeft veroorzaakt of van aard is om te veroorzaken hetzij den dood van het slachtoffer, hetzij eene onbekwaamheid tot werken, moet, binnen drie dagen, door het hoofd der onderneming of zijn gelastigde worden aangegeven, onverminderd alle andere bij de wetten of verordeningen voorgeschreven nasporingen.

De aangifte wordt schriftelijk gedaan aan den arbeidsopziener, als ook ter griffie van het vredegerecht of van de scheidsrechterlijke commissie die, krachtens artikel 26, bevoegd zijn. De aangifte vermeldt den aard en de omstandigheden van het ongeval; zij duidt aan, zoo daartoe aanleiding bestaat, den naam van den verzekeraar met wien het hoofd der onderneming eene overeenkomst heeft gesloten. Een koninklijk besluit bepaalt verder den vorm en de vereischen der aangifte, alsmede de gevallen waarin op kosten van den aangever een geneeskundig getuigschrift daarbij moet worden gevoegd.

De aangifte van het ongeval kan, met inachtneming van dezelfde vormen, worden gedaan door het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden.

Ontvangbewijs van de aangifte wordt in elk geval door den griffier aan den aangever toegezonden.

Blijkt het uit de aangifte, dat het hoofd der onderneming niet erken dat deze wet van toepassing is op het aangegeven ongeval, met name

wegens de omstandigheden waaronder het feit gebeurde, of wegens de hoedanigheid van het slachtoffer, dan stelt de arbeidsopziener een onderzoek in naar de oorzaken van het ongeval. Wordt tot een onderzoek overgegaan uit kracht vandeze bepaling of uit kracht van de wetten en verordeningen betreffende de arbeidspolitie, dan wordt een afschrift van het proces-verbaal van onderzoek door den opziener naar de griffie van bevoegde rechtsmacht gezonden.

Partijen hebben het recht, op hunne kosten, ter griffie kennis of kopie te nemen van de aangifte van ongeval, van het daarbij gevoegd getuig-schrift en, zoo daartoe aanleiding bestaat, van het afschrift van het proces-verbaal van onderzoek.

De oorspronkelijke tekst hield in dat de onbekwaamheid tot werken een *waarschijnlijk* duur van twee weken ten minste moet hebben. De achtbare heer Versteylen stelde voor, deze voorwaarde te schrappen en de Regeering sloot zich bij het amendement aan.

Zij sloot zich ook aan bij de amendementen van den achtbaren heer Renkin, die de alineas 2 en 5 wijzigden. De tekst van de Middenafdeeling verviel dus en werd vervangen door dien van den achtbaren heer Renkin.

In tweede lezing, werkte de Regeering nogmaals het opstel om, ten einde den tekst nauwkeuriger te maken.

ART. 25 (vroeger art. 24 en 21).

De hoofden van ondernemingen of hunne gelastigden, die de bepalingen van het vorige artikel overtreden, worden gestraft met eene boete van 5 tot 25 frank.

Wat betreft het opsporen en vaststellen der overtredingen, alsmede het onderzoek in zake van ongevallen, zijn de arbeidsopzieners bekleed met de bevoegdheden hun toegekend door de wetten van 5 Mei 1888 en 11 April 1896, en kunnen de straffen, door deze wetten bepaald tegen de hoofden van ondernemingen of hunne gelastigden, die zich tegen de uitoefening van die bevoegdheden mochten verzetten, toegepast worden.

In geval van overtreding, wordt door de opzieners een proces-verbaal opgemaakt, dat als bewijs geldt behoudens tegenbewijs. Een afschrift van het proces-verbaal wordt, binnen acht en veertig uren, aan den overtreder afgegeven, op straffe van nietigheid.

In eerste lezing nam de Regeering een amendement aan van den achtbaren heer Denis, onder voorbehoud het om te werken bij de tweede stemming, wat zij deed door den bepaalden tekst voor te stellen, welke zonder tegenstand werd aangenomen.

ART. 26 (vroeger art. 25 en 22).

Alleen de vrederechter van het kanton, waar het ongeval heeft plaats gehad, is bevoegd kennis te nemen van de rechtsvorderingen betreffende de vergoedingen die, uit kracht van deze wet, aan de werklieden of hunne rechtverkrijgenden zijn verschuldigd alsmede van de eischen tot herziening van deze vergoedingen; hij doet uitspraak, in hoogsten aanleg, tot een bedrag van drie honderd frank, en, in eersten aanleg, tot welk bedrag de eisch ook moge gaan. Is het ongeval in den vreemde voorgekomen, dan wordt de territoriale bevoegdheid van den vrederechter bepaald zooals in zake van roerende goederen.

Wat betreft de ondernemingen, die zijn aangesloten bij toegelaten gemeenschappelijke kassen van verzekering, kunnen de statuten van deze kassen bepalen, dat de beslissing over de geschillen zal worden opgedragen aan eene scheidsrechterlijke commissie; deze doet uitspraak, hetzij in hoogsten aanleg, hetzij behoudens hooger beroep voor de rechtbank van eersten aanleg der plaats waar de kas haren zetel heeft, overeenkomstig de regelen in het vorige lid vastgesteld. Deze bepaling wordt ter kennis gebracht van de werklieden, op de wijze door de statuten vast te stellen.

De scheidsrechterlijke commissie wordt samengesteld uit een magistraat, voorzitter, te dien einde aange wezen door den eersten voorzitter van het Hof van beroep, en uit een gelijk getal hoofden van ondernemingen en werklieden. De inrichting der commissie en de rechtspleging voor het scheidsgerecht worden door de statuten vastgesteld, overeenkomstig de bepalingen van de bij artikel 17 dezer wet voorziene verordening.

Dit artikel bevestigt de uitsluitende bevoegdheid van den vrederechter, de uitgebreidheid en de regelen van zijne rechtsmacht.

In het eerste gedeelte, onder den titel **REGELING DER VERGOEDING** hebben wij de vragen van bevoegdheid en rechtspleging onderzocht.

Wij zullen ons nu beperken bij het onderzoek der verschillende amendementen.

Het artikel behelst verscheidene bepalingen die van het gemeen recht afwijken.

Het was de wensch der Regeering en der Kamer om zooveel mogelijk de uitzonderlijke maatregelen te vermijden.

Met die bedoeling werd door den achtbaren Minister van Nijverheid en Arbeid ingetrokken een artikel 22bis, voorgesteld door de Regeering ten einde aan de hoofden van ondernemingen het recht voor te behouden van geneeskundig onderzoek, doch dat door den achtbaren heer Destrée heftig bestreden werd. Er bestond, trouwens, reden deze bepaling in verband

te stellen met artikel 5, dat aan den arbeider slechts dan de keuze van den geneesheer laat, wanneer de patroon geen geneeskundigen dienst heeft ingericht.

Daarenboven werd de 3e alinea van den nieuwen tekst der bijzondere Commissie geschrapt: zij had ten doel de beperking der vrijheid van den rechter in de keuze der geneeskundige experten.

Een gewichtig amendement werd door de Regeering aangeboden. Dat is alinea 2, waarbij aan de toegelaten gemeenschappelijke verzekeringskassen wordt veroorloofd in hare statuten eene *scheidsrechterlijke bepaling* op te nemen die geldig is ten zelfden titel als eene gewone scheidsrechterlijke overeenkomst en zulks onder de voorwaarden bepaald bij alinea 3 voor de samenstelling van eene scheidsrechterlijke rechtbank.

Dat was eene gewichtige toegeving aan de voorstanders van de scheidsrechterlijke rechtspleging en die aan den achtbaren heer Destrée toeliet het amendement in te trekken, waarbij hij deze rechtspleging wenschte te verkrijgen.

* * *

Een ander voorstel van den achtbaren heer Destrée betrof de ongevallen in den vreemde voorgekomen, die niet konden vallen onder de volstreckte bepaling van het begin van het artikel. Om daaraan recht te doen, heeft men in den tekst gebracht de laatste zinsnede van de eerste alinea waarbij het gemeen recht behouden bleef voor de ongevallen die in den vreemde plaats hadden.

* * *

Er werd erkend dat voor *derden* evenals voor de *niet toegelaten verzekeraars* in niets zou worden afgeweken van de gewone regelen der bevoegdheid. Wat de *toegelaten* verzekeraars betreft, op wie de verplichtingen der hoofden van ondernemingen overgaan, zij mogen voor den vrederechter worden gedaagd, in strijd met de gewone regelen der rechtspleging.

* * *

De achtbare heer Neujean had voorgesteld een scheidsrechterlijk college te vormen, belast met het voorafgaandelijk onderzoek van het geschil, eer dit voor den rechter, die uitspraak moet doen, werd gebracht. Dit amendement werd niet aangenomen.

* * *

De achtbare heer Denis stelde voor de inrichting van eene bijzondere rechtbank, bestaande uit den rechter en uit twee bijzitters, de een arbeider, de ander nijverheidsbaas. Dit amendement werd verworpen met 62 stemmen tegen 40.

* * *

De aanneming van het artikel geschiedde over den tekst der Middenafdeeling, door de Regeering aangenomen en voor de tweede en derde alineas aangevuld door het amendement der Regeering, door ons hooger vermeld.

Eene aanvullende bepaling van den achtbaren heer Janson betreffende het *Pro Deo* werd niet aangenomen; evenmin een bijkomend voorstel van den achtbaren heer Destrée. In deze zaak blijft het gemeen recht van toepassing.

* * *

In tweede lezing werd, door een amendement der Regeering, uit het aangenomen artikel geschrapt de melding « van artikel 3 der wet van 25 Maart 1876 » en voorgesteld, met wijziging van de regelen dier wet, de bevoegdheid van den vrederechter, in hoogsten aanleg, te verhoogen tot de waarde van 300 *frank*. Aangenomen zonder bespreking.

ART. 27 (vroeger art. 26 en 23).

Zelfs in het geval van overdracht, voorzien bij artikel 10, lid 2, van deze wet, staat het den werkman of zijnen rechtverkrijgenden altijd vrij, het hoofd der onderneming rechtstreeks te dagvaarden, behoudens het recht van dezen om den verzekeraar in de zaak te betrekken.

Het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden hebben, in elk geval, eene rechtstreeksche vordering zelfs tegen den niet toegelaten verzekeraar; hunne schuldvordering heeft een voorrecht op alles wat door hem aan het hoofd der onderneming, wegens de verzekering, verschuldigd mocht zijn.

Wat betreft de rechtsvorderingen, tegen de niet toegelaten verzekeraars ingesteld, wordt niet afgeweken van de gewone regelen der bevoegdheid.

Dit artikel bevat eene afwijking van het beginsel van artikel 10.

Het hoofd van onderneming is *ontheven* en toch kan hij worden gedagvaard. Deze bepaling werd gemaakt ten gunste van den arbeider die onwetend zijn kan van het bestaan der verzekering, van de woonplaats van den verzekeraar, enz.

Het voorrecht, dat volgens de tweede alinea bestaat voor « *al wat verschuldigd mocht zijn* » aan het hoofd der onderneming, berust niet op de schuld van den verzekeraar, maar op de schuldvordering die het hoofd der onderneming heeft. De naar de polis berekende sommen komen als voorrecht toe aan het slachtoffer of aan zijne rechtverkrijgenden tegen de andere schuldeischers van den patroon in.

ART. 28 (vroeger art. 27 en 24).

Partijen hebben het recht vrijwillig voor den vrederechter te verschijnen, ten einde hun akkoord aangaande de vergoedingen, die moeten verleend worden ten gevolge van ongevallen, te doen vaststellen.

Het afschrift van het proces-verbaal, waarbij dit akkoord is vastgesteld, wordt uitvoerbaar verklaard.

De achtbare heer Devigne heeft voorgesteld dit artikel te vervangen door eene andere bepaling die het hoofd der onderneming verplichtte, op zijne kosten, aan het slachtoffer of aan zijne rechtverkrijgenden eenen titel af te geven die hunne rechten vaststelde. Dit amendement werd verworpen, evenals eene bijkomende bepaling van den achtbaren heer Destrée betreffende de minderjarigen.

ART. 29 (vroeger art. 28 en 25).

Is de zaak nog niet in staat van wijzen, dan heeft de rechter altijd het recht, zelfs ambtshalve, aan het slachtoffer of aan zijne rechtverkrijgenden voorloopig eene som toe te kennen in den vorm van eene dagelijksche tegemoetkoming.

Devonnissen waarbij tijdelijk evergoedingen of vergoedingen voor het leven worden toegekend, zijn uitvoerbaar bij voorraad, ondanks hooger beroep en zonder dat het noodig is zekerheid te stellen. Is er echter grond voor de toekenning eener rente waarvan het kapitaal kan gevorderd worden, dan beperkt de rechter de voorloopige tenuitvoerlegging tot de betaling van de vervallen rente; in dit laatste geval staat het den rechter vrij te eischen, dat zekerheid worde gesteld door het hoofd der onderneming, zoo deze niet ten aanzien van zijne verplichtingen een verzekeraar heeft gesteld.

Bestaat er, in geval van gerechtelijke tenuitvoerlegging, aanleiding tot het vestigen van het kapitaal der rente, dan kan de rechter, op aanzoek van elken belanghebbende en zelfs ambtshalve, eenen curator *ad hoc* aanstellen, die belast zal zijn met het vestigen van dat kapitaal door middel van de geïnde sommen.

Een amendement van den achtbaren heer Beauduin, strekkende om in de tweede alinea de woorden « waarvan het kapitaal kan gevorderd worden » te doen wegvallen, werd verworpen.

ART. 30 (vroeger art. 29 en 26).

De rechtsvordering tot betaling van de schadevergoedingen, bij deze wet voorzien, verjaart door verloop van drie jaren.

De eisch tot herziening van de vergoedingen, gegrond op eene verergering of op eene vermindering van de gebrekkelijkheid van het slachtoffer, of op zijn sterven aan de gevolgen van het ongeval, kan ingesteld worden gedurende drie jaren, te rekenen van het akkoord dat tusschen partijen is getroffen of van het eindvonnis.

ART. 31 (vroeger art. 30 en 27).

De eisch tot betaling of tot herziening van de bij deze wet voorziene vergoedingen kan in geen geval worden gebracht voor den strafrechter; de uitoefening daarvan is onafhankelijk van de uitoefening der openbare rechtsvervolging waartoe het ongeval aanleiding mocht geven.

Op deze twee artikelen werd geen enkel amendement aangeboden. Artikel 31 bevat eene afwijking van het beginsel : *zoolang de strafzaak niet is beslist, blijft de burgerlijke zaak hangende.*

HOOFDSTUK V.

FISCALE BEPALINGEN.

ART. 32 (vroeger art. 31 en 28).

Worden vrijgesteld van zegel en van griffierecht en kosteloos geregistreerd, zoo zij aan de formaliteit der registratie zijn onderworpen : alle vrijwillige akten alsook de akten van vrijwillige rechtspraak, die de uitvoering van deze wet betreffen.

Geen enkel amendement werd aangeboden op dit artikel, dat zonder bespreking werd aangenomen.

ART. 33 (vroeger art. 32 en 29).

Worden kosteloos afgegeven : alle getuigschriften, akten van bekendheid en andere akten waarvan de overlegging, voor de uitvoering van deze wet, door de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas en door de toegelaten gemeenschappelijke kassen van verzekering kan worden geëischt.

Bij de eerste stemming werden de woorden « verzekeringsmaatschappijen » van het oorspronkelijk ontwerp vervangen door de woorden « gemeenschappelijke verzekeringskassen », welke onveranderd behouden werden in tweede lezing.

De bepaling van het artikel is niet toepasselijk op de toegelaten maatschappijen van verzekering tegen *vaste premiën*. De ontheffing bedoelt alleen de toegelaten gemeenschappelijke kassen en moet stipt worden uitgelegd.

HOOFDSTUK VI.

ALGEMEENE BEPALINGEN EN OVERGANGSBEPALINGEN.

ART. 34 (vroeger art. 33 en 30).

Bij koninklijk besluit zal er bij het Ministerie van Nijverheid en Arbeid een technisch comité worden ingesteld onder de benaming van Commissie voor de arbeidsongevallen. Het zal bestaan uit elf leden, waaronder ten minste twee actuarissen, één geneesheer, alsmede één vertegenwoordiger der hoofden van ondernemingen en één vertegenwoordiger der werklieden, beiden benoemd door den Hooger arbeidsraad.

Onafhankelijk van de ambtsbevoegdheden haar bij deze wet opgedragen, zal de Commissie beraadslagen over alle vragen haar door den Minister voorgelegd omtrent de vergoeding der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen.

Volgens den oorspronkelijken tekst bestond het *technisch comité* slechts uit *negen* leden. De achtbare heer Denis stelde bij amendement voor, daaraan toe te voegen een vertegenwoordiger der hoofden van ondernemingen en een vertegenwoordiger der arbeiders, aangeduid door de gelijksoortige groepen van den Hooger Arbeidsraad. De Middenafdeeling trad dit amendement bij, behalve wat de wijze van verkiezing betreft. De Regeering nam den tekst der Middenafdeeling aan en de heer Denis deed het eveneens.

De achtbare heer Cousot vroeg eerst de toevoeging van drie geneesheeren, daarna eischte hij slechts *één geneesheer*. Het amendement werd aangenomen.

In tweede lezing verving de Regeering de woorden van de tweede alinea « haar toegestaan bij artikel 18 dezer wet » door de woorden « haar bij deze wet opgedragen ».

ART. 35 (vroeger art. 34 en 31).

De Algemeene Spaar- en Lijfrentekas wordt gemachtigd verzekeringen aan te gaan tegen het gevaar van ongevallen, bij deze wet voorzien.

De algemeene voorwaarden alsmede de tarieven van deze verzekeringen worden bij koninklijk besluit goedgekeurd.

De Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, niet ingericht zijnde voor verzekering tegen het gevaar van ongevallen, moest door de wet eene bijzondere machtiging ontvangen.

De achtbare heer Denis stelde een ander artikel voor tot oprichting eener

ationale kas van verzekering tegen arbeidsongevallen die eene eigene rechtspersoonlijkheid zou hebben. Dat amendement werd niet aangenomen.

De achtbare heer Tack heeft doen opmerken, dat de Spaarkas, aanzocht om verrichtingen van verzekering te doen tegen de gevaren van arbeidsongevallen, recht zou hebben hare meening te uiten over den aard van het mandaat dat zij op zich nam; dat de Spaarkas vroeger was belast geweest met verrichtingen betreffende de levensverzekering, maar dat daarvoor bestond eene afzonderlijke inrichting buiten de Spaarkas en die haar eigen erfgoed had, ingesteld door de wet van 1887, volgens eenen tekst, gelijksoortig aan dien welken de Regeering voor het artikel had genomen; dat eene dergelijke inrichting zou moeten tot stand komen met het oog op de thans besproken wet.

De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid bevestigde de opvatting van het achtbaar lid.

Een amendement van den achtbaren heer Cooreman, waarbij de verplichtingen van de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas nader werden bepaald, werd niet aangenomen.

ART. 36 (vroeger art. 35 en 32).

De overeenkomsten van verzekering, gesloten zes maanden vóór het in werking treden van deze wet en betrekking hebbende op het gevaar van arbeidsongevallen bij de ondernemingen waarop deze wet van toepassing is, kunnen, binnen één jaar te rekenen van haar in werking treden, door den verzekeraar of door den verzekerde worden opgezegd, hetzij bij schriftelijke verklaring, waarvan een ontvangbewijs wordt afgegeven, hetzij bij buitengerechtelijke akte.

Deze opzegging zal eerst van kracht zijn na het in werking treden van deze wet, tenzij het tegendeel is bedongen; zij geeft geen aanleiding tot eenige vergoeding.

Dit artikel bevat eene uitzondering op het algemeen beginsel « overeenkomsten tusschen partijen maken wet ».

Wel is waar, zijn het voorwerp, de inhoud van de overeenkomst veranderd door het in 't leven roepen van een nieuwe risico.

Twee oplossingen werden voorgesteld. De meest grondige is de tenietdoening *uit vollen recht* van alle polissen; dit wilde het amendement van den achtbaren heer Destrée, doch het werd verstooten door de Middenafdeeling en door de Regeering die aan belanghebbende partijen de *bevoegdheid* tot opzegging lieten.

Dat is de facultatieve tenietdoening, aangenomen door de Fransche en door de Luxemburgsche wet.

De achtbare heer Carton de Wiart heeft dienaangaande verscheidene vragen aan de Regeering gedaan.

De achtbare Minister van Nijverheid en Arbeid heeft geantwoord: Dat de niet opgezegde polissen onderworpen bleven aan het gemeen recht;

Dat de buitengerechtelijke acte, voorzien bij het artikel, was een exploit

van opzegging of elke andere dergelijke acte volgens de gewone regels van het recht of de politiebepalingen ;

Dat de vergoedingen, voor vrijwillige opzegging voorzien, niet verschuldigd waren daar de strafbepaling niet toepasselijk was ;

Dat de toestand der patroons die gebruik maakten van het recht van vrije keuze, moest worden gelijkgesteld met dien der patroons, aan de wet onderworpen.

Bij amendement nam de Regeering een voorstel over van den achtbaren heer Hoyoïs, den termijn bepalende binnen welken het recht van opzegging werd beperkt, *één jaar* zooals de Fransche wet het voorschrijft, te rekenen van het in werking treden der wet.

Het amendement van den achtbaren heer Destrée, *de tenietdoening uit vollen recht* bedoelende, werd niet aangenomen.

In tweede lezing heeft de Regeering er de tweede alinea bijgevoegd om beter de beteekenis van het artikel te doen uitkomen.

*
* *

De Regeering had bij amendement een artikel *32bis* voorgesteld betrekkelijk een recht van keuze als overgangsmaatregel; zij trok het in ten gevolge der aanneming van den tekst van het eerste artikel.

ART. 37 (vroeger art. 36 en 33).

Deze wet zal eerst van toepassing zijn zes maanden na de afkondiging van het laatste der koninklijke besluiten die hare uitvoering moeten regelen.

Deze besluiten zullen genomen worden binnen één jaar, te rekenen van de afkondiging der wet.

Dit artikel is eene wijziging door de Regeering aangebracht in den oorspronkelijken tekst. De achtbare heer Denis, hoewel de wijziging goedkeurende, heeft voorgesteld daaraan de volgende bepaling toe te voegen : « De verrichtingen van verzekering vangen aan terstond na de uitvaardiging van deze besluiten. » Het amendement werd verworpen.

ART. 38 (vroeger art. *34bis*).

Wat betreft de arbeidsongevallen voorgekomen na het in werking treden van deze wet, genieten de gemeenschappelijke voorzorgskassen ten bate van de werklieden der mijnen — omschreven bij de wet van 28 Maart 1868 — het in artikel 17 voorziene voorrecht van toelating, onder de volgende voorwaarden :

1° De Kassen moeten door de Regeering erkend zijn; hare statuten zullen herzien en aan hare goedkeuring onderworpen worden ;

2° De Kassen moeten de pensioenen of renten, die zijn verschuldigd ter

oorzake van ongevallen voorgekomen vóór het in werking treden van deze wet, bij voortduur betalen ;

3º De statuten moeten de hierna opgesomde regelen bekrachtigen :

a) De toelagen of bijdragen tot vergoeding der arbeidsongevallen komen uitsluitend ten laste van de ondernemers ;

b) De Kassen zorgen voor het uitbetalen der vergoedingen en uitkeeren der renten in de gevallen bij deze wet voorzien ;

c) Haar beheer en hare comptabiliteit zijn afgescheiden van die betreffende den dienst der pensioenen of onderstandsgelden te verleenen wegens invaliditeit of ouderdom ;

d) De Kassen vestigen de bij koninklijk besluit bepaalde reservefondsen, borgstellingen of waarborgsommen ;

e) De vergoedingen gaan niet beneden de door deze wet toegekende ; evenwel kunnen de statuten, voor een ongeval dat den dood veroorzaakte, de toekenning der vergoedingen regelen op eene wijze afwijkende van die in artikel 6 bepaald ; doch, in haar geheel, mogen deze vergoedingen niet kleiner zijn dan de door genoemd artikel toegekende ; de statuten kunnen insgelijks de bij het tweede lid van artikel 19 voorziene bepaling behelzen ;

f) De statuten bepalen onder welke voorwaarden een ondernemer van de aansluiting kan afzien.

De statuten kunnen bepalen, dat de beslissing over de geschillen betreffende de vergoedingen zal geschieden overeenkomstig het tweede lid van artikel 26.

De inrichting van de bestendige Commissie der Voorzorgskassen ten bate van de werklieden der mijnen zal bij koninklijk besluit worden geregeld.

De Regeering zal het advies van deze Commissie inwinnen bij het uitoefenen der rechten haar door dit artikel toegekend en bijzonderlijk bij het onderzoek der statuten.

Artikel 34 van het oorspronkelijk ontwerp bevat eene overgangsbepaling voor de mijnontginners die, gedurende een tijdvak *van 10 jaren* niet aan de bepalingen der wet zouden zijn onderworpen geweest, mits zekere voorwaarden.

Dit artikel werd geheel omgewerkt door de Middenafdeeling ; daarna heeft de Regeering een nieuw artikel aangeboden onder nº 34*bis*.

De Gemeenschappelijke Voorzorgskassen ten bate van de werklieden der mijnen, beheerd door de wet van 28 Maart 1868, bekomen een bepaald stelsel.

De tekst schijnt hen te verplichten de toelating te vragen voorzien bij artikel 17, doch, in feite zullen zij geene bijzondere toelating behoeven; mits herziening van hare statuten zullen zij *beschouwd worden als toegelaten*.

Het artikel bepaalt de voorwaarden voor deze door de Regeering erkende maatschappijen.

De tekst werd herhaalde malen gewijzigd en nogmaals gewijzigd door de Regeering en door de bijzondere Commissie.

Bij de eerste stemming werden de eerste alineas aangenomen tot aan de woorden : « De statuten kunnen beslissen. »

De achtbare heer Cavrot heeft een amendement voorgesteld aan de tweede alinea van letter *f*. Hij vroeg te lezen « moeten beslissen ». De Kamer verwierp het.

Daarenboven wilde hij dat voor de Beheercommissie der Kas de arbeiders zouden worden gekozen door huns gelijken, tot de kolennijn behorende.

Dit amendement werd verworpen met 68 stemmen tegen 39.

De volgende alinea handelde over de scheidsrechterlijke rechtsmacht. De achtbare verslaggever deed opmerken dat bij de tweede stemming deze bepaling moest vallen in de ruimere opvatting van artikel 26.

De overige alineas werden zonder opmerking aangenomen.

In tweede lezing werkte de Regeering voor het laatst het opstel om.

*
* *

Twee voorstellen van de achtbare heeren Pepin en Lemonnier, het eerste belettende dat de wet zou worden toegepast op het personeel der openbare besturen die zich in zekere voorwaarden bevonden — het tweede bepalende dat de vergoedingen of renten, aan de agenten van den Staat toegekend, niet minder mochten zijn dan de vergoedingen of renten hun toegekend door de thans van kracht zijnde wetten en bestuursreglementen, — werden door de Kamer der Volkvertegenwoordigers verworpen.

De achtbare heer Liebaert, Minister van Spoorwegen, Posterijen en Telegrafen, deed te dien opzichte opmerken dat de wet zich niet ophield en zich niet kon ophouden met maatregelen van welwillendheid; dat het Spoorwegbestuur geene enkele reden had om met zijne menschlievende politiek niet voort te gaan, doch dat een stelsel van loutere welwillendheid en gunst niet bepaald als verplichting kon worden gehuldigd.

*
* *

De achtbare heer Janson had voorstellen gedaan omtrent twee zaken van verschillende orde : de uitbreiding van de wet tot de ongevallen die plaats hadden vóór haar in werking treden; de uitbreiding van de wet tot de militairen. Het eerste werd verworpen met 76 stemmen tegen 49 en eene onthouding; het tweede met 80 stemmen tegen 49 en eene onthouding.

ART. 39 (vroeger art. 40 en 35).

Om de drie jaren doet de Regeering verslag aan de Kamers over de uitvoering van deze wet.

Dit artikel werd zonder opmerking gestemd.

ART. 40 (vroeger art. 39 en 34ter).

BIJKOMENDE BEPALING.

De eerste twee volzinnen van n° 1° van artikel 3 der wet van 28 Maart 1868 worden vervangen door de navolgende bepaling :

« Bevoegdheid tot het sluiten van verbintenissen, het vervreemden en aankopen onder bezwarende voorwaarden, het optreden in rechte, behalve de bij koninklijk besluit vast te stellen beperkingen, zoo daartoe redenen zijn. »

Het doel van dit artikel, amendement door de Regeering aangeboden, is de vereenvoudiging der rechtspleging geregeld door de wet van 1868. Men zal de machtiging der Bestendige Deputatie niet meer behoeven te vragen noch eventueel zich tot den Koning wenden. Die formaliteiten zijn te ingewikkeld voor de scheidsrechterlijke rechtspleging.

Het 1° van artikel 3 der wet van 20 Maart 1868 schonk alleen de bevoegdheid om in rechten op te treden.

De bijkomende bepaling gaat verder; zij kent meerdere rechten toe aan de rechtspersoonlijkheid door de wet in het leven geroepen.

De Commissiën van Justitie en van Nijverheid en Arbeid.

Overwegende dat, zoo het Wetsontwerp aangenomen door de Kamer der Volksvertegenwoordigers zich schijnt te leenen aan meer dan eenecritiek, het evenwel een kennelijken vooruitgang aantoont op de bestaande wetgeving;

Overwegende dat de toepassing der nieuwe beginselen welke het huldigt in zake van vergoeding der arbeidsongevallen, onbetwistbaar van dringenden aard is, lettende op de voortdurende eischen die zich in deze laatste jaren voordeden;

Overwegende dat de terugzending naar de Kamer, na omwerking door den Senaat, zou blootstellen aan vertragingen, waarvan men den duur niet kan voorzien;

Overwegende, daarenboven, dat het in werking stellen van de wet de beste proef zal zijn om de gebreken te doen uitschijnen die zich daarin mochten bevinden;

Overwegende dat uit artikel 39 van het Ontwerp volgt, dat de Wetgevende Kamers en de openbare meening op de hoogte zullen moeten gebracht worden van de uitslagen der toepassing terstond na het einde der eerste drie jaren, door een verslag der Regeering;

Overwegende, eindelijk, dat de heer Minister van Nijverheid en Arbeid, tegenwoordig bij de besprekingen der Vereenigde Commissiën, verklaard heeft, dat in de te nemen besluiten voor het in werking treden der wet, er zooveel mogelijk, rekening zal worden gehouden met de opmerkingen door de leden van den Senaat aangeboden;

Hebben de eer u de aanneming voor te stellen van het Wetsontwerp.

De Verslaggever,
ALFRED CLAEYS BOÛUAERT.

De Voorzitter,
EMILE DUPONT.